

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

6/2015
Цена 150 динара

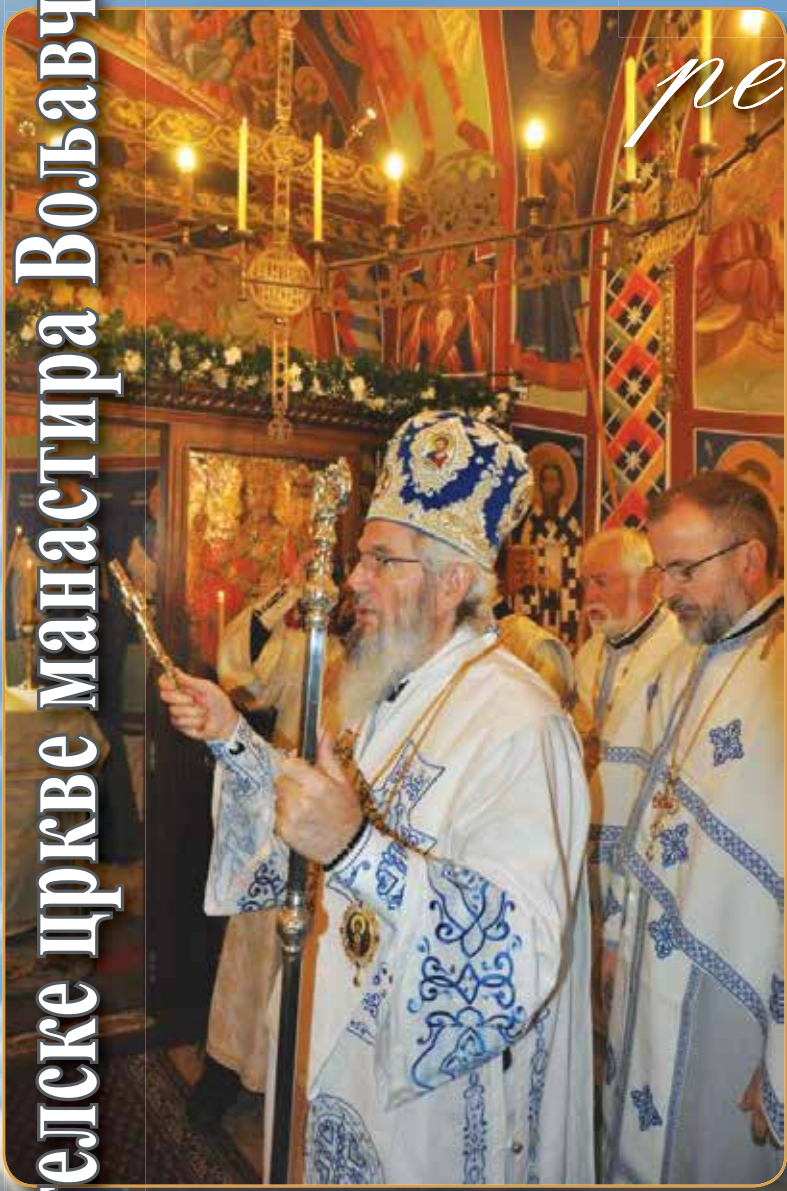
ХРИСТОС СЕ РОДИ!

Божјићна посланица Владике Јована

*Александар Шмеман, Мартин Џордан, Никола Маројевић,
В. Г. Галушко, Саша Антонијевић, Гордана Јоцић, Фотис Кондоглу*

Освећење Светогархангелске цркве манастира Вољавче

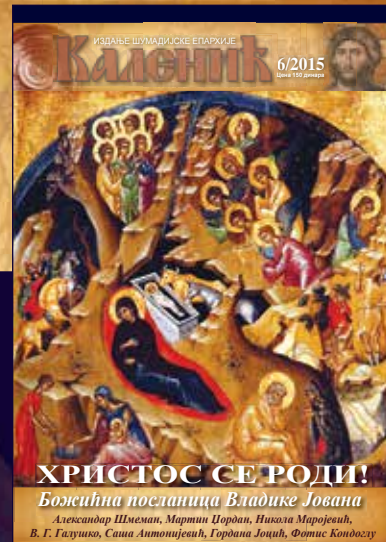
фото репортажа

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ Каленик

*Божична посланица
Његовог преосвештенства
Епископа шумадијског
Господина Јована*

стр. 2

Издаје са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XXXV,
Број 6, (222), 2015.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Издаје:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

*Александар Шмеман
Рођење Христово:
исцељење ума*

стр. 5

*Мартин Џордан
Свештенослужеће богословље:
Литургија као вероисповедање
Цркве*

стр. 7

Никола Маројевић, Очи боје неба.....	12
В. Г. Галушко, Социјална правда и социјално служење.....	14
<i>Освећење Светоархангелске цркве манастира Вољавче.....</i>	<i>17</i>
<i>Прослављен Свети Јован Златоусти - патрон крагујевачке Богословије... 26</i>	<i>26</i>
Саша Антонијевић, Православље у Словачкој.....	28
Гордана Јоцић, Слика о Шумадијској епархији на основу писања штампаних медија од 2003. до 2013. године.....	35
Фотис Кондоглу, Божич у пећини.....	38

*Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
Дечија страна*

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић
Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј - ставрофор, Миљин Марковић, протојереј, Марко Митић протојереј, Рајко Стефановић, протојереј - ставрофор, Драган Икић, јереј, Небојша Младеновић, протојереј, Владан Костадиновић, јереј, Гордана Јоцић

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,
e-mail : n.milovic2@gmail.com
Дизајн и припрема: Дејан Манделц

Ј О В А Н

**ПО МИЛОСТИ БОЖИЈОЈ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ
СВЕМУ СВЕШТЕНСТВУ, МОНАШТВУ И ВЕРНОМ НАРОДУ ОВЕ БОГОМ ЧУВАНЕ
ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ, БЛАГОДАТ ВАМ И МИР ОД БОГА ОЦА, БОГА СИНА И БОГА
ДУХА СВЕТОГА УЗ СВЕРАДОСНИ БОЖИЋНИ ПОЗДРАВ:**

МИР БОЖИЈИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!

Слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља (Лк 2, 14).

Драга браћо и сестре, децо духовна, заблагодаримо Богомладенцу Христу Који нас удостоји да доживимо поклоњење Његовом рођењу и да се радујемо Божићу и данашњем дану у који се Син Божији оваплотио да би људи постали богови по благодати. Божић је дан откривења вечне истине – ко је и какав је Бог у кога верујемо; и дан откривења смисла и циља човековог живота, смисла постојања читавог света. Ово је дан у којем се сједињују Небо и земља, дан у којем је засијала свету вечна светлост богопознања и дан када су се људи измирили са Богом и једни са другима и тако спознали да су синови Божији и браћа међу собом.

Никада човек није близак човеку као данас, на Божић. Никада одрасли и деца нису толико присни једни са другима као данас. Никада човек не осећа тако снажну потребу да се мири и зближава са другим људима као данас. Тако и наш народ има потребу и обичај да се на данашњи дан прашта и мирбожи, да се заборављају личне размирице са жељом да се све око нас зближи и збратими у духу љубави и мира Божијег.

Слављење Бога кроз мир и добру вољу међу људима, како каже анђелска песма, језгровито нам исказује суштину Христове поруке, садржај Његовог Јеванђеља и мисију свете Цркве, коју је Он, оваплоћени Бог, основао. Истовремено, ова анђелска песма представља најсветији триптих Божићне благовести. Проповедајући мир Божији, мир Христов, мир без страха и насиља, човек доприноси изградњи Царства Божијег на земљи.

Својим доласком међу људе Христос сведочи о новој заједници Неба и земље, Творца и творевине и открива велику тајну коју је Бог Отац стварањем, као залог, унео у човека. О том Божијем уделу сведочи Свети Иринеј Лионски када каже да је човек позван да буде одсејај, слава и светлост Божија на земљи. Величина човекова, као најважнијег створења под сунцем јесте управо то што је

Син Божији постао човек. И зато, заједно са Светим Јованом Златоустим, кажимо: „Слава Теби Господе јер смо опет дочекали светле дане Христовог Рођења да се радујемо и веселимо у њима“.

Божић је празник сусрета, мира и љубави. Велика је и изван ума тајна рођења Бога Логоса која се десила у скромној витлејемској пећини, која од тада, заувек, постаје центар света, место славе Божије и извор утехе свим боготражитељима кроз историју рода људског. И заиста, има ли бољег места где се човек може срести са Богом, са собом и са другим човеком од витлејемске пећине и празника Божића? Зато велики отац Цркве, Свети Јован Златоусти, о Божићу као празнику каже: „Поштујте, браћо, дане празничне, понајвише дан Рођења Христовог, јер ко Рођење Христово назове мајком свих празника, тај неће погрешити“. Из овог празника извиру сви празници, као реке из извора, јер је рођење Христово поновно стварање света, а оваплоћење Бога Логоса је камен темељац свега у свету. Ови Божићни дани су из старине названи светим и радосним и прослављају се тако што се ми земаљски људи уздижемо ка Небу, о чему славослови Свети Григорије Богослов:

„Христос се рађа – прослављајте!
Христос с небеса – сусрећите!
Христос на земљи – узвисите се!
Певај Господу сва земљо!“

Слава на висини Богу и на земљи мир, међу људима добра воља – поздрав и позив анђела при објављивању Христовог рођења целом људском роду, открива нам дар који Господ доноси. Бог је дошао у телу да би у свет донео Вишњи мир и помирио човека са најузвишенијим Оцем. Мир Христов није од овог света, па Божићни мир Свети Григорије Палама назива „Духом усиновљења“, јер они који вером носе овај мир, постају наследници Божији и сунаследници Христови (Рим 8, 17).

Понекад нам се учини да је неред покретач и носилац историје света. Међутим, хаотичност пребива само тамо где је изгубљена свест о истинској мери свега и свих. А та мера је љубав. Христос сведочи, доласком у овај свет, да је љубав победила зло и мржњу и да их увек побеђује. Љубав је од Бога. Бог је извор свеколике љубави. Који не љуби, не познаде Бога; јер Бог је љубав (1 Јн 4, 8). Ко је задобио љубав, задобио је Бога, а ко је од љубави отуђен, отуђен је од Бога, јер је Бог љубав.

Дух Божића осећају само они који, по речима Светог апостола Павла, живе подносећи један другог, и опраштајући један другог, као што Христос опрости вама, тако и ви (Кол 3, 13), да би се, како учи Апостол, обукли у љубав која је свеза савршенства (Кол 3, 14).

Љубав је главна одећа новог човека. Обући се у њу значи обући се у свеврлину, јер она све врлине везује, спаја, сједињује у једно. Љубав је свеза савршенства, проналази и повезује све што је савršено у свим бићима. По себи, она је не само Божанска сила, него и Божанска суштина: Бог је љубав (1 Јн 4, 8). Љубав, сједињује човека најпре са Богом, извором свих савршенстава, а затим и са свим оним што је савршено у људима и свој творевини. Свака врлина води савршенству, а љубав све врлине повезује у једно савршенство које никад не престаје (1 Кор 13, 8). Због тога Свети Јован Златоусти каже: „Све што би ти назвао добрим, ако у њему одсуствује љубав, нема никакве вредности и брзо нестаје.“ Љубав је та света Божанска сила која даје моћ човеку

да свим бићем осећа како је Христос све у свему и како су у Њему сви сједињени.

Божић нам открива какав треба да буде садржај и смисао нашег живота. Благодатно живљење у Богочовечанском Телу Христовом, у Цркви, даје људима све Божанске силе које преображавају чланове Цркве у небеске људе. Живети Господом Христом на земљи, значи живети Небом и по законима Неба. Јеванђеље Господа Христа, које је Он донео нама на земљу, важи и за анђеле на Небу. Христос је, дакле, Личност која верне на земљи изједначаје са анђелима на Небу, а од анђела и људи, живих и упокојених, ствара једну Богочовечанску заједницу – Цркву.

„Кроз оваплоћење Сина Божијег“, по речима Преподобног Симеона Новог Богослова, „постајемо синови Бога Оца и браћа Христа.“ Бог се оваплотио да би, проживевши наш живот, могао да нам каже о Себи и о нама ону последњу истину која нам се никако другачије није могла открити. Истину о томе да више нема провалије између Бога и човека; нема несавладивих препрека за сусретање Бога и човека – очи у очи, лице у лице.

Тај чудесни сусрет се догађа у нашем срцу. Ради тога сусрета Господ је сишао на земљу поставши човек који је проживео наш живот са свим тескобама и невољама, лечећи људске болести. Претрпео је смрт на крсту, васкрсао из мртвих и вазнео се на Небеса. Све то ради тајинственог сусрета и да би се срушила преграда између човека и Бога коју је подигао људски грех.

Божић је празник мира, празник љубави, празник добре воље, празник радости, празник Јеванђеља. Када ове благодати човек доживљава? Само онда када је у заједници са Господом јер човек тада све своје бриге

преноси на Њега молитвом и мољењем. Тада у душу његову силази мир Божији, који превазилази сваки ум. Мир какав ум људски ни замислити не може, а камоли остварити и доживети. То је мир који долази од осећања вечне Истине у целом бићу, од осећања Бога живог и бескрајно човекољубивог. Мир Божији разлива по души љубав Божију, правду Божију, благодат Божију. Тај мир долази од сазнања да су, Божански савршено и човечански стварно, решена сва питања људског духа: питање живота и смрти, бесмртности и вечности, добра и зла. Зато мир Божији увек прати његова сестра – Божанска радост. Заједно силазе Духом Светим у душу и срце свакога који живи ревностан јеванђелски живот, свакога који се бори за јеванђелску праведност, јер

Царство Божије и јесте: праведност и мир и радост у Духу Светом (Рим 14, 17).

Такво човеково срце је надахнуто Господом Христом и оно живи у Њему и са Њим. Тада сва његова осећања ничу, расту и усавршавају се у Господу, не удаљавају се од Њега и не лутају ван Њега. У срцу и у мислима таквог човека пребива мир Христов, мир Божији. Срце које борави у Господу Христу чисти се од сваке прљавштине и испуњује светим Божанским силама. И најзад, потпуно очишћено, оно Бога види где год погледа, и у себи и око себе.

Божић нам помаже да се на прави начин изборимо са свим животним невољама и искушењима изазваним од стране других или од нас самих. Патње у нашим домовима, искушења у школама, невоље у градовима и селима, сукоби међу народима, доказ су одвојености од Христа јер наше срце тада постаје отворено за зло и искушења. Ова дубока подељеност и несрећа у свету не може се превазићи људским напорима, већ једино помоћу Онога Који је Својим отеловљењем омогућио човеку да заједничари са Богом.

Провалије које нас деле правдама речима: шта можемо, такво је време... Међутим, нама је Бог дао баш такво време да га испунимо вечношћу, да га испунимо Богом. Рођење Христово је свима нама, а посебно онима који су трагали и који трагају за миром, радошћу и правдом, донело мир и радост Божију у свет, а време повезало са вечношћу. Мир и вечност неће више никада напустити свет, без обзира на сва искушења и недаће које га могу задесити. Као доносилац мира и вечности, Христос је установио Своју Цркву која је стуб и тврђава истине, брод којим сигурно пловимо у тихо пристаниште нашег спасења.

Господ свакога од нас појединачно позива да учествујемо у делу нашег спасења, тако што ћемо бити сабрани и уједињени у Цркви и живети у њој и са

њом. Господ кроз Цркву исцељује сваку болест и сваку немоћ људску. У њој се васпоставља склад између Неба и земље, између створеног и нествореног, између вечног и пролазног, између духа и тела.

Тај позив долази из љубави, јер је и Господ дошао да послужи људима из љубави која се показује кроз служење. Ко има већу љубав, тај више и служи. А Христова љубав је највећа, зато је и Његова служба највећа, најтежа и неуморна – служба до суза, крви и смрти на крсту.

Браћо и сестре, поклонимо се служби и служењу Сина Божијега, поклонимо се љубави Његовој, поклонимо се и помолимо Му се да нас обасја светом вером, да утврди мир и добру вољу у нама и међу нама, да нам опрости грехе наше, да нас исцели од гордости и сујете и сваке злобе, да би уједињени, измирени, исцељени и надахнути Духом Његовим могли верно послужити слави имена Његовог и да би радосним срцем могли запевати анђелску песму: Слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља!

Са овим мислима и жељама, молимо се да у свом срцу направимо топло место за Богомладенца Исуса Христа, у коме се радује цела творевина Божија. Ми вам, децо наша духовна, упућујемо поздрав мира, љу-

бави и слоге:

**МИР БОЖИЈИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!
ВАИСТИНУ СЕ РОДИ!**

Срећна и Богом благословена наступајућа
Нова 2016. година.

Ваш молитвеник пред Богомладенцом Христом

Fr. Sa. Jovan

Епископ шумадијски

Александар Шмеман

РОЂЕЊЕ ХРИСТОВО: ИСЦЕЉЕЊЕ УМА

„Рођење твоје, Христе, Боже наш, обасја свет светлошћу разума“. Овим речима почиње главна божићна химна, која се у дане празника понавља бескрајно много пута.

За вернике, за црквене људе, израз „светлост разума“ толико је уобичајен да више и не размишљају о његовом смислу. За оне који не верују, када би га и чули, овај израз би био нејасан, штавише апсурдан. Каква сад па светлост разума, и шта ће разуму некаква додатна светлост, када разум и јесте та светлост захваљујући којој живимо на земљи и без које не можемо да учинимо нити један корак, било мали или велики – од прања суђа до скока у космички простор? Међутим, када изговарамо или слушамо ове речи божићне химне, ми се често несвесно дотичемо најважније и најдубље тврдње хришћанске вере, па стога о њима вреди поразмислити.

Ми, наравно, знамо да се религија уопште и конкретно хришћанство у наше дане одбацује, па чак и прогања, управо у име разума. Разум је помоћу науке, наводно, доказао да је вера у најбољем случају илузија, самообмана, или у најгорем случају оруђе које су користили моћници овога света да би све остале држали у послушности. Религија припада оскуднима, непросвећенима, онима који нису дорасли истинитом, то јест научном погледу на свет. Али доћи ће време када ће завладати царство разума и науке, а човечан-

ство се избавити и од последњих остатака религијских празноверица. То је званична схема рационалистичког (од латинске речи *ratio* – „разум“) односа према религији, какав преовладава у наше време.

Морам, ипак, рећи да је од оваквог, рационалистичког негирања религије неупоредиво трагичније својеврсно одрицање од разума, које се, нажалост, често може приметити међу самим верницима. Као да су увређени, као да су љути на разум у чије име атеисти свргавају религију, спремни су да разум, такорећи, уступе ђаволу. Одговарајући на рационалистичку критику хришћанства, ови верници тврде да је њихова вера ирационална и да јој зато није потребан разум, јер она је изван његових закона. Њима се чини да тиме што се на овај начин одричу од разума спасавају своју веру, да је чине недодирљивом пред нападима рационализма. Како се често на питања која се тичу најважнијих аспеката хришћанског учења чује одговор: „То се не може разумети, у то, једноставно, треба веровати!“

Истина је да је такав став, такво свргавање разума у знак одмазде за свргавање религије помоћу разума хришћанству не само страно, већ управо противно. На то нас подсећају исте оне речи главне божићне химне: „Рођење твоје, Христе, Боже наш, обасја свет светлошћу разума“. Јер истинско хришћанско учење гласи да је разум, упркос томе што је, као и све друго у свету, помрачен грехом, упркос томе што је бољестан и што му је потребно исцељење, увек био и остао најузвишенији Божији дар човеку. И сам је Христос у Јеванђељу по Јовану назван Реч (грчки Λόγος – „сми-сао“, „разум“, „објашњење“). А у најважнијем тренутку најважнијег и најсветијег од свих хришћанских богослужења, божанствене литургије, изговарају се речи: „Приносимо ти разумну службу“, којима потврђујемо божанску разумност хришћанске истине. Речи божићне химне о „светлости разума“ значе да Христовим доласком у свет, да појавом најузвишеније мудрости, најузвишенијег разума и смисла почиње исцељење и просветљење помрачене људске свести, васкрсавање разума у свој његовој снази и дубини.

Зато је тако важно да у ове дане пред Божић подсетимо себе и једни друге да у хришћанству нема већег греха него препустити разум ђаволу и слугама његовим, одрећи се од разума у име „ирационализма“ који је, тобоже, одлика вере. Не, ђаво није паметан, напротив, он је носилац својеврсног метафизичког сле-пила. Одавно је безимени аутор једног псалма огорчено и ужаснуто узвикнуо: „Рече безумник у срцу своме: нема Бога“ (Пс 13, 1). За њега су ове речи биле врхунац неразумевања. Уосталом, како ми, верници, можемо тврдити да је у Христу свет обасјан „светлошћу разума“, то јест да се у свету зацарио истински разум, и у исто време негирати разум, препуштајући га непријатељима Божијим? Ово не сме бити!

Често нас заслепљују видљиви успеси рационалистичког знања, фасцинантна научна открића. А ако научници који имају везе са тим открићима одричу Бога, нама се чини да би вери било боље да се сакрије

иза тајновитости, иза чуда, иза ирационализма. То, међутим, није тако. Јер иако је разум Божији дар, човек у својој слободи може да га отргне од Бога, да прогласи његову независност. Наравно, разум и у том случају остаје разум, остаје Божији дар, бави се оним послом који му је поверен и добро га обавља. Ипак, у дубини отргнут од Бога, разум више не види оно што се крије иза површине ствари, којом је једино и обузет. Зар не примећујемо колико је разум отцепљен од Бога немоћан у погледу главних животних питања, у погледу свега што је *изнад* и *изван* видљивог света?

То је разлог због кога смо ми, хришћани, позвани да захваљујемо Богу за разум и за све што је разумно, и да се у исто време молимо за просвећење нашег разума светлошћу Христовом. Рођење Христово омогућава просвећење разума. Рођење Христово је обасјало свет светлошћу разума. Пре или касније, људски разум не може да се не окрене извору разума и светлости, а то је Бог који је дошао у свет зарад његовог спасења.

Протопресвитер Александр Шмеман, «*Ја веру*». *Что это значит? О главном в христианстве*, Москва: ПСТГУ, Эксмо, 2013, стр. 748-750.

Са руског превели Иван и Јелена Недић

САМОГЛАСНЕ СТИХИРЕ, Глас 1. (Јована Монаха)

Небо и земља данас, као што је пророковано, нека се обрадују! Анђели и људи нека духовно светкују! Јер Бог се јави у телу онима који седе у мраку и сенци, родивши се од жене. Пећина и јасле Га прихватају, пастири чудо разглашавају, маги са Истока у Витлејем даре доносе, а ми, недостојним устима, угледајући се на анђеле, хвалу Му одајемо: „Слава на висини Богу, а на земљи мир!“ Дође очекивање многобожаца, дође, спасе нас од робовања врагу.

Небо и земља данас су сједињени јер се Христос родио. Данас се Бог на земљи јавио, а човек се до небеса попео. Данас је, због човека, видљив у телу Онај који је по природи невидљив. Стога Му и ми одајемо славу ускликом: „Слава на висини Богу, а на земљи мир!“ Њега нам је донео Твој долазак, Спаситељу наш, слава Ти!

„Слава на висини Богу“, чујем како данас у Витлејему бестелесни певају Ономе који је изволео да на земљи буде мир. Данас је Дјева пространија од небеса. Засија светлост онима који су у тамии узвиси смерне који попут анђела певају: „Слава на висини Богу!“

Видевши онога који Му је слика и прилика због престапа упропашћеног, Исус, нагнувши небеса, сиђе и усели се у девичанску утробу, не променивши се, да би кроз њу обновио пропалога Адама који кличе: „Слава јављању Твоме, Избавитељу мој и Боже!“

Слава Оцу и Сину и Светоме Духу.

Маги, владари из Персије, јасно увидевши да је на земљи рођен Цар небески, светлом звездом вођени дођоше у Витлејем, носећи биране дарове – злато, тамјан и измирну, па падоше и поклонилише се, јер видеше где Безвремене лежи у пећини као новорођенче.

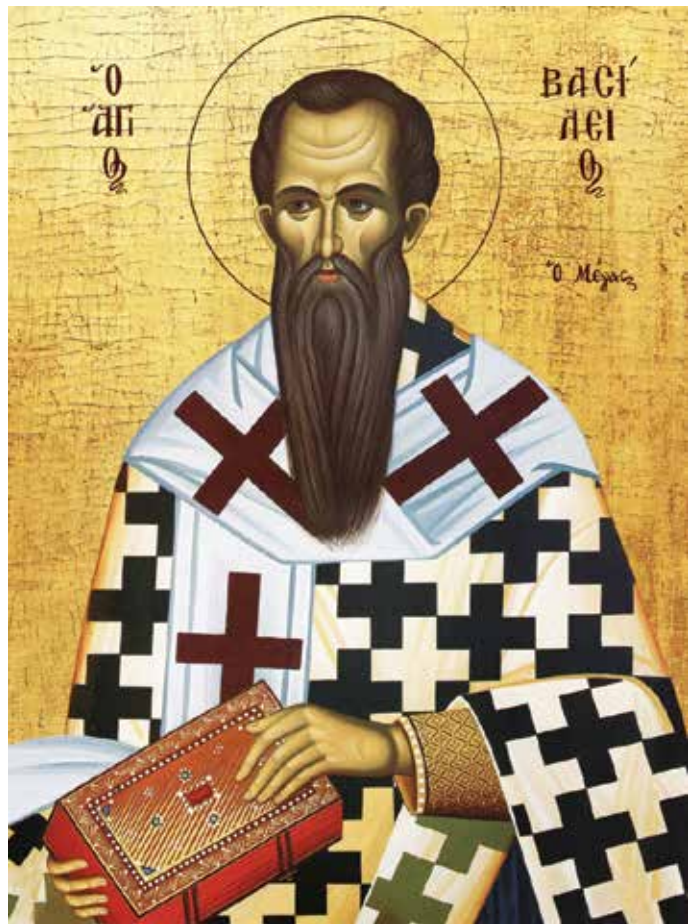
*Стихире на великом повечерју са свеноћног бденија
уочи празника Рођења Господњег.
Превео др Ненад Ристовић.*

Мартин Цордан

СВЕШТЕНОСЛУЖЕЋЕ БОГОСЛОВЉЕ: ЛИТУРГИЈА КАО ВЕРОИСПОВЕДАЊЕ ЦРКВЕ

На самом почетку, треба најпре да одредимо шта поимамо под изразом „свештенослужеће богословље“. Можемо покушати да побројимо шта се све данас подразумева под богословљем, као и оно што иначе очекујемо и тражимо од теологије. Хришћанско богословље, пре свега, треба да се бави изворима Божијег Откривења. Као наука, међутим, оно такође треба да користи сва доступна научна средства која су му при руци, а нарочито методе историјског истраживања и филологије. Теологија треба да се суочи, колико је год то могуће, са одређеним проблемима садашњег времена како би на њих могла да одговори на основу Откривења. Ови изазови и очекивања су сасвим оправдани. Но, можемо себи поставити и овакво питање: Нећемо ли, чинећи то, пасти у искушење да превише ускогрудно разумемо унутрашњи смисао богословља – упркос сразмери његове ширине у

његовим спољашњим пројавама? Верујемо да је потреба за таквим критичким питањем сасвим оправдана, нарочито када изучавамо Оце и Литургије ране Цркве, јер и у текстовима Отаца као и у Литургијама ми се суочавамо са теологијом која је увек усмерена према свом унутрашњем циљу, то јест одлучном исповедању Бога. Ово исповедање Бога је нераскидиво повезано са личном „посвећеношћу“ Њему, а ова посвећеност коначно прелази у обраћање и молитву.

Било би погрешно сматрати да је спонтаност у исказима оваквог богословља заснована на примитив-

ном, тварном поимању Бога. Напротив, према Оцима и литургијским исказима, Бог је „Θεός ἀκατάλητος“, што ће рећи непојмљиви Бог који се увек слави новим апофатичким изразима: „Јер си Ти Бог неисказан, непојмљив, невидљив, непостижан, који увек јеси, на исти начин јеси, Ти и...“ (из *Литургије Светог Јована Златоустог*). Он се чак може сакрити од нас и у речи свог Откривења, тако да ову реч користимо и не знајући га. Међутим, управо такав непојмљиви Бог захтева потпуну посвећеност својих створења. Томе нас уче не само Литургије и пример Отаца, већ пре свега новозаветни списи, јер да бисмо познали невидљивог Бога ми морамо бити у „ἀγάπη“ (уп. 1Јн), прихватити Исуса као Господа и искати дар Светог Духа (уп. 1Кор 12, 3). Богословље, као сведочење Онога који у својој суштини увек измиче сваком исказу о Себи, и Литургија као богослужење, према томе, постају највиша свеобухватна дужност нашег бивствовања.

Као на праобраз живе теологије, схваћене на овакав начин, ми смо упућени на она надљудска бића из пророчког виђења која стоје пред Божијом славом и величају га, прекривајући своја лица и непрестано кличући Трисвету песму. На пример, свети Кирило говори управо о овој Трисветој песми као о богословљу у својим *Катихезама* (*Мистагошка катихеза* 5, 6), и да наведем други пример, два најстарија исказа из *Литургије Светог Василија Великог* објашњавају ово величање као „неућутно богословствовање“. Међутим, чак и у нашем људском свету, химне и молитве могу изнова постати одговарајући богословски изрази прикладни за величање Бога.

Евхаристијска молитва (Анафора) као богословско исповедање

Покушавајући да проучимо податке из историје развоја Литургије, може нам деловати чудно да је Исповедање вере, односно текст који данас обично узимамо за Символ вере, укључено у уобичајену Службу причешћивања поприлично касно – а то се, такође, догодило стицајем одређених околности, тј. на преласку са краја петог на почетак шестог века хришћанске ере, односно, за време монофизитских расправа; а у Риму још касније, тек у деветом веку! Исправно је преиспитати каква је била ранија пракса у свакидашњем хришћанском богослужењу у погледу Символа вере као незамењивог израза вере Цркве. Међутим, такве се недоумице могу лако разрешити, ако узмемо у обзир чињеницу да је наш Символ вере нарочито *крштењски символ*, који је првобитно коришћен при савршавању Крштења.

Са друге стране, служба Свете Евхаристије је од самих почетака садржала сопствени тип Символа вере у саставу средишње молитве благодарења у древним Литургијама. Реч је о молитви благодарења за стварање света: „...А када смо отпали подигао си нас опет, и ниси одустао да све чиниш док нас ниси узвео на небо, и даровао нам Царство твоје будуће“, и молитви благодарења, како се у *Литургији Светог Јована*

Златоустог у наставку наводи: „За сва знана и незна-на, видљива и невидљива доброчинства“. У молитви Анафоре, „узношења“, Црква подражава Христа; као што је Он сам заблагодарио свом Оцу над Хлебом и Чашом у ноћи пре своје смрти на Крсту, тако чини и Црква.

Према савременим сазнањима, у темељу ове молитве се као књижевни образац налазе јеврејске молитве и благослови изговарани над трпезом – молитве које су употребљаване за време Исусовог живота, али чији је спољашњи облик овде испуњен новим унутарњим садржајем. Прве детаљније помене о овој молитви у ранохришћанској литератури – без обзира на исказе молитве из *Дидахија*, око чијег значаја се много спорило – проналазимо код Јустина Мученика око 150. године (види посебно *Разговор* 41), а до сада најстарију формулу ове молитве у Иполитовом *Апостолском предању*, са почетка трећег века.¹ Према Хансу Лицману, могуће је да је ова формула коришћена чак и у Павловим заједницама попут оних у Ефесу и Коринту.² У сваком случају, овај најранији облик евхаристијске молитве који нам је доступан, према свим својим основним особеностима и јасноћи, препознатљив је у молитви Анафоре многих древних Литургија, а понајвише у византијским Литургијама Светог Василија Великог и Светог Јована Златоустог.

Новозаветне основе

„Јер кад год једете овај хлеб и чашу ову пијете, смрт Господњу објављујете, докле не дође“ (1Кор 11, 26).

Савршавањем Свете Евхаристије, како се обично сматра, бива остваривана киригма, то јест објављивање смрти Исусове као одлучујућег догађаја спасења у Божијој историји са нама људима, а тако ће и бити све до дана Његовог Другог доласка. И ово обзнањивање, ако се уопште може описати речима, испуњава се – можемо закључити – пред лицем Божијим у евхаристијској молитви Цркве.

Наше преурађене закључке треба оснажити помоћу неколико основних чињеница литургијског богословља.

У природи је хришћанства да путем проповеди проноси своје мисионарско ширење, односно објављивањем поруке која је – према сведочанству Апостола – моћна, „обарајући сваку охолост, која устаје против познања Божијега, и покуравајући сваку помисао на послушање Христу“ (2Кор 10, 5). Међутим, хришћанство није само порука. Исус Христос није само учитељ из Галилеје. Пре свега, Он је Искупитељ и Првосвештеник о којем говори *Посланица Јеврејима*.

Искупитељем и Првосвештеником показао се у Тајни своје Смрти, у својој „животворној Смрти“, како се она и назива у Литургији Пређеосвећених Дарова, и у свом Васкрсењу. Није случајно што је извештај о Тајној вечери, „у ноћи у којој беше предан“, а који читамо у Првој посланици светог апостола Павла Коринћанима, најстарија – и, у исто време, најдетаљнија порука о једном догађају у Исусовом животу која нам је предата; док светотајинске речи (установљења) Свете Евхаристије, како су овде записане, представљају најдревније фиксирање једног Исусовог личног исказа који постоји.³

Од свега што знамо о историјским почацима хришћанске Цркве, можемо само рећи да је служење

Свете Евхаристије већ од самог почетка било средишња тајна Цркве. Евхаристијски хлеб је Тело Христово... „Јер један је хлеб, једно смо тело многи, пошто се сви од једнога хлеба причешћујемо“ (1Кор 10, 17). Црква је Тело Христово, и то нарочито зато што се увек сабира на служење Свете Евхаристије и пошто управо овде, у овој Светој Тајни, она учествује у Христовом Телу и Крви.

Сусрећући се са Христом, Црква увек остаје, све док то чини, она која прима. „Узмите, једите!“ Управо јој Он то говори. Учествовање, причешће, „μετάληψις“ или „κοινωνία“ заправо је њена природа. Упркос њеном јединству са Христом, она у исто време остаје да га сусретне као Невеста коју затичемо у *Посланици Ефесцима* и у *Откривењу* светог Јована Богослова. Христос јој говори и она му се обраћа. Глас који јој одговара излива над њом *другог Утешиатеља*, Духа Светога који је од дана Педесетнице уз њу присутан – и то лично.

Према томе, осим поруке и мисије као одговора, Христос нам је заповедио исповедање вере и Свето богослужење Цркве која се сабира по свим местима у сили Духа Светога, а који је и оспособљава да служи Свету Евхаристију.

Завршетак *Посланице Јеврејима* показује нам како се Исусова понижавајућа смрт догодила изван града Јерусалима, и како смо позвани да идемо право Њему носећи Његово поруку. „Кроз Њега, дакле“, наставља одломак, „кроз Њега, дакле, да приносимо...“ (Јевр 13, 15). Управо кроз Исуса, који је срамотно разапет изван Светог Града, можемо принети Богу жртву хвале. У наставку, ова жртва хвале се означава као „плод усана“ које славе (ὄμολογοῦντων – исповедају) Његово Име. Уместо вештаствене крвне жртве Старога Заве-

та, одада бива савршавана жртва која се остварује као „плод усана“, кроз реч, кроз хвалу исповедања, „ἄναξι αὐτοῦ καὶ λογικῇ λατρείᾳ“, то јест бескрвно и духовно богослужење о којем Литургија непрестано говори.

Према очигледном сведочанству древних Литургија, „жртва хвале“, на коју *Посланица Јеврејима* упућује, истоветна је евхаристијској молитви Цркве. Овакво тумачење у погледу Свете Евхаристије могло би бити још јасније, ако би се узео у обзир како ужи тако и шири контекст ове Посланице (уп. Јевр 12, 22 и даље, 13, 10 и 13, 36).

Смисао речи „евхаристија“ је објављивање Смрти Исуса Христа

Литургија Цркве познаје постојање двоструке провалије између Бога и нас људи. На једној страни, то је провалија нашег греха. Када погледамо себе, принуђени смо да речима *Литургије Светог Василија Великог* исповедимо: „Ништа добро не учинисмо на земљи“. А иза ове провалије налази се још једна: провалија Божијег неограниченог постојања и нашег

ограниченог, тварног постојања. Оно што је нарочито важно јесте да нас текст *Литургије Светог Јована Златоустог* учи – изнова и одлучно – о стварању света „ex nihilo“ – ни из чега, и тако подвлачи, на нарочито јасан начин, потпуно разграничење између Творца и твари.

Ова двострука провалија која постоји између Бога и човека за нас је непремостива, али је кроз Христа премошћена. Наиме, провалија греха је, у ствари, премошћена, апсолутном светошћу Његовог живота и Његове Смрти, и провалија између Божијег неограниченог постојања и нашег ограниченог, тварног постојања, у Тајни Његове личности у којој су сједињене две природе, божанска и људска. Поврх свега, наша коначна људска апсурдност испуњена је божанским смислом: смрт постаје вратима живота. „... Ἐδωκεν ἑαυτὸν ἄντὶ τῆς ἁμαρτίας... Ἐν πᾶσι προτεύων...“. На тај начин, *Литургија Светог Василија* сумира у својој молитви Анафоре новозаветну поруку Христове Смрти и Његовог Васкрсења.

Евхаристијска молитва као молитва освећења

Велика молитва благодарења Цркве коначно се приближава *речима установљења* Свете Евхаристије које се збило на Тајној вечери коју је Исус обедовао са својим ученицима. Велика молитва хвале и благодарења постаје сада молитвом освећења. Речи установљења, које се сада понављају устима свештенослужитеља, за православне и друге древне Литургије, не означавају, свакако, још увек освећење светих Дарова; све што следи сада се може само разумети с обзиром на те речи.

У најранијем облику који је дошао до нас (у списима Иполита Римског, са почетка трећег века), део евхаристијске молитве који следи одмах након речи установљења гласи:

„Сећајући се, дакле, Његове смрти и Његовог васкрсења, ми Ти приносимо овај хлеб и ову чашу, благодарећи Ти што си нас удостојио да стојимо пред Тобом и да Ти свештенослужимо, и молимо Те да пошаљеш Духа Твога Светога на принос Свете Цркве“.

Ток мисли у нашим савременим Литургијама је

у потпуности исти. Ту је, најпре, литургијска анамнеза, па опет кратки спомен Христовог дела спасења, потом указивање на Свете Дарове који леже пред нама на Светој Трпези и, коначно, епиклеза, призив Светог Духа, молитва за освећење.

Као последица завета нашег Господа: „ово чините у мој спомен“, Црква одговара потврдом да је сада спремна да у послушању испуни ову заповест:

„Сећајући се... Крста, гроба, тридневног васкрсења, вазнесења на небо, седења с десне стране Теби, и другог и славног доласка“

(*Литургија Светог Јована Златоустог*).

И потом она указује на Свете Дарове, Хлеб и Вино у Чаши:

„Твоје од твојих, Теби приносећи због свега и за све“, односно, с обзиром на све што си Ти кроз Христа учинио за нас. Земаљски дарови хлеба и вина, које полагемо на Часну Трпезу, Божији су дарови стварања. Али, истовремено, то су наши дарови, са којима нам је допуштено да му се приближимо и да му над њима благодаримо, у складу са Христовим примером. Не можемо Богу принети ништа што му већ не припада. Евхаристијски канон Римокатоличке Мисе садржи сличну формулацију: *de tuis donis ac datis*.

Молитва Цркве истог трена прелази у молбу за освећење – у епиклезу, у молбу за Светога Духа који све освећује. Црква се сада обраћа Богу Оцу, као да говори: „Нека се сада на хлебу и вину у сили Светога Духа покаже оно што нам је Твој Син својим речима на Тајној вечери обећао“. Према тачној формулацији *Литургије Светог Јована Златоустог*, ова молба гласи:

„Пошаљи Духа Твога Светога на нас и на ове предложене дарове, и учини овај Хлеб часним Телом Христа Твога, а то што је у Чаши часном крвљу Христа Твога, претворивши их обоје Духом Светим“. А сходно садржају *Литургија Светог Василија Великог* има готово исту формулацију, што је случај и са другим формулацијама које налазимо у другим древним Литургијама.

Смисао епиклезе

Могло би се рећи да је немогуће и замислити тако смелу молитву као што је ова молба за видљивим присуством Господњим у облику хлеба и вина, присуством које се савршава чудом Светог Духа.

Исти Онај који седи на небесима с десне стране Оца у слави постаје – премда скривено – видљив и опипљив у облику Хлеба и Вина, и то овде на земљи, у Тајни која се савршава у Светој Литургији. То је уистину узнети и прослављени Господ, који је, истовремено, и Онај који седи с десне стране Оца. Али Он сада постаје видљив међу нама као „Јагње које је заклано“. Хлеб који се прелама Његово је Тело, и Вино у Чаши је Његова Крв изливена за нас. У овом спољашњем и видљивом облику Његовог скривеног присуства, Господ славе увек и изнова обзнањује своје страдање на Крсту за нас – докле год ова земља постоји.

Управо на овај начин, евхаристијско обзнањивање Христове смрти, које Црква савршава кроз молитву благодарења, сада постаје Његово истинско испуњење. Не говоримо више ми, већ драгоцену Крв изливена за нас на Крсту – једном и заувек говори уместо нас.

„Пристипили сте“, говори се у *Посланици Јеврејима*, „Исусу, Посреднику Новог Завета, и крви очишћења, која боље говори неголи Авељева“ (Јевр 12, 24). Крв Исусова говори „силније и боље“ од крви Авељево и свих убијених на овој земљи, крви која вапи за осветом; али крв Исусова сада вапи Богу за наше искупљење. Господ овде на земљи увек обзнањује да је Његова лична особеност да служи – то је исти Господ који нас непрестано заступа пред Богом Оцем на небесима као наш Првосвештеник (Рим 8, 34; Јевр 7, 25). Светотајински спомен Исуса пред Божијим лицем добија своје коначно и објективно значење. А све се ово збива само силом „животворнога Духа“.

Имајући чврсто поуздање у Исусово обећање, Црква може само да иступи и затражи празним раширеним рукама силазак Светог Духа, који њене Дарове претвара у оно због чега су они и предложени. „Питате“, вели свети Јован Дамаскин, „како хлеб постаје Христово Тело, а вино и вода Христова Крв... Кажем вам: Свети Дух долази ту и свештенодејствује оно што превазилази и разумевање и мишљење“ (*Fide de orth.* IV, 13). Упоредо са тим, нарастајућа неспособност да се делатност Духа поима као унутарњи и једини узрок освећења Свете Евхаристије непрекидно је доводила до неспоразума у богословљу и у литургијској пракси, и то нарочито на Западу где је до њих и дошло у средњем веку.

Насупрот мњењу схоластичког богословља, није тешко доказати да се чак и Канон Римске Мисе може у великој мери разумети с обзиром на епиклезу која следи након *речи установљења* – а која се, упркос томе што је прикривена, јасно може разумети као једна врста епиклезе. Једина је разлика у томе што уместо смеле молбе за силазак Светог Духа из Источних Литургија, овде имамо тананију молбу да Дарови буду узнети на небески Престо руком Анђела: „Jube haec perferri per manus sancti Angeli tui in sublime altare tuum, in conspectus divinae majestatis tuae: ut, quotquot ex hac altaris participatione sacrosanctum Filii tui Corpus, et Sanguinem sumpserimus, omni benedictione coelesti et gratia repleamur...“

Ова молитва, као и молба која одмах следи за прихватање Светих Дарова, а који се потом пореде са жртвама Авеља, Авраама и Мелхиседека, представљали су стални изазов за тумачење Римокатоличког канона Мисе у схоластичком смислу. Тома Аквински је већ покушао да одстрани ову саблазан помоћу алегоријске интерпретације речи „Jube haec preferri...“ (*Summa Theologica* III, 83, 4, 9). Чак је и Мартин Лутер, суочен са одломком из канона Римске Мисе, дошао до закључка да је он „summa summarum... eitel, gräulich, lästerlich Ding im Canone“ (у *Schreiben an das Kapitel zu Wittenberg, die gottlosen Zeremonien abzutun*, 1524). Међутим, све проблеме ове врсте могуће је решити у светлу првобитног литургијског богословља ране Цркве.

Евхаристијска молитва као Заступничка молитва

Евхаристијска молитва није само молитва величања и хвале, већ је, истовремено, увек и молитва исцања. Већ у јеврејској молитви благодарења, која вероватно представља образац молитве хвале коју је Исус изговорио над Чашом, благодарење прелази у следећу молбу:

„Смилуј се, Господе, Боже наш, на народ Твој и на Јерусалим, град Твој, и на Сион, обитавалиште славе Твоје, и на жртвеник Твој и храм Твој“.⁴

Већ у епиклези хришћанска молитва Анафоре постаје прозбена молитва. Ову прозбену молитву могли бисмо назвати „заједничким молебним делом“.

Према *Литургији Светог Василија Великог*, та молитва започиње следећим речима:

„А све нас који се од једнога Хлеба и Чаше причешћујемо, да сјединиш једне са другима у заједницу једнога Духа Светога“.

Треба имати у виду да и у древним Литургијама Јерусалима и Антиохије, као и у нашим византијским Литургијама, ова молба прелази у велико посредовање, не само за људе који су сабрани, већ такође и за све чланове Цркве. Првобитно су се таква посредовања могла укључивати само у случају нарочите потребе...

Евхаристијска молитва Цркве постаје велика заступничка молитва Цркве Божје у овом свету – заступање за све њене живе као и за чланове који су се упокојили. Унутар овог евхаристијског заступништва, Црква укључује све њене чланове – све оне који су спашени крвљу Христовом, па и светитеље који су већ прослављени на небесима. Евхаристијско је богослужење, према речима *Литургије Светог Јована Златоустог*, богослужење које се не приноси само за све живе и преминуле вернике, већ, такође, изричито – ма колико то чудно звучало – за Марију Богородицу и све свете на небесима. Сви се сабирамо око Крста и око речи установљења: „Која се за вас и за многе излива...“

Овде се више не молимо у своје име: Невеста Јагњетова моли се у Духу Светоме, у Име и на очиглед Јагњета преданог на смрт за спасење света. Пред небеским Оцем она се обраћа за Жртву свог Женика. Његовом Жртвом на Крсту она се „усмерава“ небеском Оцу. Ништа друго што би му могла принети она ни не поседује: „Приступили сте Гори Сионској и Граду Бога живог, Јерусалиму небескоме, миријадама анђела, свечаном сабору и Цркви првородних, записаних на небесима, и Богу судији свију, и духовима савршених праведника, и Исусу, Посреднику Новог Завета, и крви очишћења која боље говори неголи Авељева...“ (Јевр 12, 22-24). Објављивање Христове смрти као преломног спаситељског догађаја, који проналази своје испуњење у Светој Евхаристији, а коју на земљи савшава Црква Божја, и вапај Његове Крви са Жртвеника ове земље према Богу Оцу је, према есхатолошком усмерењу ка Христовом поновном доласку („док не дође“), догађај који не може бити бесмислен – чак ни за „духове савршених праведника“.

На овај начин, евхаристијска молитва постаје пројава саме Цркве. Још је у средњем веку ова пројава Цркве нашла веома сликовит израз у византијској Литургији, то јест у чину проскомидије, односно у припремању и предлагању евхаристијског Хлеба и Вина, пре но што започне служење Литургије. Узевши у обзир изобилје дарова хлеба који је заједница доносила, постепено се развио обичај да се на дискосу око евхаристијског Хлеба, који ће касније освећењем постати Телом Христовим, представљају различити преминули и живи чланови Цркве, као и њихово учествовање у Христу у виду честица Хлеба положених на дискос у њихово име, а које се касније стављају у Путир.

Служење Литургије као пројава саме Цркве

Према последњем увиду, читава Православна Литургија јесте пројава саме Цркве као Тела Христовог. Тумачење Литургије које полази од посеб-

ности видљивих или звучних израза православног богослужења, није праведно према суштини ове Литургије, нарочито с обзиром на то да одређени елементи ових спољашњих израза, који се могу видети у различитим земљама, нису у потпуности хомогени, а делом и због тога што су плод каснијег и готово случајног историјског развоја. На пример: иконостас је заменио древну отворену олтарску ограду тек након пада Константинопоља.

На почетку служења Свете Евхаристије, заједница се сабира кроз химне и заједничке молитве. Тада следи улазак са Еванђељем. Христос симболично долази међу нас Књигом своје речи. Када епископ служи Литургију, он тек тада по први пут – у одежди Еванђеља – улази у олтар. Кроз Христа, кроз „завесу, то јест телом својим“ (Јевр 10, 20) можемо ступити у Светињу над светињама, и допуштено нам је да станемо пред лице Оца.

Свештенослужитељ по први пут почиње да пева Трисвето тек у олтару. Но, сада се небеским узвицима светих анђела придружују молбе за милост према грешном човечанству: „Свети Боже, Свети Моћни, Свети Бесмртни, помилуј нас“.

Тада следи објављивање Речи кроз читање Светог Писма и кроз беседу која, макар у начелу, овде има своје место.

Почев од тог трена заједница се још више зближава како би савршила заједничке молитве. Литургија, какву данас служимо, показује нам да је од тада то у суштини сабирање иза затворених врата којем може приступити само онај који вером и крштењем већ припада Телу Христовом. Евхаристијски дарови, који су већ доступни пре почетка савршавања Литургије, полагају се на трпезу. И напослетку, у љубави и вери следи „свети целив“ о којем сведоче апостолски списи, а који данас на заједничком богослужењу размењују само свештеници. Коначно, следи понављање крштењског исповедања вере Цркве, које у византијској Литургији претходи евхаристијској молитви. Међутим, Евхаристијска молитва сада у одређеном смислу достиже свој последњи врхунац, односно кулминацију у молитви нашега Господа: Кроз Христа и у Духу Светоме имамо смелост да се пред небеским Оцем појавимо као деца...

Пре но што се преломи Хлеб и пре него што се разделе Тајне чује се велики усклик који представља позив и, истовремено, последње упозорење: „Светиње светима“! Прикладно овом усклику, заједница одговара исповедањем: „Један је Свет, један је Господ Исус Христос, у славу Бога Оца“. Нико није свет осим самога Христа. Нико није достојан да му се приближи. Опет, све док је то по Његовом благоизвољењу, нама је допуштено да приђемо Његовим Тајнама. Ово исповедање наше сопствене недостојности, али и нашег учешћа у Њему, у исто време је усклик прослављања оног Имена пред којим се, према речима Апостола (Фил 2, 10), сви морају поклонити. Ово прослављање има за свој крајњи домет славу Божију...

напомене:

1 Као што је уочљиво, на самом почетку ове ране формуле налазимо „Sursum corda“, као и „Заблагодаримо Господу“, другим речима, рубрике којим чак и данас почињу евхаристијске молитве у свим Литургијама.

2 Види: Hans Lietzmann, „Messe und Herrenmahl“, 1953³, 181.

3 Види: J. Jeremias, *Abendmahlsworte*, 1960³, 180.

4 Jeremias, *op. cit.*, 104.

др Никола Маројевић, ђакон

ОЧИ БОЈЕ НЕБА

(Лк 8, 41–56)

Ко је то што ме се дотаче? (45)

Када се Исус прешавши језеро врати из Гадаре у Галилеју, чекаше га мноштво народа. Сјетимо се да је непосредно пред повратак савршио чудеса истјеривања демона и смиривање буре на језеру. Овдје Га, видимо, чека и треће, преславно чудо: васкрсавање мртваца. Христос се показује као господар над демонским силама, затим као господар природе, и на крају као господар над смрћу. На дјелу препознајемо ехо оних јеванђељских ријечи: *Што је човјеку немогуће, Богу је могуће* (Лк 18, 27) и пророчки императив да човјек без Бога ништа не чини (Јн 15, 5). Велика је снага Христове проповиједи, зато је народ пратио сваки његов корак куда год да је ишао....

Христов долазак, на првом мјесту од свих који Га окруживаху, не може ишчекати престрашени старјешина синагоге, кнез Јаир (Мк 5, 22) чија дванаестогодишња ћерка јединица лежаше на самртној постели. Губио је наду, како је вријеме одмицало, да је Господ неће затећи живу. Вјероваше да само ако *Господ метне руку на њу оздравиће* (41). У тој силној гужви бијаше болесна жена и она се дотаче скута хаљина Његових и оздрави. Тешка и нечиста је

њена болест – течење крви већ дванаест година. Све што имаде даде љекарима и опет ништа. А сад само додирну Христа и болест нестала као руком. Тако Бог својом свесветом силом све рјешава – одједном и без помпе. Тихо и претихо, али видно. Она оста нијема, јер додирнувши скут хаљине додирну у ствари вјечност! Нарочито буди пажњу Спаситељево питање упућено ученицима: *Ко је то што ме се дотаче?*, јер осјети силу која изиђе из Њега!? Та сила је Његов пребожанствени дух.

Крвоточива жена страдала је од неугодне болке – међутим, коријен њене болести је био у срцу, кључном органу цијелог крвотока. Њега се дотаче Сила која изиђе из Исуса – Животодавца и Исцјелитеља, Јединог истинског Љекара душа и тијела. Једним махом као опсјена несташе сви љекари, сви људски покушаји да се заустави губљење крви. Природа за то нема кључеве. Кључеви тајне су у човјековом срцу похрањени. Многобројни су тунели у човјековом срцу – оно скрива сав живот једног човјека. А Господ као прави Срцезналац види све као на длану. Исцјели немоћну жену и прослави је за цио свијет... Није Христос поставио питање Петру о сили која изиђе из Њега да би Себе прославио – Њему је циљ био да обзнани силину вјере крвоточиве жене. Он своја дјела приписује вјери болесне жене, јер ћутке – без роптања носи крст свог тјелесног страдања, у тишини вјере, а не надменог високоумља и убијеђености у вриједност сопствене личности. Њој, која у нијему тишину огрну истину и бол свог јадног живота, знајући да много ријечи затрпава срце, али и да човјек обузет мислима овога свијета остаје отворен за помисли Лукавога. А, ипак.

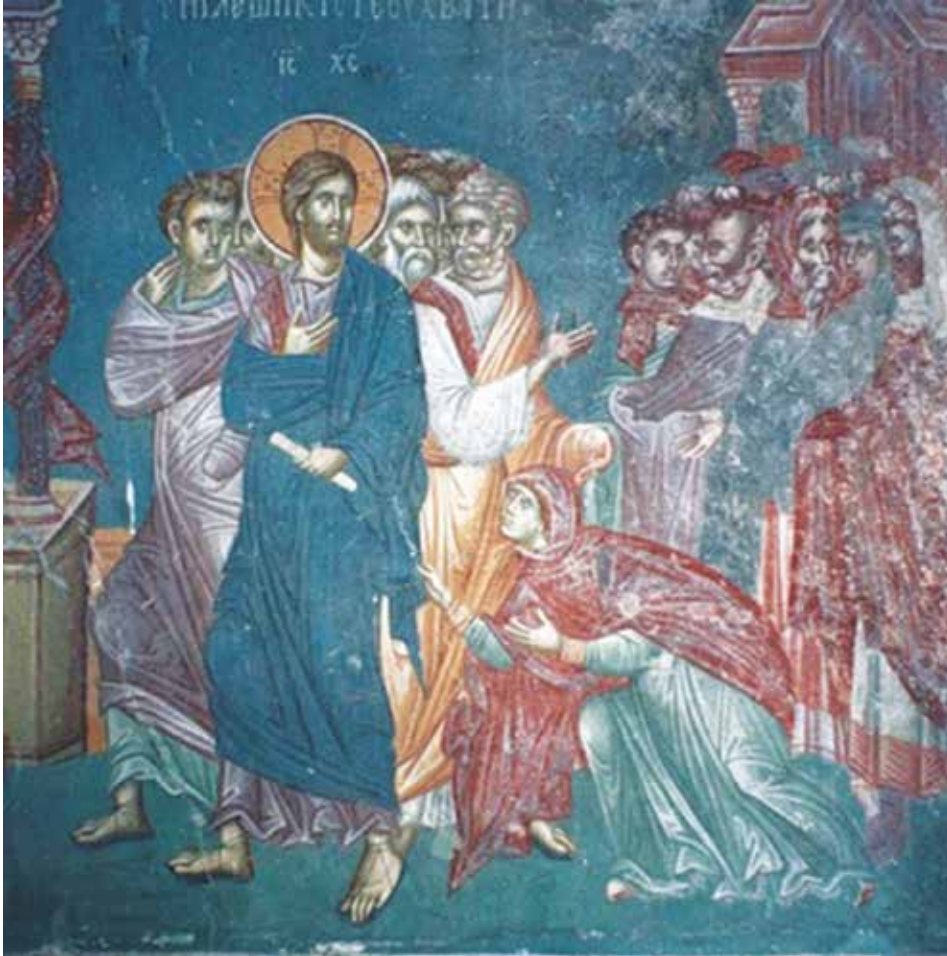
Кад Христос прозва жену, она се јави и свима објави свој недуг и своје чудесно исцјелење. Код жене се након исповијести и исцјелења појави стид – свештени предводник врлинског дјелања. Стидећи се своје тјелесне нечистоте оста без гласа. Зато и приђе Христу с леђа. Стид и смирење не могу једно без другог! Необично важан је овај детаљ. Исповијест мора бити изговорена, а покајање пребива у тишини срца. Не излази из срца само крв. У њему своје исходниште налазе и љубав, патња, страдање – али и злоба, завист, страсти – они су ти који покрећу унутарње силе, душевне, духовне, чије стихије ниједан љекар овога свијета не може зауставити. Једино је Господ тај који зауставља све токове, све силе и човјека и природе. Само се треба искрено покајати, снажно исповиједити вјеру и неће изостати дар свише. Исцјелење није плод неког медицинског процеса – оно је благодатни дар Животодавца Христа, неопходног помоћника у борби са сталним течењем лажи и разних нечистота у којима плива човјеково срце.

Не плачите, није умрла него спава (52)

Тјелесно васкрсење Јаирове ћерке долази на ред након духовног васкрсења жене незнанке, која оста бези-

мена до краја. Овим Господ објављује да је претежнији дух од тијела. Када јавише да је дјевојчица умрла, Христос растјера свјетину а са Собом поведе родитеље дјевојчице и вјерне ученике: Петра, Јована и Јакова – припремајући их овако за свједоке и каснијег Његовог божанског Преображења на Тавору. Прије свега, да покаже да треба избегавати славу при чињењу добрих дјела, јер демон гордости се славом наслађује и умањује небеску корист коју душа добија када се чине добра дјела ближњима. Када Господ касније буде васкрсавао сина наинске удовице (Лк 7, 11–15) и пријатеља Лазара (Јн 11, 1–44) биће присутни сви ученици. Морамо поменути да су људи, чувши вијест

непролазни, љепши, вјечни – живот обасјан незалазном свјетлошћу. Смрт није више царица живота. Пред Христом се чак и неумитна и до тада неприкосновена смрт смирава. Зато Исус ушавши у Јаирову кућу каже да дјевојчица није умрла него да спава. Када јој нареди да устане из сна смрти тражаше од родитеља да јој дају да једе, не само да би нахранила онемоћало тијело – него и да покаже да њено тјелесно васкрсење има улогу и да покрене душевно васкрсење њених родитеља. То је образац чисте вјере на дјелу. У очима исцијелене жене и васкрсле дјевојчице огледа се небо са свим својим чарима и обећаним добрима за све учвијелене, сиромашне, болне...

о смрти дјевојчице са подсмјехом пратили Христов улазак у кућу Јаирову, јер њихова окамењена срца још увијек нису могла да приме вијест о господару смрти. Они који су пратили Христа на земљи знали су да Христос може исцијелити од свих болести, али нису знали да је у стању и да пробуди из сна смрти. Препознајући у души Јаировој немир, који му помути ум и поколеба његову вјеру, Господ му рече: *Не бој се, само вјеруј!* (50). Тим ријечима Он је пробудио Јаирову вјеру да би био спреман да прими васкрсавање уснуле јединице, јер несигурна, колебљива вјера умртвљује душу и затвара је за сусрет са Животодавцем. Васкрсењем је смрт коначно побијеђена! И када душа клоне, као кнезу Јаиру, не треба очајавати и испитивати дубине зла, него вјеровати да је Господ дошао у свијет зарад спасења грешника и да неће никога оставити на цједилу смрти. Он чак и са Крста својим раширеним и распетим рукама грли сваког човјека!?

Смрт није крај једног животног марша, него капија кроз коју се прелази из овог пролазног, у онај други,

Смрт никад није ни излаз, искорак из овог живота, нити пак има рјешење за загонетку човјекове егзистенције. Често човјек по слабости вјере у васкрсење види у смрти избављење и бијег од болести... многих проблема које живот намеће. Као да смрт може ослободити човјека стега болести. Христос васкрсавањем Јаирове ћерке, буђењем њеним, раскива смртне окове устајући дјевојчицу из утоности у сан смрти. Смрт по први пут губи свој жалац. Страшан ли је сад очај смрти?! Смрт, која за све људе тражи исте границе сад више не дотиче човјека.

Безгласна вјера крвоточиве жене снажније потреса и даље одјекује него Јаирова нада, која јењаваше свако мало. Страх оца, Јаира, од близине смрти вољене јединице, отупи оштрицу његове вјере. Јаиру је јача била нада од вјере, зато и губљаше стрпљење. Ако нешто постаје јасније из повијести о Јаировој дјевојчици, онда је то да душа која живи окружена разним преступима, погружена у гријех, борави у ропству гријеха и своје усврховљење

налази у смрти. Огреховљена душа остаје у царству смртном и није способна да пређе границе које смрт поставља. Излазак из ропства смртног нуди богооткривени пут очишћења: свесрдним покајањем и срдачном исповијешћу. Нема другог начина за ослобођење из греховног утамничења. Стога, наша душа која свакодневно духовно умире греховима и страстима – потребује васкрсавање кроз нелицемјерно покајање, срдачну и живу вјеру. Човјек је позван да постане истински дјелатељ винограда гдје је градинар Сâм Христос Господ, Дародавац свих добара, да би Он препознавши јаку, чисту вјеру и искрено и без остатка покајање, додирнуо и најтајније поноре наше душе својим божанским бићем и пробудио је из духовне смрти. Као што је Господ нахранио оживјелу дјевојчицу, нахранимо и ми наше душе духовним благом – молитвом вјере, послушањем, врлинским дјелањем... да смрт за нас буде само сан из кога ће нас Својим Другим доласком пробудити Једини свемогући Љекар уводећи нас у живот вјечни.

В. Г. Галушко

СОЦИЈАЛНА ПРАВДА И СОЦИЈАЛНО СЛУЖЕЊЕ

У Псалму 87. милосрђе према сиромашнима се не назива милосрђем, већ правдом. У Псалму 81. читамо: „Пониженом и убогом чините правду“. Епископ санфранциски Јован (Шаховској) у својој *Апокалипси ситног греха* (*Апокалипсис мелког греха*) говори да, ако имаш два парчета хлеба или две кошуље, а човек поред тебе нема хлеба и чак ниједну кошуљу, онда није ствар љубави нити милосрђа, већ просто правде, правичности да му даш једно парче и једну кошуљу.

Архиепископ Јован износи две тврдње, неоспорне у својој дубокој истинитости: неправедност према једном човеку погубно се одражава на све људе, због тога што је човечанство један организам. Материјално благостање може бити благослов само ако је пропраћено милосрђем и правдом. И друго, сама праведност нас све време подстиче да будемо изнад праведности, никад испод. Када чинимо правду, ми у души осећамо мир и радост, нарочито када су наша

де. Не противрече јој, већ наступају тамо где је правичност немоћна. Правичност понекад захтева казну за кривца, иако није у стању да га поправи, док љубав и милосрђе не престају да се боре за човека који је погрешно и одступио од њих, упињући се да му поврате достојанство које је он сам погазио.

Постизању правде треба да буду потчињени поступци и појединца и државе. Социјална правда подразумева човеково право на храну, стан, здравствено осигурање, образовање, одмор, адекватно плаћен рад, достојне услове за рад и др., док су милосрђе и љубав средства поновног уздицања погажене правде, враћања достојанства човековој личности. Штавише, тамо где је правичност немоћна, љубав и милосрђе су свемоћни. Правичност понекад можда захтева и да кривац буде кажњен, али љубав неће напустити онога ко је сагрешно, дајући све да му поврати осећај сопственог достојанства.

осећања изнад праведности. Бити изнад праведности, то значи већ сада ући у Царство Христове љубави. Видети праведност других и искусити сопствену праведност у односу према другима, како говори архиепископ Јован, велика је радост, због тога што је најузвишенија она праведност која је изнад праведности. Име те праведности је – љубав.

Социјално служење Цркве се заснива на принципу социјалне правде. Правда подразумева да сваки човек има права која му припадају. Човеку је правду дао Бог, и она одговара достојанству човекове личности и општој намени овоземаљских добара. У свом социјалном служењу Црква наступа као доследни заштитник свих видова правде, тим пре социјалне. Међутим, социјално служење Цркве се не своди на поновно успостављање правде тамо где је она погажена, већ подразумева и борбу за достојанство људске личности. Средства те борбе су милосрђе и љубав. Хришћанско милосрђе и хришћанска љубав превазилазе границе људске прав-

Свако друштво, поред универзалних, свечовечанских норми и вредности има и себи својствена схватања о томе шта је добро, дозвољено, важно, а шта лоше и забрањено. У томе се види израз специфичности културе датог друштва, и то једне од њених највжнијих компоненти – система норми и вредности. Култура која одређује стандарде ваљаног понашања зове се нормативна култура. Социјалне норме могу бити засноване не само на правним и моралним нормама, већ и на обичајима и традицијама.

У животима људи постоје појмови и вредности који су не само њихови стални и доживотни сапутници, већ неизбежно чине срж, језгро њиховог погледа на свет, разумевања смисла, смера и оправданости свег њиховог постојања. Управо су такве речи „истина“, „правда“, „праведност“ и све што је са њима повезано – праведан живот, истинска љубав, праведан човек, истинска слобода, праведно друштво, истинита вера и сл. Тако правда и праведност, заједно са лепотом, јесу онај

део наше самосвести који указује на циљ и одређује најважније вредносне и смисаоне идеје и схватања.

У хришћанској се традицији све што је повезано са Богом тумачи у терминима правде, истине и праведности: Господњи путеви су праведни и истинити; Он, као носилац и оличење апсолутне праведности, твори правду; све Његове заповести засноване су на истини и правди; сва откривења су правда и потпуна истина; најбољи удео следује онима који се држе правде и говоре истину (праведницима).

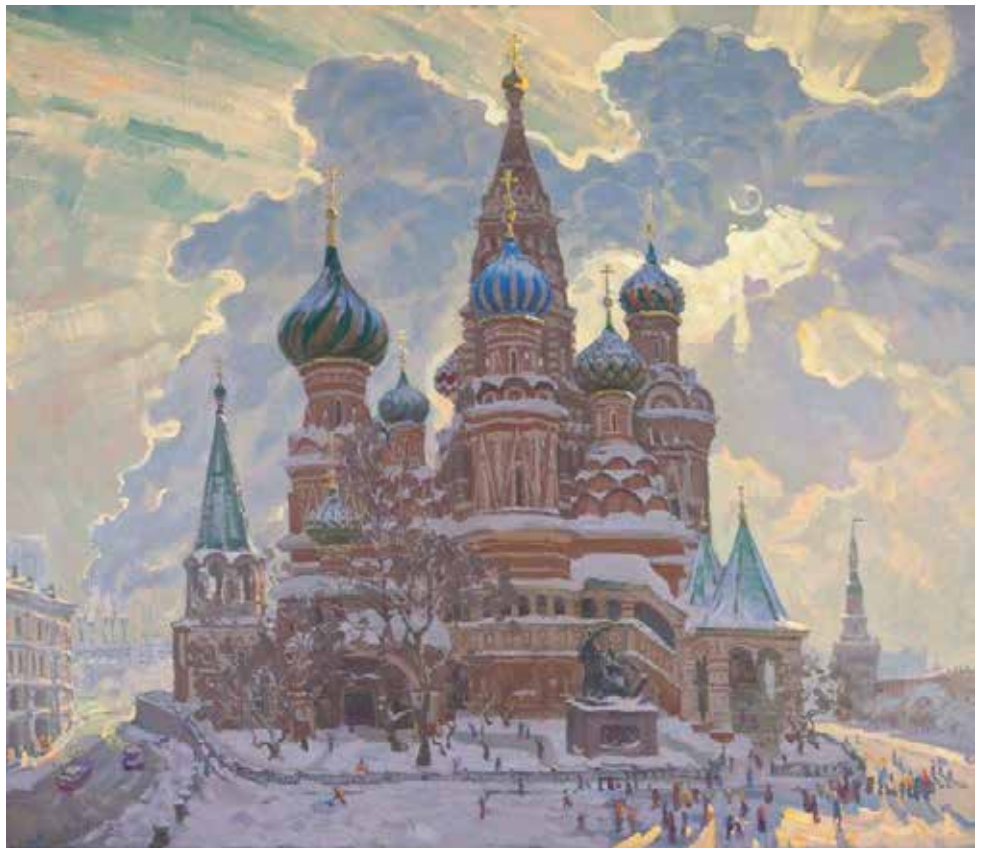
Праведност као вредност постоји у различитим формама – и као апсолутна, и као релативна, историјска и свечовечанска морална вредност. С тим што праведност као вредност треба разликовати од праведности као суда. Судови о праведности, укључујући и теорије праведности, још су разноликији од саме праведности као вредности.

Појам праведности повезан је са историјски променљивим схватањима о неодољивим правима човека. Праведност је захтев за усклађеношћу између друштвене улоге појединца или друштвене групе и друштвеног положаја, између права и обавеза, акције и награде, рада и плате, злочина и казне, заслуге и друштвеног признања. Праведност има историјски карактер, она зависи од услова живота и схватања света око себе. И само постојање праведности зависи од базне структуре друштва и места појединца у њему. Чак и различити приступи у евалуацији праведности појединачних поступака зависе не само од историјских околности, већ и од задатих циљева. То обавезно треба имати у виду приликом оцењивања конкретних поступака.

Егалитарна концепција социјалне правде захтева да сви људи добију подједнак део добара, тј. да се расподела добара врши по принципу ретрибутивне правде. У овој концепцији праведност се види као највиша вредност на хијерархијској лествици, те се друге вредности, као што су слобода, достојанство или срећа, зарад ње могу жртвовати. У томе се састоји један од основних недостатака егалитарне концепције, с обзиром на то да она нарушава принцип хијерархије моралних вредности. Егалитарна концепција социјалне правде подразумева чврсте, формалне установе које доприносе реализацији њених норми. Те установе су: друштвена својина, планска и централизована економија, ауторитарни или тоталитарни политички режим. Међутим, искуство сведочи о економској неефикасности оваквих мера у целини, као и саме егалитарне друштвене правде.

Према, пак, либералној концепцији, праведном се сматра слободна расподела добара у складу са врстом и количином рада. Говори се, такође, о слободи почетних могућности и општој доступности

свих социјалних статуса, с тим што се слобода схвата као непостојање било каквих ограничења реалних могућности појединца. У том смислу, слобода је подједнака за све. Међутим, ова једнакост је тек формална, с обзиром да могућности субјеката у стварности нису једнаке. Другим речима, ова концепција говори о једнаким могућностима свих људи, док међутим богати имају право да остваре могућности које им пружа капитал, које су по природи ствари далеко веће од могућности сиромашних, чија се једнакост са првима своди на право да се изјасне о својим стварним могућностима. Либерална концепција социјалне правде такође подразумева одређене друштвене установе које доприносе остварењу њених норми. Кључну улогу у економији игра тржиште, а здравствена заштита и образовање се плаћају. Држава има улогу политичког јемца слободе избора.

Недостатак либералне концепције социјалне правде лежи у апсолутизацији слободе, зарад које се жртвује сама правичност, што се у извесној мери и може оправдати, с обзиром да се на лествици вредности слобода налази изнад правичности. Међутим, жртвује се и љубав, која захтева извесну једнакост у односу према појединцима по принципу милосрђа. Расподела добара је од самог почетка у великој мери одређена случајним природним и друштвеним факторима, што се сматра праведним, иако се морална интуиција противи датој случајности као неправедној.

Глобална цивилизација у настанку, заснована на информационим технологијама, по мишљењу многих руских и светских научника (Никита Мојсејев, Ралф Дарендорф, Марио Бунге и др.), дефинише се као друштво социјалне правде које у датом тренутку нема алтернативу. Теорији социјалне правде сродна је концепција друштва поверења америчког социолога Френсиса Фукујаме. Он тврди да прогрес у данашњим условима није условљен индивидуализмом или колек-

тивизмом, тржишним принципима или поштовањем традиција, већ једним јединим свеопштим елементом културе – степеном поверења које постоји у друштву. Поверење је резултат праведних односа у свим сферама друштвеног живота.

Социјална правда је социопсихолошка перцепција принципа и форми друштвене организације као адекватних интереса људи и друштвених група, тј. генерализујућа морална евалуација друштвених односа. Ово је један од видова праведности, који се тиче функционисања друштва и појединца.

Савремена филозофија социјалну правду види као суштину информационог друштва које смењује индустријску цивилизацију, и истиче њене универзалне аспекте: 1) мешовита привреда и регулисано тржиште са водећом улогом јавног сектора; 2) радна основа, надокнада према количини и квалитету рада, јака социјална заштита друштвених слојева који из било којих разлога нису способни за рад; 3) демократске форме организације у свим сферама јавног живота; 4) јавно управљање свим процесима од друштвеног значаја; 5) висок степен науке и културе, нарочито правне и моралне. Дакле, друштво социјалне правде је такав тип грађанског друштва у ком се положај појединца одређује у зависности од квантитета и квалитета рада. Њега карактеришу виши показатељи у социјално-економској, политичкој и духовној сфери у поређењу са капитализмом и социјализмом, и његово усмерење је идентично са савременим током друштвеног развоја.

Највећи значај данас добијају оне форме социјалне правде које регулишу односе између појединца и социјалих творевина. У питању је дистрибутивна правда, која има за циљ да се појединцу путем праведне расподеле обезбеди удео у заједничком добру, тако да духовно-морални развој буде могућ за све.

Законодавац остварује законску правду првенствено путем праведног законодавства и управљања. Законска правда од грађана захтева да поштују законе и да, када је то потребно, штите опште добро својом имовином, па чак и сопственим животом.

У индустријском друштву комутативна (договорно-разменска) правда заступљена је пре свега у следећим сферама: праведност цене, која у условима свеопште комерцијализације добија значај незамислив у претходним економским епохама, у којима је било широко распрострањено приватно домаћинство; правична накнада за рад, испуњавање својих функционалних обавеза; правичан систем социјалне заштите.

Декларација о социјалној правди у циљу праведне глобализације, коју је донела Међународна организација рада, само је једно од сведочанстава бриге УН за социјалну правду. У декларацији се инсистира на гарантовању резултата који ће бити праведни за све, путем обезбеђивања запослености, социјалне заштите, друштвеног дијалога и темељних принципа и права на радном месту.

Дана 26. новембра 2007. године Генерална скупштина УН прогласила је 20. фебруар за Светски дан социјалне правде, који се почев од 2009. обележава сваке године. Генерална скупштина је свим државама чланицама препоручила да овај посебан дан посвете спровођењу конкретних манифестација у складу са циљевима и задацима социјалног развоја.

Обележавање Дана социјалне правде има за циљ да допринесе све већим напорима међународне заједнице у сфери искорењивања сиромаштва, обезбеђивања свима запослења, достојних услова на раду, равноправности између мушкараца и жена, социјалног благостања и социјалне правде за све.

Социјална правда, као универзални принцип друштвене организације, треба да буде теоријски утемељена и економски прорачуната у складу са степеном социјалног и друштвеног развоја, као и са географским, демографским, регионалним, националним и другим особеностима. Она елиминише егалитаризам и подразумева усаглашеност практичне улоге појединаца и друштвених група у животу друштва и њихових стварних заслуга с једне, и фактичког признања тих заслуга са друге стране; између конкретних достигнућа и подстицајних односно казних мера, тј. политичке, моралне и правне евалуације тих достигнућа. Данас се социјално праведно друштво види као социјални идеал и као реална могућност социјалног прогреса.

Коришћење најновијих техника и технологија као средстава оптимизације друштвених процеса у многим случајевима не даје очекиване резултате. Искуство развијених земаља показује да аутоматизација производње и употреба информационог технологија не доприноси смањењу оптерећености индустрије, с обзиром да се наставља процес вештачке стимулације потреба, повећања потрошње и конкурентске борбе међу произвођачима. Противречност датог процеса састоји се, исто тако, у чињеници да се, паралелно са повећањем производних параметара привреде, удео рутинског рада на пољу сакупљања, чувања и обраде информација повећава још брже.

Карактеристично је и то да практично остварење једне од средишњих идеја информационог друштва – идеје о социјално правичним формама прерасподеле јавних добара – није донело очекиване резултате. Стварање општеприхватљивих услова благостања резултирало је, с једне стране, повећаном склоношћу ка социјалном паразитизму, док је са друге стране умањило радну и предузетничку активност и довело до масовног незадовољства социјално активног дела становништва. Решавање компликованих друштвених проблема не може бити подређено идеји једнородне детерминације. То је комплексан задатак, који захтева озбиљно проучавање и остваривање нужних социјално-економских, правних, моралних и других претпоставки свог разрешења.

Превели са руског Иван и Јелена Недић

ОСВЕЋЕЊЕ СВЕТОАРХАНГЕЛСКЕ ЦРКВЕ МАНАСТИРА ВОЉАВЧЕ

У суботу, 17. октобра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован освештао је цркву Светог Архангела Гаврила манастира Вољавче. Епископу су саслуживали Архиепископски намесник опленачки протојереј ставрофор Миладин Михаиловић, протојереј ставрофор др Зоран Крстић, протојереј ставрофор др Владимир Вукашиновић, протојереј Бојан Димитријевић, протођакон Небојша Јаковљевић и протођакон Иван Гашић.

Освећењу храма присуствовали су Председник Републике Србије Томислав Николић и Драгица Николић, супруга председника, које је овом приликом Епископ шумадијски Господин Јован прогласио ктиторима манастира Вољавче.

Након освећења цркве служена је Света Архиепископска Литургија којој су осим председничког пара присуствовали градоначелник града Крагујевца Радомир Николић са члановима своје породице, свештенство и монаштво епархије шумадијске и многобројни верници, међу којима је било доста деце из локалних школа. Литургијске химне појали су чланови црквеног хора „Опленац“ на челу са диригентом Маријом Ракоњац.

Епископ Јован се на крају Свете Литургије захвалио председнику Николићу и његовој супрузи Драгици на несебичној делатној љубави коју су пружили овој светој манастирској обитељи, дарујући јој велелепан изглед. Наиме, фондација Драгице Николић помогла је живописање и уређење цркве која сада у потпуности представља „парче неба на земљи“.

Владика Јован благоизволео је одликовати Архиепископском граматом признања Факултет Примењених уметности Универзитета уметности у Београду. Истом Архиепископском граматом признања одликована је фирма „Мител – монт“ из Крагујевца.

Орденом Светог Симеона Мироточивог Владика Јован одликовао је председника Републике Србије Томислава Николића и Драгицу Николић.

Трпезом љубави приређеном од стране Микице Арсенијевића и Горана Арсенијевића, великих добротора Цркве Христове, завршено је ово сабрање које остаје овековечено како у историји тако и Царству будућег века.

Урош Костић, ђакон

Беседа Његовог преосвештенства епископа шумадијског Господина Јована

Драги ктитори ове свете обитељи, чланови породице Николић, часно свештенство, преподобно монаштво, драга браћо и сестре, помаже вам Бог!

Богу хвала и слава за све, како су то увек изговарали велики угодници Божији, што и ми данас можемо изговорити. Слава Богу што ову светињу данас осветисмо, што у њу положисмо свете мошти да би се у њој Богу молили. Ова светиња вековима овде стоји, вековима она приноси молитве Богу за род људски. И ево, ми данас овде сабрани, потврђујемо да смо народ Божији, да смо народ који верује у Бога, у Тројичног Бога, да смо народ који воли своје светиње, народ који се обраћа Богу. Често то знамо да чинимо само у невољама, али добро је да се бар повремено сећамо Бога. Мада се Бога треба више сећати него што дишемо, како кажу Свети оци.

Данас, стојећи овде, у овом светом храму, осећам, верујте ми, присуство тих светих наших предака који су ово место натопили молитвеним сузама, молитвом, клечећи и благодарећи Богу за све. Осећам, јер оно што је Богом утврђено, не може никад нестати. Оно што се за Бога чини, то се чини за своју душу. А оно што се чини само за себе мале је вредности.

Овај храм данас осветисмо не ми, него кроз нас благодат Духа Светога. А храм је, како Свети оци кажу, парче неба на земљи. Као што заштићена лука штити усидрене бродове од таласа, тако и храм, црква, штити, чува свакога онога ко у храм улази са вером, побожношћу и страхом Божијим и неометано слуша речи Господње које се изговарају на Светој Литургији.

Ми смо данас, Богу хвала, служили Свету Литургију и призвали Бога у Тројици. А често говорим да свака Литургија спушта небо на земљу и земљу уздиже на небо. Литургија је данас уздигла нас уколико смо ослободили себе од самих себе, уколико смо данас ослободили срце од мржње, од пакости, од злобе, уколико смо успели да макар за време богослужења и приношења Светих Дарова уселимо Бога у своје срце. А ко усели Бога у своје срце, он усељава све највеће вредности. Са Богом се усељава и љубав, и вера, и нада, и доброчинство, и милосрђе, све се то са Богом усељава у нас.

Ми смо данас, Богу хвала, служили Свету Литургију и призвали Бога у Тројици. А често говорим да свака Литургија спушта небо на земљу и земљу уздиже на небо. Литургија је данас уздигла нас уколико смо ослободили себе од самих себе, уколико смо данас ослободили срце од мржње, од пакости, од злобе, уколико смо успели да макар за време богослужења и приношења Светих Дарова уселимо Бога у своје срце. А ко усели Бога у своје срце, он усељава све највеће вредности. Са Богом се усељава и љубав, и вера, и нада, и доброчинство, и милосрђе, све се то са Богом усељава у нас.

Као што осећам присуство наших светих предака, тако осећам и присуство ових светих ликова са зидова који нас гледају и које данас осветисмо. Мислио сам да се ови стари зидови никада неће осликати, јер

многи говоре да не треба старо живописати. Зар није лепше, од тих празних зидова, гледати ове светитеље Божије како нас милују својим погледима, како нас подстичу да се молимо, како нас подстичу да будемо бољи, како нас подстичу да проверавамо себе, јер и они су били оно што смо ми данас? Али, они су живели животом хришћанским, животом православним, живели су животом Цркве и животом Јеванђеља. И зато их је Бог прославио. Само што нам не кажу: „Људи, то што сте ви данас то смо ми били пре, али, ако се будете угледали на нас онда ћете и ви постати ово што смо ми – светитељи Божији.“ То је хришћанство. Сваки је крштени хришћанин позван и призван да буде светитељ, ту немамо изговора. Неко каже, па како ћу ја да достигнем тај идеал? Лако, није тешко, само нам треба воља и жеља, јака воља, јака жеља. А како су они постали светитељи? Тако што су веровали у Бога, тако што су усвојили оне две заповести Божије, ја сам Господ Бог твој, што су усвојили да свим срцем, свом душом љубе Бога и што су усвојили да воле, да љубе друге поред себе.

Благодаримо нашим ктиторима, госпођи Драгици и целој породици Николића, за све што је урађено овде по љубави. Све је урађено по промисли Божијој, јер у Цркви и у свету се ништа случајно не догађа, све је промисао Божија. Зна Бог што је и ктиторе и све нас овде довео. Свако од нас највише дарива самим својим доласком у светињу. То је највећи дар, као и овај дар новоживописаних фресака. Благодарим ктиторима и молим се Богу да ови светитељи који су изобразени

на зидовима буду заштитници дома њиховог. А биће уколико се и они обраћају овим светитељима. Нека Господ, вама драги ктитори, стоструко врати као благодарност оно што ми људи не можемо вама да дамо. А

Господ зна како ће даривати оне који Господа воле, оне који Господа љубе, оне који љубе и Бога и човека. То се не може одвојити. Не може се говорити да волимо Бога, а да при том чинимо зло другоме. То није хришћански, браћо и сестре. Како то можемо да волимо Бога кога не видимо, а да мрзимо човека кога видимо? А човек је икона Божија, он је слика Божија! Нека би увек волели и Бога и човека!

Нека вас Господ умудри и нека Господ благослови ваш труд. А сваки хришћанин који доприноси овом земаљском храму, било у ком виду, зида невидљиви храм горе на небу. Знајте да ће вас ови светитељи сачекати горе. То је пут којим морамо сви поћи. Нека сте срећни, нека сте Богом благословени и нека вас Господ спасе и сачува, и вас и цео род наш људски. А данас нам је потребно да се

молимо за цео род, а посебно за род наш српски који се налази не у тако повољној ситуацији. Али, када смо ми Срби били у повољној ситуацији? Увек смо били прогањани, али то треба да нас утврди! Прогања се оно што је свето. А од кога се прогања? Од онога који није свети. Зло мрзи добро. Али, ми смо хришћани, и имамо на кога да се угледамо, да кажемо и себи и другом да зло не може никоме добро донети. Зло, које намењујемо било коме, прво убија нас, па онда онога на кога се односи, јер човек не може да другоме учини зло а да пре тога није повредио себе, као икону Божију, као слику Божију. Не губимо наду – Бог је победник, не губимо наду, напред са вером у Бога и са љубављу према Богу и према човеку. Бог вас благословио.

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И РУКОПОЛОЖЕЊА У НЕМЕНИКУЋАМА

Субота, 3. октобар, остаће заувек упамћена у парохији неменикућској као дан духовне радости испуњен Благодаћу Духа Светога. Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архиепископску Литургију у Петропавловском храму у Неменикућама уз саслужење свештита Епархије шумадијске.

После прочитаног Јеванђељског зачала, Епископ Јован је надахнутом архипастирском беседом поучио верни народ говорећи о мудрости и моћи по телу, и мудрости и моћи по духу и Богу, рекавши да је човек најнесрећније биће на свету када се узда само у себе и сопствене моћи, када живи само по телу а не узда се у Бога нити моли и тражи помоћ од Бога. „Таквим људима је тешко, просто немогуће да се одрекну себе ради Христа...“

Током Свете Литургије, Преосвећени Владика је благоизволео да у чин ђакона рукоположи дипломираног теолога Божицара Васиљевића из Рајковца, поставивши га за парохијског ђакона при храму Свете Петке у Лапову, а у чин презвитера ђакона Драгишу Богичевића коме је Црква поверила у служење другу парохију рековачку.

Дирљивим речима, Преосвећени Владика је очински поучио новорукоположене, искрено их молећи да се не огреше и не оглуше о своје призивање, да не ходе у своме животу у гордости већ у смирењу, да сачувају Благодат Божију, а то ће моћи ако живе по Богу и Јеванђељу.

Горан Лукић, протонамесник

МОНАШЕЊЕ У МОНАСТИРУ ТРЕСИЈЕ

У суботу, 3. октобра, у навечерје прослављања Светог апостола Кодрата и Светог Димитрија Ростовског, Светоархангелска обитељ манастира Тресије добила је новог сабрата ангелског образа.

После вечерњег Богослужења, које је служио архиепископски намесник космајски протојереј ставрофор Љубиша Смилковић, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован замонашио је искушеника ове свете обитељи Радована Филипивића давши му монашко име Рафаило.

У надахнутој беседи, Епископ је говорио о важности датих монашких завета, који су потресни, који када се само чују обузимају читаво човеково биће и да се само помоћу Божијом и непрестаним трудом они испуњавају, истакавши да је подвиг послушности основно монашко дело. Преосвећени Владика је подсетио све присутне на монаха који је носио исто име – Рафаило, који је давно започео подвиг у напуштеном Манастиру Тресије а наставио као сабрат Манастира Студенице у испосници Светог Саве где је провео четрдесет година у подвижничтву.

Горан Лукић, протонамесник

ЦРКВЕНА СЛАВА У ЈОВАНОВЦУ

Поводом прославе црквене славе Зачећа Светог Јована Крститеља, Његово Преосвештенство Епископ Шумадијски Г. Јован служио је Свету Архиепископску литургију у крагујевачком насељу Јовановца.

Црква је била мала да прими све вернике који су дошли на литургијско сабрање, које је ове године било изузетно свечано јер је унутрашњост цркве у потпуности уређена. Захваљујући приложницима, унутрашњост храма је омалтерисана, уграђено је подно грејање и постављен је гранитни под. Одушевљење свих присутних је било видљиво на сваком кораку.

Говорећи о празнику Владика Јован је нагласио величину и значај зачећа светог Јована Крститеља у Божијем домостроју спасења рода људског. Приликом резања славског колача Првојерарх је честитао славу и захвалио колчару, приложницима и свим парохијанима на уложеном труду да се досадашњи радови изведу.

Храм у Јовановцу гради се више од 16. година, а у последње две године изградња је на завидном нивоу. Као што је то и обичај, славско расположење пренето је и на трпезу љубави, на којој је угошћено више од 200 верника. Домаћин овогодишње славе био је Ђорђе Миликић са породицом из Јовановца.

Мирко Шиљковић, свештеник

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ГОРЊИМ ЈАРУШИЦАМА

И ове године, 5. октобра, на празник Светог свештеномученика Фоке, верујући народ Горњих Јарушица и околних села на челу са својим парохом протојерејем Миланом Тосићем са радошћу је дочекао свог Архиепископа, Епископа шумадијског Г. Јована. Пре Литургије Епископ Јован је са свештенством осветио крст у порти висине 2 метра, дар Љубише Миленића, машинског инжењера из Крагујевца, иначе рођеног јарушичанина.

Народ је са пажњом слушао беседу свог архипастира који је на почетку тумачио прочитано Јеванђеље. Он је објаснио да је Господ Исус Христос тај који је пастир стада под којим подразумевамо словесно стадо које смо ми, тј. верујући народ. Он је пут, истина и живот и преко Јеванђеља нам је објавио да другог пута који води у живот вечни нема сем пута Христовог. Само су два пута, нагласио је владика Јован. Један који води у вечни живот, тј. у Царство небеско где је Бог у Светој Тројици, и са Њим анђели и светитељи, и то је рај. Други пут, је пут ђавољи или пут у пакао. Пакао је живот без Бога, и тада су и наше мисли, речи и дела паклене. Наш овоземаљски живот је само припрема за вечни живот. Овде треба да започнемо да задобијемо Царство небеско, а на овом свету осећамо предукус тог Царства кроз Литургију, у Светој Тајни Причешћа. На крају своје богонадахнуте беседе Епископ Јован је благословио све присутне.

Мноштво верујућег народа и деце Горњих Јарушица је приступило Светом Путиру сјединивши се са Господом кроз Свету Тајну Причешћа, заокруживши тако данашње дивно духовно сабрање.

На крају је уследила трпеза љубави са краћим културно-уметничким програмом који је изазвао аплаузе свих присутних.

Горан Живковић, протонамесник

ЛИТУРГИЈСКО ПРОСЛАВЉАЊЕ СЛАВЕ МОНАСТИРА ПЕРАДОВЦА

У среду, 7. октобра, када Црква Божија прославља Свету првомученицу Теклу, Преподобног Симона монаха, Светог краља Владислава и Преподобног Давида Српског, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио Свету Архијерејску Литургију у манастиру Прерадовцу. Епископу су салуживали свештеници левачког намесништва као и свештеници других епархија. Литургијско појање увеличали су студенти богословског факултета из Београда. Светој Литургији присуствовао је велики број свештенства, монаштва и верника, који су се сјединили са Васкрелим Господом кроз Свету Тајну причешћа.

У духовној поуци Просвећени Владика је подсетио окупљене вернике о разлогу нашег окупљања у овој светињи, а то је да прослављамо Бога у Светој Тројници и да прославимо заштитника ове светиње преподобног Симона монаха (краља Стефана Првовенчаног). Да прославимо онога кога је Бог прославио, јер је он све време свог живота прослављао Бога. Оне које је Бог прославио ми прослављамо пре свега кроз сабрање на Светој Литургији, а таквим животом је живео и Бога прослављао и Свети Симон монах.

По Светој Литургији уприличена је литија око храма и резање славског колача, а потом пријем званица и гозба љубави, коју је у новом конаку припремило сестринство манастира Прерадовца, на челу са настојатељицом игуманијом мати Теклом. По повратку из манастира Преосвећени владика Јован посетио је породицу Милетић и њихову винарију благословивши овогодишњу бребу и њихов дом.

Слободан Савковић, јереј

ОСВЕЋЕЊЕ КРСТА ЗА ЦРКВУ У ПОСКУРИЦАМА

У четвртак 8. октобра Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован посетио је цркву Зачећа Светог Пророка Јована у Поскурицама, која је у изградњи, и извршио је освећење крста.

Изградња ове цркве је започета 1991. године. Од тада па све до недавно је био изграђен само темељ са криптом и ту се стало са радовима услед недостатка средстава, будући да је црква у основи требало да има више од 300 квадратних метара. Средином 2014. године се кренуло са иницијативом да се на постојећој плочи изгради црква мањих димензија. Иницијатива је уродила плодом и благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована крајем септембра ове године почело се са изградњом.

Шумадијском Архипастиру су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Извршивши освећење крста Владика се обратио присутном народу поуком да крст треба да буде оријентир и путоказ свима нама у нашем хришћанском животу. Такође је рекао да за нас православне крст представља

припадност Христу Распетома али и Христу Васкрсломе, Који је преко Крста победио смрт и Који је Себе приковао на Крст ради нас и ради грехова наших.

Након освећења Епископ је обишао градилиште и дао смернице за даљу градњу цркве, а затим се прешло у просторије месне канцеларије где је припремљено послужење за све присутне.

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ДУБОНИ

У суботу, 10. октобра, када наша Света Црква прославља и празнује Светог мученика Калистрата, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у цркви Преподобног Симеона Столпника у Дубони. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Пре Литургије, Владика је освештао новоподигнуту палионицу за свеће у порти дубоњске Цркве.

У својој надахнутој беседи наш Владика је упознао верни народ са важношћу врлине љубави у животу сваког хришћанина. Епископ је подсетио да нам је Господ даровао нову, савршену љубав и да су у прво време хришћани били препознавани по томе како су се међусобно волели. У јеванђељским текстовима проналазимо смернице за то како узростати у љубави, вери и нади. Свако ко воли Господа, волеће и ближњег и обрнуто. Са друге стране, свако ко каже да воли Бога, то мора потврдити и животом и делима.

Након Богослужења, приређен је културно-уметнички програм у порти, а потом су сви присутну заједничарење наставили на трпези љубави, коју је припремио дубоњски парох протонамесник Милисав Радовић.

Марко Јефтић, јереј

КАНОНСКО-ЛИТУРГИЈСКИ СЕМИНАР ОДРЖАН У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

Са благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, у уторак 13. октобра, одржан је семинар свештенства Епархије шумадијске. Семинар је одржан у Смедеревској Паланци, а присуствовали су свештеници следећих Архијерејских намесништва: беличког, јасеничког, младеновачког, опленачког, орашачког и рачанског. Ово вишесторно сабрање почело је Светом Литургијом у храму Свете Петке, коју је служио Преосвећени Владика Јован, а саслуживали су му презвитери и ђакони горепомених намесништва.

Сабрање је настављено на канонско-литургијском семинару чија је тема била: „Литургијски живот свештеника“. Скуп је започео поздравним словом Епископа Јована, након чега је протојереј ставрофор др Зоран Крстић, ванредни професор Православног богословског факултета Универзитета у Београду, упознао присутне свештенике са предавачима, као и са циљевима и задацима семинара.

Превасходни циљ овог сусрета био је да се кроз дијалог открије који су основни проблеми са којима се свештеници сусрећу у свом литургијском животу, као и које су могућности да се тај живот унапреди. Семинар је био подељен на две сесије: канонско-социолошку и литургијску.

Први део семинара започео је излагањем проф. др Зорана Крстића са катедре за Канонско право и Хришћанску социологију ПБФ БУ, са темом „Канонско-социолошка анализа ступања у клир“. Отац Зоран је присутнима представио основне тезе значајног проблема са којим се Црква данас сусреће, а то је неприлагођеност на непостојање традиционалног друштва. Без потпоре државе, породице, школе и др. вера је данас тамо где и мора бити – у срцима свештеника и верника. У чврстој вери се мора пронаћи снага за обнову, јер је само чврста вера стваралачка. „Постмодерна савремена епоха озбиљно изазива хришћанску веру и зато је једини прави одговор на тај изазов чврста вера којој ћемо сви тежити а посебно пастири Цркве и чему црквено школство треба да да свој допринос“, закључио је проф. Крстић.

Након првог излагања, свештеницима се обратио др Растко Јовић, доцент на катедри за Канонско право и Хришћанску социологију ПБФ БУ, са темом „Служба свештеничког служења“. Доцент Јовић је у тезама изложио проблематику нетрпељивости према свештенству, које се јавља у модерном друштву. Он је подсетио на искуства која имају свештеници у сусрету са парохијанима у осетљивим ситуацијама. Алтернатива коју је понудио доцент Јовић базира се на превасходном прихватању деловања Духа Светога у свештеничком служењу, исправном схватању парохије и инспирисању народа Божијег на апостолат. На крају обраћања др Јовић је подсетио на непоновљиву важност Евхаристије, коју не може заменити нити један сурогат који нуди свет у којем живимо и који смо дужни да преображавамо. На крају прве сесије развила се дискусија и постављала питања везана за канонско-социолошку проблематику литургијског живота свештеника данас.

Након краће паузе започела је друга сесија на којој се учесницима семинара најпре обратио др Србољуб Убипариповић, доцент на катедри за Литургику ПБФ БУ, темом „О изворном значају и смислу литургијског живота свештеника“. Излагање је било конципирано у два дела. У првом су изложена упутства свештеницима и карактеристике свештеничког живота, која потичу из утицајних литургијских текстова и сведочанстава. У другом делу асистент Убипариповић је прочитао чланак издат у званичном гласилу Васељенске патријаршије крајем 19. века, који је преведен и објављен у исто време у „Источнику“ (гласилу српско-православног свештенства у БиХ) у којем су детаљно описане неисправне богослужбене праксе и позвано на њихово исправљање. Овај чланак илустративно показује да је висока свест о важности исправног литургијског живота свештенства одувек била присутна у нашој помесној Цркви.

На крају се свештеницима обратио проф. др Ненад Милошевић, редовни професор на катедри за Литургику ПБФ БУ, излагањем „Литургијски живот свештеника у Србији данас“. Ова изузетно актуелна и важна тема изазвала је велику пажњу. Професор Милошевић је стручно и детаљно анализирао тренутну ситуацију литургијског живота у нашој Цркви. Он је указао на начин перципирања литургије у нашим богословским школама. Кроз низ примера присутни су могли да продубе сопствено знање и унапреде разумевање важности исправног богослужења. Као и на крају прве сесије, учесници су дискутовали о актуелним темама и покушали да пронађу одговоре на недоумице које имају.

У закључном слову домаћин сабрања Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је рекао: „Заблагодарно Богу који нас је окупио и предавачима, који су

сасвим довољно рекли и подстакли нас на унапређивање литургијског живота свештеника. Са семинарима ћемо наставити, јер не само да су важни и плодносни, већ је од посебног значаја то што можемо видети лице један другоме.“

Марко Јефтић, јереј

СЛАВА ЦРКВЕ У ИЛИЋЕВУ

У понедељак 19. октобра Црква Божија у крагујевачком насељу Илићево прославила је своју храмовну славу Светог апостола Тому, Литургијом коју је служио протојереј ставрофор Милан Борота, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

Мештанима Илићева се беседом обратио прота Милан Борота рекавши да нас је данас овде окупио Господ како би смо прославили Светог апостола Тому али како би смо се сетили и помолили за оне наше који су овде пострадали.

Након причешћа верних и опхода око новоподигнуте цркве, преломљен је славски колач чији је домаћин ове године био Небојша Миловић са својим сином Николом.

У 10 часова на стратишту је почео молебан Новомученицима крагујевачким, где су учешћа узели представници локалне самоуправе, друштвених организација и ученици ОШ „19. Октобар“ са пригодним програмом.

Мирослав Васиљевић, протођакон

ЛИТУРГИЈСКО СЕЋАЊЕ НА НОВОМУЧЕНИКЕ КРАГУЈЕВАЧКЕ

Пре седам деценија Крагујевац и околина су били поприште једног од најкрвавијих злочина у II светском рату. Фашистички војници у знак одмазде у неколико дана стрељали су више хиљада недужних цивила међу којима и један број деце.

Повод за стрељање били су немачки губици у борби са партизанским јединицама 16. октобра на путу Крагујевац – Горњи Милановац. У тој борби Немци су имали 10 мртвих и 26 рањених војника. Приликом стрељања доследно је примењена драконска одредба из наредбе генерала Франца Бемеа од 10. октобра, у којој се прописује стрељање 100 Срба за једног убијеног и 50 за једног рањеног немачког војника или фолксдојчера. Акција одмазде изведена је 19. октобра у околним селима Маршићу, Илићеву и Грошници, а 20. и 21. октобра у Крагујевцу.

Тим поводом и ове године служена је Света Архијерејска Литургија на платоу испред цркве Светих Новомученика Крагујевачких у Шумарицама. Свету Литургију и молебан Новомученицима служио је Његово Преосвештенство Епископа шумадијски Г. Јован, уз саслужење свештенства Епархије шумадијске.

У Спомен парку Шумарице, крај споменика стрељаним ђацима и професорима одржан је „Велики школски час“ у знак сећања на стрељане цивиле у Другом светском рату.

Традиционалној антиратној манифестацији поред бројних гостију присуствовао је Томислав Николић председник Републике Србије.

У знак сећања на жртве фашизма у Крагујевцу, изведен је сценски приказ под називом „Између неба и земље“ по делу „Нишчи“ крагујевачког писца Видосава Стевановића, који је режирао Јано Чањи. Музику је компоновао Зоран Христић, а наступили су драмски уметници из Крагујевца Марија Васиљевић, Никола Ракочевић, Ђорђе Ђоковић, Драган Стокић, Давид Пилиповић, Милош Крстовић, Никола Милојевић и Миодраг Пејковић.

Венце крај споменика стрељаним ђацима и професорима положили су представници Прве крагујевачке гимназије, председник Николић, представници републичке скупштине и Владе Србије, градоначелник Крагујевца Радомир Николић и председник Скупштине града Милан Урошевић, амбасадори Немачке, Француске, Словачке, БиХ, Црне Горе, Кине и Палестине, као и представници амбасада Руске Федерације, Израела, Белорусије и Румуније, политичких организација, верских заједница и борачких удружења.

Традиционалном антиратном манифестацијом крај споменика стрељаним ђацима и професорима, Крагујевац је и ове године свету послао поруку мира – да се никада и нигде не понови злочин какав се догодио 21. октобра 1941. године у Крагујевцу, када су немачки окупатори у једном дану стрељали више хиљада цивила.

Први пут „Велики школски час“ је преведен на знаковни језик, како би манифестацију могла да прате и лица са оштећеним слухом.

Извор: Ритам града

ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ У ЛАЗАРЕВЦУ

У уторак, 20. октобра, када наша Црква прославља Свете мученике Сергија и Вакха, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архијерејску Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу.

Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске, а за богослужбено благољепије побринуо се хор „Свети Димитрије“ из Лазаревца, предвођен диригентом, протонамесником Владимиром Стојковићем.

Следујући древној црквеној пракси, у оквиру литургијског сабрања, Владика Јован је крстио малу Милицу, кћерку лазаревачког свештеника Владе Димитријевића и његове супруге Наташе.

Обраћајући се присутним верницима Преосвећени је све подсетио да служећи Свету Литургију ми призивамо благодат на наш принос. Литургијом благодаримо Богу за целокупну творевину, на првом месту за човека који је жељан спасења и вечног живота. А спасење и вечни живот задобијају се Крштењем и Причешћем. Крштење се назива

другим, духовним рођењем, које је рођење за живот вечни. Тако је и данашње Крштење мале Милице њено духовно рођење за живот вечни. Овим се она уводи у заједницу љубави са Богом, другим људима и са целом творевином. Улазак у заједницу са Богом бива кроз Христа. Кроз Христа сви постајемо синови Божији исто онако како је Господ наш Исус Христос Син Божији. Крштење као духовно рођење је сједињење многих у Једном, у литургијском сабрању. Све што не увире и извире из Литургије осуђено је на пропаст. Супротно овоме, све оно што увире и извире из Литургије, залог је вечног живота. Зато је и Крштење мале Милице, њено духовно рођење литургијски чин.

Након Светог Причешћа, којем је приступио велики број окупљених верника, литургијско славље настављено је у свечаној сали парохијског дома у Лазаревцу, у коме је за присутне приређено послужење и Трпеза Љубави, трудом протонамесника Владе Димитријевића и његове породице.

ПАРАСТОС БЛАЖЕНОПОЧИВШЕМ ЕПИСКОПУ ШУМАДИЈСКОМ ВАЛЕРИЈАНУ

У петак 23. октобра на дан Светих мученика Евлампија и Евампије, навршава се 39. година, од упокојења блажене успомене првог Епископа шумадијског Г. Валеријана. Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је заупокојену Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу уз саслужење више свештеника и ђакон. После Заамвоне молитве одслужен је парастос Епископу Валеријану.

У беседи над гробом блаженопочившег Епископа Валеријана, Епископ Јован је рекао: „Свети пророк и цар Давид, у једном славослову Богу, каже: *Заволах лепоту храма твога Господе и место настајења славе твоје*. Свакако да је Пророк мислио на скинију Мојсијеву, на храм старозаветни, али овим славословљем свакако да је цар Давид исказао праслику новозаветне Цркве Христове, које је Тело Његово. Заиста, ове речи цара Давида, могу се применити и на нашег Владика Валеријана. Он је у истину, заволео лепоту храма Божијег, Цркве Божије. Он је искрено, скоро три деценије живео за ту лепоту, старао се о тој духовној лепоти, али се старао и о физичкој лепоти храмова. У овом храму и у свим храмовима Епархије шумадијске, приносио је бескрвне жртве, молио се за своје свештенство, монаштво и верни народ. Не само да се молио, него се усуђујем да кажем, да колико год да се молио, толико је и суза пролио за свој народ, и да опстане и остане Црква Божија и у Епархији шумадијској и свуда у свету. Њега је носила вера у Господа Христа, и знао је да ће га та вера држати, обдржати и да ће се том вером преставити ка Господу и да ће га та вера држати до Свеопштег Васкрсења, када ће Господ и њега и нас Васкрснути“.

Срећко Зечевић, протонамесник

ПРАЗНИЧНО БДЕНИЈЕ И ЦРКВЕНА СЛАВА У ВИНОГРАДИМА

Уочи храмовне славе Свете Петке Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је празнично бденије уз саслужење осам свештеника и три ђакона. За певницом су појали матуранти крагујевачке Богословије под вођством свог професора Немање Старовлаха.

Епископ је у својој беседи честитао домаћинима храмовну славу и пожелео свим присутнима да сваке године долазе у овако великом броју и молитвено празнују своју заштитницу Свету Петку. После бденија приступило се трпези љубави коју је организовао Владан Обрадовић са својом породицом.

Сутрадан 27. октобра Црква у Виноградима прославила је своју заштитницу Преподобну мати Параскеву уз присуство великог броја верника. После Свете Литургије којом је началствовао ректор крагујевачке Богословије протојереј ставрофор др Зоран Крстић, приступило се трпези љубави коју је још једанпут организовао Владан Обрадовић са својом породицом.

Милутин Гашевић, ђакон

СЛАВА ЦРКВЕ У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ – ПРЕПОДОБНА МАТИ ПАРАСКЕВА

У уторак 27. октобра када наша Црква прославља Свету преподобну мати Параскеву, у народу познатију као Свету Петку, црквена заједница у Смедеревској Паланци прославила је своју храмовну славу. Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију уз саслужевање свештеника и ђакона. По прочитаном Јеванђељу епископ је упутио поуку верном народу и честитао им храмовну славу.

После Заамвоне молитве кренуло се у Литију око цркве, након чега је пресечен славски колач и подељене су грамате захвалности заслужним верницима паланачке цркве. Овогодишња прослава храмовне славе се посебно истакло по великом броју верника који су увеличали радост служашких свештеника. Част колачара за следећу годину прихватили су Љубодраг и Емил Симоновић из Смедеревске Паланке.

Александар Јаћимовић, ђакон

ПОСЕТА ПАТРИЈАРХА ИРИНЕЈА ВЕРНОМ НАРОДУ АЗАЊЕ

У уторак 27. октобра када наша Црква прославља Свету преподобну мати Параскеву, Његова Светост патријарх српски Иринеј посетио је село Азању, надамак Смедеревске Паланке.

У азањском храму благословио је присутни народ, похвалио велики број окупљене деце и нагласио значај рађања, јер је рађање једини начин да се боримо против нашег највећег непријатеља – беле куге. Затим је Његова Светост патријарх

Иринеј, уз саслужевање епископа шумадијског Јована, осветио новосаграђени парохијски дом.

Ктиторка ове задужбине, проф. др Радмила Милентијевић, овом приликом је добила највише одликовање Српске Православне Цркве: орден Светог Саве другог степена. Најсветији патријарх је похвалио ктиторку, истакавши да дарове од Бога није чувала за себе, већ је помагала како Цркви тако и свом народу где год је могла и колико је могла.

Истог дана Његова Светост патријарх Иринеј је обишао и цркву у суседном селу – Влашки До, где је благословио присутне мештане у нади да ће ове прелепе шумадијске крајеве поново посетити и да ће се том приликом дуже задржати.

На крају дана и црква Преподобне мати Параскеве у Смедеревској Паланци била је удостојена посете најсветијег патријарха. Похваливши лепоту храма и благословивши верни народ, патријарх је био угошћен пред пут, чиме је била и окончана посета јасеничком намесништву.

60. МЕЂУНАРОДНИ САЈАМ КЊИГА

Његово Преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован посетио је штанд Издавачке установе „Каленић“ Епархије шумадијске на 60-том међународном сајму књига у Београду.

Током боравка на Сајму књига, штанд наше Издавачке установе посетио је и Његова Светост Патријарх српски Иринеј у пратњи протојереја ставрофора Стојадина Павловића, директора Патријаршијске управне канцеларије.

ЦРКВЕНА СЛАВА У РАКИТОВУ

У суботу, 31. октобра, црквена заједница у Ракитову прославила је своју храмовну славу, Светог апостола и јеванђелисту Луку. Свету Архијерејску Литургију уз саслужење свештенства Епархије шумадијске служио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован.

За певницом је појао дечији хор храма Светог апостола Луке под вођством Александра Томина из Госпођинаца. Светој Литургији су присуствовали сви ученици Основне школе „Љубиша Урошевић“ на челу са директорком Горданом Златановић, наставницима и учитељицама.

По прочитаном Јеванђељу Епископ је упутио поуку верном народу, уз напомену да Јеванђеље треба читати, али да је још битније њиме живети. Такође је напоменуо да се сви угледамо на децу, која су безазлена, ако желимо да задобијемо Царство Божије.

Након заамвоне молитве кренуло се у Литију око цркве, а затим је пререзан славски колач. Владика Јован је честитао славу овогодишњем колачару и ктитору цркве Миодрату

Николићу Феману и свом присутном народу. После Свете Литургије сви присутни су учествовали у трпези љубави. По завршетку, Епископ је обишао радове на парохијском дому у Ракитову и цркви у изградњи Светог Јована Крститеља у Кончареву.

Зоран Симоновић, протојереј

ПРАЗНИЧНО БДЕНИЈЕ И ЦРКВЕНА СЛАВА У СУШИЦИ

Уочи славе цркве Светог великомученика Димитрија, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је празнично бденије уз саслужење свештеника Епархије шумадијске.

За певницом су појали матуранти крагујевачке Богословије под вођством професора Немање Старовлаха.

Епископ је у својој беседи честитао домаћинима храмовну славу и пожелео свим присутнима да сваке године долазе у овако великом броју и молитвено празнују свог заштитника Светог великомученика Димитрија. После бденија приступило се трпези љубави.

Сутрадан, 8. новембра, на дан храмовне славе, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је сва свештеницима Свету архијерејску Литургију уз присуство великог броја верника.

Протојереј ставрофор др Зоран Крстић у својој беседи говорио је о лику и делу Светог великомученика Димитрија.

Црквену славу улепшало је појање Немање Старовлаха са матурантима крагујевачке Богословије. После Свете Литургије приступило се трпези љубави.

Милутин Гашевић, ђакон

ОСВЕЂЕЊЕ РЕНОВИРАНОГ ПАВИЉОНА У ЗАВОДУ ЗА СМЕШТАЈ ОДРАСЛИХ У МАЛИМ ПЧЕЛИЦАМА

У уторак 10. новембра, када Завод за смештај одраслих лица у Малим Пчелицама прославља свој дан, установљен још давне 1972. године, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење свештенства и присуство министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Александра Вулина и градоначелника града Крагујевца Радомира Николића, освештао је генерално реновиран павиљон „Бисер“, или како се још међу запосленима и корисницима назива Други павиљон.

У Другом павиљону борави 192 корисника, а ради се о лицима која се сврставају у групу корисника типа психогеријатрије и особа са менталним ретардацијама.

На наведене радове утрошено је око 25 милиона динара из личних извора, односно сопствених средстава Завода. Немерљив је труд директора Завода др Владике Станојевића, који је на прави начин умео да анимира своје сараднике како би дали од себе највише и најбоље што могу, следећи пример и пожртвовање свог руководиоца.

После чина освеђења павиљона Преосвештени Владика је посетио цркву Светог Луке Кримског и Симферополског која се гради у Заводу за смештај одраслих у Малим Пчелицама и том приликом упутио веома корисне сугестије мајсторима и лицима ангажованим на изградњи ове помемуте светиње.

Бојан Димитријевић, протојереј

ЦРКВЕНА СЛАВА У ВЕЛИКОЈ ИВАНЧИ

У недељу 8. новембра, на дан Светог великомученика Димитрија Солунског, прослављена је црквена слава у селу Велика Иванча код Младеновца. У Цркви пуној Божијег народа Светог Литургији је началствовао протојереј ставрофор Драгољуб Ракић.

Надлежни парох, јереј Иван Ненадовић је одржао празничну беседу, посебно се осврнувши на Божије угоднике на које би требало да се угледамо, попут Светог великомученика Димитрија, који је заштитник овог села. Отац Иван је истакао важност и значај очувања православља, правилног прослављања крсних слава и редовног заједничарења са живим Богом на Светим Литургијама. Касније је обављено причешће неколико десетина верујућих људи и деце.

Након литургијског сабрања, заједничарење је настављено на трпези љубави која је припремљена у сали парохијског дома за сав присутан народ. Пригодну трпезу су приредили овогодишњи домаћини славе Драган Јанковић и Раде Јанковић са породицама.

Заједничка молитва, сунчан дан, велики број окупљеног народа и жамор деце у порти Цркве су били више него довољни да се домовима вратимо ведри и испуњени љубављу.

Младен Волф, вероучитељ

ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ У БЕЛОШЕВЦУ

У уторак 10. новембра, када Света православна црква слави Светог мученика Терентија и Светог Арсенија Сремца, Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску литургију у цркви Светог кнеза Лазара у Белошевцу, уз саслужење свештеника Епархије шумадијске и протојереја Милинка Стојковића госта из Мрчајеваца.

Преосвештени владика је литургијски крстио малог Константина, сина ђакон Немање Стојковића и његове супруге Јулијане.

Епископ се након прочитаног јеванђелског зачала обратио верном народу између осталог рекавши да смо данас крстили малог Константина не у наше име већ у име Оца и Сина и Светога Духа, у име Свете Јединосушне и Неразделиве Тројице, у име Свете саборне и апостолске Цркве, чији

је члан управо данас постао мали Константин и данас је његово духовно рођење.

После Светог Причешћа, пострига косе и уцрковљења новокрштеног Константина литургијско славље настављено је у сали парохијског дома, где је за присутне приређено послужење и трпеза љубави, трудом ђакона Немање Стојковића и његове породице.

СЛАВА БОЛНИЧКЕ КАПЕЛЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Слава Капеле Клиничког центра у Крагујевцу свечано је прослављена 14. новембра, на дан када наша Црква слави Свете Бесребренике Козму и Дамјана.

Свету архијерејску Литургију служио је Преосвећени Владика Г. Јован уз саслуживање монаштва и свештенства. Литургију су својим појањем улепшале игуманија манастира Липар, маги Тавита, са сестринством и ученици крагујевачке богословије „Свети Јован Златоусти“. Колачар овогодишње славе био је доктор Ненад Ђоковић, ортопед, са породицом, а за следећу годину је доктор Радивоје Николић, неурохирург.

Од самог оснивања капела се сусретала са бројним проблемима, а један од већих је простор у којем се одвијају богослужења. Мењао се и однос руководиоца, који нису увек показивали разумевање и благонаклоност према свештеничкој служби у оквиру болнице. Великим стрпљењем, трпеливошћу, љубављу и истинском бригом за болесне, који леже у болници и за чланове њихових породица, духовник болнице, прота Живомир Миловановић успева да превазиђе те проблеме. Иако и сам под теретом нарушеног здравља, укрепљује све болесне који му се обрате за духовни савет, молитву и утеху. О великом значају и потреби постојања цркве и богослужења у оквиру болнице говоре подаци о броју оних који су се исповедали и причешћивали у капели или болничким собама или којима су читане молитве за здравље. Није редак случај да се уз болесне, за савет, духовни разговор и молитву оцу Живомиру јављају и чланови породица оболелих, којима је такође потребна помоћ да схвате како болест није казна, већ посета и љубав којом нас Свемилостиви Господ призива к Себи и чини нас бољим. Много је оних који су тек у болести спознали праву силу и милост Бога и Мајке Божије, те одлучили да се крсте, венчају у цркви или да се први пут после много година исповеде и приме Свето Причешће. Посебна радост су животи оних који су превремено рођени, или рођени са манама и недостацима због којих су им шансе за преживљавање биле минималне. Они су крштавани у инкубаторима и након тога добијали борбу за живот и данас су здрава и весела деца. Како у Господу нема поделе на живе и мртве, већ су сви живи, не смемо да не поменемо и посебан вид помоћи коју свештеник – болнички капелан пружа умирућим пацијентима у њиховим последњим тренуцима овоземаљског живота. Није мали број оних које је Господ удостојио Светог Причешћа пре смрти и који су помирили са Богом кроз Свету тајну исповести и причешћа уснули у Господу, припремајући се молитвом и покајањем за вечни живот. У болничкој капели се држе молебани за болесне, чита се Акатист Мајци Божијој и служе Литургије, а на свим овим богослужењима се помињу бројна имена болесних.

Уз благодарење Господу за сву милост коју излива на нас, протојереј Живомир Миловановић је и ове године за славу болничке капеле окупио своју духовну децу, да заједно са лекарима, лекарским помоћницима и запосленима у крагујевачком Клиничком центру прославе Свете Бесребренике Козму и Дамјана. Највећу заслугу за досадашњи успех рада и постојања храма-капеле Светих Врачева има Преосвећени Владика Јован, који је ове године по седми пут од оснивања болничке капеле служио Свету Архијерејску

Литургију. Његова љубав, пажња и брига за болесне очити су у вези са свиме што се тиче верских потреба и служења која се одвијају у Капели. Владика Јован је апеловао на руководство болнице и замолио их да учине све што је могуће како би наша болница, која има углед и традицију имала цркву, за коју је више пута претходних година одређивано место где би се градила, али од тога до данас није било ништа. Надамо се и верујемо да ће се услови за болничка богослужења у наредним годинама бити много бољи, на радост и укрепљење свих.

ОБНОВЉЕЊЕ ХРАМА СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА – БУРЋИЦ, КРСНО ИМЕ ВЛАДИКЕ ЈОВАНА ШУМАДИЈСКОГ

У понедељак, 16. новембра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован прославио је своју Крсну славу, празник Обновљења храма Светог великомученика и победоносца Георгија – Бурђиц. На навечерје празника, у епископској резиденцији надлежни парох о. Срећко Зечевић осветио је славску водицу. У својој пригодној беседи о. Срећко је између осталог рекао: „Срећно Вам навечерје Крсне славе! Нека Вам вечни Дародавац молитвама свеца заштитиника дома Вашег и дома предака Ваших, подари још много озарења, много заноса и плодотворних учинака све у славу Бога живог и Цркве наше свете“.

Сутрадан, на дан своје крсне славе, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Успенија Пресвете Богородице у Крагујевцу, уз саслужење десет свештеника. По прочитаном Светом јеванђељу, проповед је одржао јереј Зоран Врбашки. У беседи, о. Зоран је у име свештенства и верника Шумадијске епархије честитао славу Преосвећеном Владика Јовану. После заамвоне молитве, старешина саборног храма протојереј ставрофор Зарије Божовић, благословио је и осветио славско жито и славски колач. Док је делио антидор и благосиљао верни народ, Владика је од своје пастве примао честитке поводом своје Крсне славе.

Сабрање је настављено у новој резиденцији Шумадијске епархије, где је приређен пријем за свештенство и верни народ. Свечани славски ручак приређен је у поподневним сатима. Између великог броја свештенства, монаштва и верног народа, гости на владичиној слави били су и Митрополит загребачко љубљански Порфирије, Епископ врањски Г. Пахомије, Епископ браничевски Г. Игњатије, Епископ топлички, викар Патријарха српског Г. Арсеније, директор Канцеларије за сарадњу са црквама и верским заједницама др Милета Радојевић, потпредседник Епархијског Савета Радиша Пљакић и многи други угледни гости.

Прослављен Свети Јован Златоусти – патрон крагујевачке Богословије

ЗЛАТОУСТОВА ДЕЛА СУ ПУТОКАЗ ЗА ЖИВОТ У БОГУ

Прослављање заштитника богословског училишта у Крагујевцу – Светог Јована Златоустог, започело је на навечерје празника, 25. новембра служењем празничног бденија у школском храму. Молитвено слављење високог заштитника предводио је Његово преосвештенство епископ шумадијски Господин Јован, који је након богослужења остао у дужем духовном разговору са ученицима и професорима.

Пре него што је на сам дан празника (26. новембра) почела Света Литургија, центар сваког хришћанског дела, у Богословији је свечано дочекан Господин Јован, епископ шумадијски. У дочеку су, поред ученика и наставника, учествовали и многобројни гости, међу којима су били добротвор школе Вера Пантовић, професори и ученици сестринских богословија из Београда, Призрена, Ниша, Цетиња, Сремских Карловаца и Фоче, свештенство и монаштво Епархије шумадијске које несебично помаже ову просветну установу, представници Управе за односе са Црквама и верским заједницама Министарства правде и крагујевачких образовних институција.

Након читања јеванђељског одломка, беседио је Његово преосвештенство епископ Господин Јован, ставивши у центар своје поуке Светог Јована Златоустог као узор данашњим хришћанима и ученицима богословије:

„Данас наша помесна Црква, ово свето училиште и ми сабрани у њему, прослављамо великог светитеља, учитеља и патрона ове Богословије – Светог оца нашег Јована Златоустог. Иако је прошло више од шеснаест векова од његовог упокојења, од његовог пресељења Господу, благодаћу Божијом он је остао са нама и међу нама. Остао је међу нама преко својих чудотворних моштију, које су облагодате Духом Светим, али међу нама је, пре свега, својим делима, својим списима и учењем, и свим оним што је чинио и са чиме је живео овде на земљи.

У црквеној песми, тропару који смо данас певали и који се у овом храму свакодневно произноси, каже се: *Благодат из твојих уста заблеста као светлост огња и просветли васељену*. Мало речи које нам много говоре. У њима је садржан цео његов живот, његово учење, значај онога што је Свети Јован учинио за просвећење и спасење целе васељене.

Мада је, кажу, био ниског раста, био је огроман као личност коју нису могли да обору његови многобројни непријатељи. У његовом житију се наводи да су се многи питали како да му науде, дајући у том смислу многе предлоге. А један је рекао – не можете га никако омаловажити: ако га убијете, рећи ће – ја желим да се сретнем са Христом; ако га прогнате, говориће – свуда је земља Господња. А један је предлагао – убедите га да не верује у Христа. Али, били су свесни да то никако неће моћи да постигну.

Заиста, та вера његова у Господа Христа, тај његов живот по Христу и у Христу учинили су га је вечним

још овде на земљи. Свети Јован Златоусти уподобио се Господу поневши крст Господњи и задобивши благодат Божију као светлост огња која је просветлила васељену.

За време живота био је велики мученик. И његове мошти су биле прогањане и уништаване и после упокојења. А оне и данас чудотворе благодаћу Божијом. Оне су чудотвориле и док су биле у Риму, али чудотворе и данас, када су враћене у Цариград, његову учитељску катедру. Чудотворе, не саме од себе, него Богом и благодаћу Божијом.

Будући да је био велики сасуд Божије благодати, ни њему ни његовим моштима непријатељи ниша нису могли. Својим животом је потврдио – ко је са Христом, ко живи Христом и Јеванђељем никада не може бити губитник. Он је увек победник. Ко је са Богом, он је победник. Ко је без Бога, тај је губитник. И Свети Јован Златоусти, као и многи други светитељи, све је давао за Христа, али Христа ни за шта, како каже Преподобни Јустин Ћелијски.

Засијала је благодат са уста његових. То видимо и у више од двадесет томова његових дела, у безбројним његовим беседама. Његови списи су трајали и

претрајавали кроз целу хришћанску историју, претрајавају и данас. Нарочито су данас актуелни, савремени су, тешко да се са њиховим вечним смислом могу упоредити данашње поруке о Богу.

Све што је Свети Јован стекао, било је озарено Божијом светлошћу, Божанском истином. Зато су његове речи претрајавале и трајаће све до свршетка света, биће поука за све нас како да приђемо Христу, како да заволимо Христа, како да заволимо човека, како да живимо по Христу и како да Христос живи у нама.

Његова мудрост извира из мудрости Божије. Његово учење преживело је јер није било дело ума човечијег, његово дело било је просвећено умом Божијим. Пре свега је говорио и учио да је најважнија љубав према Богу и према човеку. И он је тако живео. Себе је давао и за Бога и за човека. По њему, у љубави су најважније две ствари, прво Бог па човек. Да, прво Бог па човек.

Човек се неминовно одређује према Богу. Зато имамо и ону прву заповест Божију, љуби Господа Бога свога свим срцем својим, свом душом својом, свом снагом, свом силом својом, али и другога као себе самога. Ето, Свети Јован је постао светитељ тако што је испуњавао ове две заповести, љубав према Богу и љубав према човеку.

Само човек који је потпуно обожен једносуштан је љубави Божијој и само такав може љубити свога ближњег. Човек који љубав Божију преживљава као своју суштину, као суштину свога срца, своје душе,

свога ума, своје личности, добија моћ да ближње своје љуби, да воли ближње своје као Бога и Бога као ближње своје. Само у Богу и кроз Бога човек може љубити себе несебичном љубављу. Само у том случају, ако је у Богу и по Богу, љубав није егоизам. А љубав која подразумева да некога крерамо по нама, да буде као ми, није љубав. То је егоизам. Човек који мисли да сви треба да буду као он, у ближњем не љуби другога него себе.

Драга децо која се учите у овом светом училишту, неопходно је да се најпре учите да љубите Бога и да љубите другог. Прави човек јесте – човек љубави! Човек мржње није човек! Тада није Божији човек!

Супротно од љубави стоји мржња. А мржња је таква да изопачи ум човеков тако да човек и када зло чини мисли да чини добро. Учите се, драга децо, правој љубави, учите се јаванђелским врлинама, учите се смирености Светог Јована Златоустог, тог великог учитеља Цркве Божије који је бежао од тога да постаје свештеник знајући која је то част, узвишеност, али и која је одговорност.

Од Божије промисли не може се побећи. И вас је, децо моја, Божија промисао довела у ову кућу, у ову Цркву, у богословију да се у њој учите љубави, да се у њој учите искрености. Да се учите да одбаците од себе гордост и сујету, да одбаците фарисејство, лицимерство јер такви не могу угодити Богу. Али, за све то нам треба благодат Божија, треба нам помоћ Божија.

Обратимо се Светом Јовану Златоустом кога данас слаavimo, замолимо га да се моли за нас и да се ви, учећи у овој школи Божанску науку, научите животу по Богу и са Богом, и да схватите величину Светог Јована Златоустог: ако хоћете да се бавите богословљем, догматиком, етиком и свим другим наукама, не можете све те предмете схватити у потпуности ако немате увид у дела Светог Јована Златоустог. Нека изучавање његових дела буде део вашег живота. Нека сте срећни, нека сте благословени и нека Господ молитвама Светог Јована Златоустог помогне да будемо деца Божија, да будемо људи Божији.“

Током празничне Литургије у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу, Његово преосвештенство Господин Јован, епископ шумадијски, рукопродукао је у чин чтеца ученике завршног разреда ове школе.

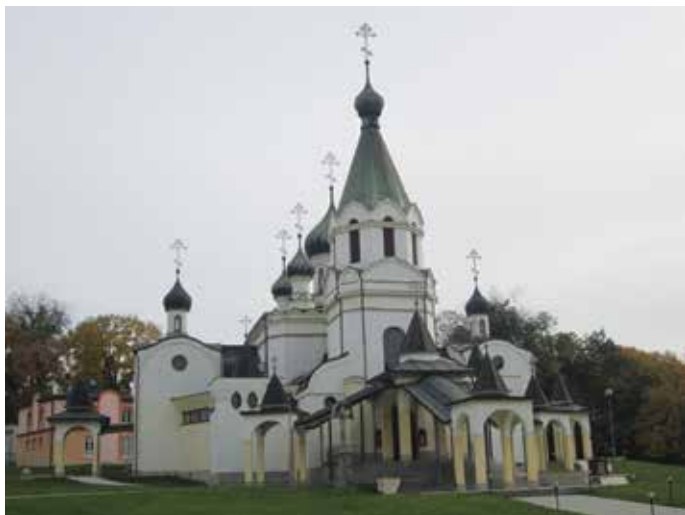
Свечани славски ручак је био још једна прилика да гости ректору Богословије протојереју ставрофору др Зорану Крстићу честитају крсну славу школе и пожелеле да се истраје у одговорном послу према високим критеријумима на које обавезује Свети Јован Златоуст. Свако добро од Господа у име Богословије у Нишу и других богословских завода пожелело је ученицима и наставницима и нишки ректор протојереј ставрофор Милутин Тимотијевић.

Други дан славе Богословије, 27. новембра 2015. године, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован, служио је у школском храму Свету архијерејску Литургију и парастос за оснивача Богословије, блаженопочившег Епископа шумадијског Саву и све преминуле приложнике ове школе.

Саша Антонијевић, свештеник

ПРАВОСЛАВЉЕ У СЛОВАЧКОЈ

Словачка је данас независна држава у којој претежно живе Словаци, један од словенских народа. Држава има око 5,4 милиона становника, и око 85% су Словаци. Највеће мањине су Мађари и Русини. У Словачкој живи и око пет стотина Срба. Иначе, односи Словачке и Србије веома су коректни, а народи су се одувек осећали блиски један другом. Старији Словаци још памте да су као млади певали песме у којима се као једини пријатељи Словака помињу Руси, Пољаци и Срби. Словаци одржавају веома блиске односе са својим сународницима који живе на северу Србије, у Српској Војводини. Систематски их помажу, а ђацима и студентима из ових крајева обезбеђују бесплатно школовање у Словачкој.

Православна црква у Прешову

Словачка је подручје на којем је основана, по данашњој историографији, најстарија словенска држава у седмом веку. У Њитри је 828. године подигнута прва хришћанска црква међу западним и источним Словенима, а долазак Свете браће Ћирила и Методија, Словачка дочекује као саставни део Велике Моравске.

Доласком Мађара на ове просторе, срушена је велика словенска држава, што је дугорочно довело православне хришћане у положај прогоњених. Подручје источне Словачке и Подкарпатске Русије (данас западна Украјина) биле су некад словенски крајеви настањени православним хришћанима. Насилном унијом и досељавањем римокатолика, православни су на источним границама Аустријског царства постали непожељни. О опстанку православних говоре и писма која су из Рима стизала у источну Словачку у XVI и XVII веку, и у којима је локалним великодостојницима прекорно постављано питање зашто у тим крајевима још постоји велики број „шизматика“ (израз који су римокатолици користили за православне хришћане). Ова подручја Аустријског царства јурисдикцијски су припадала Карловачкој митрополији, али Бечка власт није српским митрополитима дозвољавала да тамо пошаљу свештенике, а камоли епископе. Промена политичке ситуације довела је након Првог светског рата до повратка православних вери Светих отаца. Српска црква је као мисионаре слала епископа нишког Доситеја Васића, епископа бачког Иринеја Ћирића,

Епархијски двор у Прешову

епископа рашко-призренског Серафима Јовановића, епископа битолског Јосифа Цвијовића, архимандрита Јустина Поповића. У источној Словачкој припојило се 12 парохија новооснованој мукачевско-прјашевској епархији Српске Православне Цркве. Два Србина била су епископи ове епархије: Дамаскин Грданички (1932-1938) и Владимир Рајић (1938-1945(1947)). Уређиван је црквени живот, подизани су храмови. Српска црква је школовала многе дечаке из ових крајева у својим богословијама и на београдском Богословском факултету, који су оставили велики траг у православном црквеном животу Источне Словачке.¹ У обнављање ове епархије, Српска Православна Црква је уложила милионе и милионе тадашњих златних франака.² Парохије ове епархије са територије Словачке, после Другог светског рата постале су саставни део аутокефалне Чехословачке Православне Цркве. Данас у Словачкој постоје две православне епархије: прешовска и михајловска. Прешовска има око 40000, а михајловска око 10000 верника. Прешов је иначе стари средњовековни слободни град (на основу краљевских привилегија) са непрекинутом традицијом урбаног живота европског града. Има око 100000 становника, и до скоро је био други град по величини у Словачкој, одмах иза Братиславе, а тек развојем тешке индустрије у Кошицама и развојем тог града, Прешов је постао трећи град по величини у Словачкој. Мада, ако се узме у обзир да су раније у Братислави и Кошицама Мађари чинили већину, да се претпоставити колики је значај Прешова био за Словаке и Русине.³

У Прешову је данас седиште православне архиепископије, тако да је у овом граду Саборна црква и двор. Архиепископ прешовски може да буде изабран и за митрополита чешких земаља и Словачке, и Прешов у том случају постаје и седиште митрополита, што је и сада случај.⁴

Односи православних са унијатима у прошлости нису увек били најбољи, што је посебно било очито приликом великих политичких промена. После Првог светског рата, када су се верници враћали у Православље, било је великих сукоба. Дешавало се да се читаво место, упркос административним препрека-

ма власти, врати у Православље, а да цркву коју су они подигли унијати присвоје и закључају. Често је интервенисала и жандармерија. У току рата наступио је тежак период за православне, док је нова Чехословачка укинула унијатску цркву и припојила је православној. Велики сукоби су настали шездесетих и деведесетих, када су се Унијати обнављали, уз политичку подршку. Тада је долазило и до убистава, а у архиви Српске Православне цркве постоје многи дописи православних из тих крајева, који су се жалили на насиље и тражили помоћ. Данас су ти односи доста бољи, мада не и најбољи.

За Словачку, посебно источну, карактеристично је да православне цркве на себи имају такозвани „руски“ крст, а римокатолици и унијати крст са две хоризонталне пречаге.⁵ Унијати служе Литургије Светог Јована Златоустог и Светог Василија Великог, 3-4 пута у току дана, по потреби. Немају проскомидију у класичном облику као код православних, већ имају припремљену исечену просфору коју само ставе на дискос. У току поста унијати служе и литургију Пређеосвећених дарова.

Због различитих хришћанских заједница, веома је распрострањена шароликост храмова. Доминирају стари западни стилови код римокатолика и унијата, али су видљиве и нове цркве веома необичне архитектуре. Има случајева по неким местима да су римокатоличка и унијатска црква једна до друге, и да је за посматрача из Србије то веома необично, јер је једна окренута ка истоку, а друга ка западу.

Унијати убичајено поштују иконе, док је уочљива појава код римокатолика да и они у својим црквама све више користе иконе, па чак и фреске.

Доста римокатолика прелази у православље. Догађа се и да понеки римокатолици почну да посећују унијатска богослужења, ту преко службења литургија источног обреда сазнају за Православље, увиде да су и унијати духовно празни, па заврше у православној Цркви.

Православни имају добре односе са словачким Лутеранима, који су образовани, толерантни, па чак су и вољни да помогну православнима.

Православни верници су црквени, и недељом редовно долазе у цркву.⁶ Текст Свете Литургије је одштампан на црквенословенском језику, али латиничним писмом, и те књиге користе верници који сви певају на Светим Литургијама. Има парохија у којима се по традицији служи Литургија сваки дан, као што је бивши манастир у Ладомирову или Саборна црква у Прешову. Литургије се исто служе као код нас, осим што се на блаженима певају само стихови. Учествовање верника у Литургији (и на свакодневним Литургијама) је стална гаранција свештеницима да ће увек имати обезбеђену певницу, а најчешће певају сви верници у цркви. Често служење Литургије, осим традиције у парохији, има и друга два разлога помесног карактера. Један је што сви знају Свету Литургију, а јутрење се због недостатка богослужбених књига (и самим тим непознавања певања на јутрењу) уопште не служе, а други је окружење римокатолика и унијата који често

служе своје обреде (миса или литургија), па чак и по више пута у току дана (унијати такође по угледу на римокатолике служе више пута дневно Литургију Светог Јована Златоустог).

Црква у Ладомирову

У току великог поста, понедељком, уторком и четвртком служи се уместо вечерње службе велико повечерје (које је одштампано и доступно свим верницима), јер би коришћењем триода и минеја било ускраћено ширем кругу верника да учествује у читању и певању. Те службе великог повечерја у Словачкој знатно су посећеније него што је то случај у српским црквама, а некако подсећају и на стари парохијски типик.

У источној Словачкој (где је највећи број православних хришћана) постоји посебан нагласак, због мноштва нација које ту живе, док су домаћи језици словачки и русински.

Богослужбени језик је црквенословенски. То има предности, али и недостатке у савременом животу и мисији цркве. Његова употреба зближава са осталим православним Словенима, али има и своја ограничења у богослужбеном животу у самој Словачкој. Тако се Апостол, Јеванђеље, па чак и Канон Светог Андреје Критског чита на црквенословенском језику.¹⁰ Постоји дилема да ли у богослужењу употребити говорни језик, као у Српској цркви. Има присталица промена, али има и отпора.⁸

Архитектура црква је по угледу на руске, захваљујући свештенику, па архимандриту чувеном и чудесном Андреју Коломацком, који је пре и (делимично) после рата пројектовао и подигао много храмова у тамошњим крајевима. У скорије време заступљено је осавремењивање изгледа црква, уз чување основног изгледа православног храма. Као и у српским право-

славним црквама у Америци, тако и у православним црквама у Словачкој постоје клупе за седење. Цркве су фрескописане, уредне, и зими углавном угрејане.

Православна црква штампа сваке године Календар, налик нашем Календар Црква, уз коришћење два језика, и са посебностима њима својственим, јер користе у богослужењима 2 календара, са 3 комбинације (зависно од празновања Пасхе). Осим календара, у овом издању се налазе и различити текстови из више богословских области.

У Прешову постоји Православни Теолошки факултет у саставу државног Прешовског Универзитета, као једини факултет православне теологије у Средњој Европи. Има два смера: 1. Православна теологија и 2. Харитативна и социјална служба. Постојање два смера на факултету била је мудра одлука, јер је на тај начин Факултет обезбедио довољан број студената, и тиме опстанак у окружењу где су римокатолици и унијати велика већина. Даље, омогућено је и неправославним студентима другог смера да се упознају са православним богословљем, што је својеврстан мисионарски подухват, усмерен и према овим студентима, али и према њиховим будућим „корисницима услуга“. Са друге стране, будући свештеници и вероучитељи сусрећу се са науком која ће бити део и њихове службе, и стичу познанства и пријатељства са будућим службеницима разних државних служби и хуманитарних организација. На Факултету постоји и могућност студирања на мастер и докторским студијама, и добијања титуле доктора теологије или доктора философије. Факултет издаје монографије, високошколске уџбенике, научне и стручне студије, богословске часописе (међу којима су најпознатији *Pravoslavni teologický zborník* и *ActaPatristica*), као и књиге православног богословског садржаја. Факултет има своју зграду као посебну целину и студентски дом са капелом, књижаром, библиотеком и мензом. Овај факултет је омогућио православној Цркви у Словачкој да има високообразоване свештенике и вероучитеље, а тиме је подигнут и ниво црквеног живота.⁹

Веронаука се предаје у школама, вероучитељи су плаћени од државе, а деца из овог предмета добијају оцену. Веронауку могу да предају свештеници или лаици са завршеним богословским факултетом и благословом надлежног архијереја. За веронауку постоје уџбеници и приручници за наставнике, и држава свој деци која иду на веронауку обезбеђује бесплатно ове

Бивши руски манастир у Ладомирову

удбенике. Свештеници имају плату од државе, и у већини парохија имају обезбеђен смештај. Код њих је обичај да свештеници уочи празника Богојављања обилазе све домове својих парохијана и да их кропе освећеном водом. Бројност парохије одређује се по душама, а не по домовима као у Србији. Пост се држи, али блаже него у Србији (вероватно под утицајем окружења).

Изградња православних цркава почела је тек после Великог рата, када је дозвољено слободно исповедање Православља, стварањем Чехословачке Републике. Данас скоро све парохије имају своје цркве, лепо уређене, фрескописане, и са клупама.

Међу православним у Словачкој постоји живо интересовање за цео православни свет, тако да често свештеници и верници иду на поклоничка путовања по Русији, Украјини, Пољској, Србији, Румунији, Светој Земљи, Светој Гори и Грчкој. Односи са Српском Православном Црквом веома су блиски, и често се може од тамошњих епископа чути да им је Српска Црква Мајка Црква. Блиски односи не односе се само на клир, већ прожимају и вернике. Овоме треба додати и податак да у Словачкој, у Комарну и Трнави, и данас постоје храмови Српске Православне Цркве. Они су представљали северну међу простора који је насељавао српски народ. Комарно је, захваљујући српским војницима, остало једина неосвојена тврђава од Турака на њиховом путу до Беча, а изгледа да су тамошњи српски шајкаши имали и веома битну улогу у коначном сламању османског напредовања у Европи. Српска заједница у Комарну имала је велику улогу у дипломатским преговорима патријарха Арсенија

III Чарнојевића са бечким двором око српских привилегија уочи прве Велике сеобе Срба 1690. године.¹³ Данас у православним црквама у Комарну и Трнави служе свештеници Православне Цркве у Словачкој.

1 Више види у Саша Антонијевић, „Школовање ученика из чешко-моравске и мукачевско-прјашевске епархије у српским богословским школама“, *Acta patristica* 7 (2012), Православна богословска факултета Прешовске универзитета у Прешову, 130 – 145.

2 О томе у архивској грађи постоје прецизни подаци. Изгледа да Српској цркви није враћен овај новац, обзиром да је ова епархија изузета из српске јурisdикције.

3 У Кошицама је данас највећа православна парохија у Словачкој, и има око 4500 верника.

4 Блаженопочивши епископ шумадијски др Сава Вуковић био је као делегат Српске Православне Цркве присутан на устоличењу митрополита Николаја Коцвара у Прешову 2000. године.

5 Догодило се једном приликом да су православни Пољаци свратили да обиђу неку унијатску цркву. Чули су унијатског свештеника како проповеда да постоји и криви крст са искривљеном доњом пречагом, алудирајући на православне, и да су га тако поставили како би се Христос оклизнуо. После службе пришли су том свештенику и питали су га како га није срамота да тако говори.

6 Тамошњи народ је више црквен него народ у Србији, а на Светој Литургији редовно узима учешће певањем. На пример: ако у некој парохији има 400 до 450 верника, редовно сваке недеље долази на Свету литургију око 50 верника. Старији свештеници, што је парадокс за стање код нас, кажу да су у цркве у време комунистичке власти у Словачкој биле пуније, и да су тада на богослужења редовно долазили скоро сви верници.

7 Овај црквени језик је ближи Русинима, док је Словацима мање разумљив. Иначе, православне чине Русини и Словаци, а исто тако и унијате.

8 Отпор се јавља из два разлога. Први је због постојања конзервативног схватања код дела верника, а други је везан за питање националне припадности.

9 Тамошњи богословски факултет има сарадњу са многим теолошким факултетима у Пољској, Немачкој, Грчкој, Чешкој, Финској, Бугарској и Литванији. Повремено има сарадњу и са Академијом Српске православне цркве за уметност и конзервацију, а често наши студенти осликавају тамошње цркве.

10 О српској цркви у Комарну више види у Саша Антонијевић, „Историја Српске православне црквене општине у Комарну“, *Српска теологија данас 2013 (14. децембар 2013)*, Београд: Православни Богословски Факултет, 2014, 457 – 466.

Из књиге о игуманији Благовештенској хаџи Михаили

МОЛИТВЕНО ЖИВЉЕЊЕ И СЛУЖЕЊЕ БОГУ И БЛИЖЊИМА

Недуго после упокојења (17. децембра 2014. године) игуманије манастира Благовештења Рудничког Михаиле (Кнежевић), о њеном молитвеном и подвижничком животу изашла је књига „Игуманија хаџи Михаила 1917 – 2014“ коју је приредио протојереј ставрофор Драгослав Степковић

После Другог светског рата, скоро у сваком нашем женском манастиру подигнуто је понеко веће или мање здање. Сестре су, због економске ситуације, саме припремале грађу, довозиле кепен, шљунак, песак... Саме су правиле циглу, пекле и гасиле креч, правиле и носиле малтер и бетон; заједно са мајсторима су зидале и малтерисале и ради-ле све грађевинске послове, као мушкарци, јер није било могућности да се све плати.

Обнова богослужбеног живота ишла је упоредо са обновом самих манастирских храмова и манастирских конака. Данас би, више него сигурно, многе наше светиње, као и манастир Благовештење, биле у рушевинама, или би, силом духа времена, биле претворене у музеје – да их ове нове миносице Христове љубави нису надахнуле својим молитвеним животом и својом самопожртвованошћу. Оне су у те наше светиње унеле живот, ред и поредак, чистоћу и својеврсну лепоту.

Поред молитвеног правила, монахиње се у послератном добу, а и данас, саме издржавају. Баве се ратарством, виноградарством, пчеларством, сто-чарством, живинарством, ћилимарством, плетарством, ткачким занатом... касније шивењем одежде, мантија, сликарством.

Сваки наш манастир данас може да послужи као узорна миниекономија.

За нашу мати игуманију Михаилу, којој су ови редови посвећени, може се рећи да је цео њен живот био труд и молитва, строгост и правичност, али и снисхођење: искрена љубав, како према сестрама, тако и према свима који су утеху тражили у овој светињи. Скромност и једноставност биле су врлине с којима је игуманија хаџи Михаила овај живот проходила: молитвено живљење и служење Богу и ближњима.

По доласку у спаљено Благовештење, мати Михаилу је чекао непрестан труд и жртва. Својим мукотрпним радом и подвигом, послушањем Господу и Цркви, она је уградила себе у темеље ове светиње. Тако је саградила себи и својим сестрама небески стан

у дому Оца небескога (Јн 14, 2). Настојала је да сестре, поред великог рада, одрже и своје монашко правило, молиле су се на послушању, у радионици, у башти... У цркви је изнад свега владао ред и поредак.

Радило се много, једва да је било за живот, али се обнављало. Било је када су сестре трпеле, али „када за сестре није имало – за госте је морало да има“, говорила је мати Михаила.

Игуманија хаџи Михаила била је духовна мајка многој деци, од којих ће бити упамћена најпре по љубави и доброту, јер је свима желела да помогне и пружи савет и утеху. Многе је обратила и привела Христу кроз поуку да се некрштени крсте, неванчани венчају, и да хришћани отпочну живот у посту и молитви. Била је мисионар у времену од 68 година, колико је провела као игуманија Благовештења. Свакога је са љубављу дочекала и са љубављу испратила. Била је пример сестринству и у служењу, не само у заповедању. У контакту са људима понекад је грдила, али никад није била љута; знало се да то чини из љубави.

Данас, у манастиру Благовештења, после сваке Литургије, за учеснике богослужења поставља се трпеза љубави.

Сећање игуманије Салафаиле на игуманију Михаилу

Била је најужорнија монахиња нашег времена. Била је велика испосница, молитвеница и неимар. Са њом сам живела 58 година, у најтежем послератном времену, и очима гледала како подноси јововска страдања, без крика и уздаха. Целог живота је носила плућну болест, у шта сам се могла само крадом уверити. Уз све то, строго је постила и причешћивала се сваке недеље, док јој њена игуманија није благословила да се причешћује сваке друге. Док ју је служио вид, читала је сама све каноне и акатисте, једном речју цело правило; а када јој је ослабио вид читали смо јој ми сестре. На сва богослужења трудила се до изнемоглости да долази. Последњих месеци, када није могла, пра-

тила је богослужења преко озвучења у соби. По завршетку богослужења исправљала је наше грешке када се догоде. Пред Свето причешће сваки пут у молитви

Љуба Мићић рођена је 1935. године у Великим Пчелицама код Крагујевца, У манастиру Благовештењу је од 1960. године, а замонашена је 1964. године од вла-

у мивала се у сузама. У радости и жалости понашала се умерено: никада се није гласно смејала а нас је за то опомињала или укоревала. Умела је да укори и ублажи. Људи су говорили да нам је много строга игуманија. Ја сам одговарала да није строга – већ праведна.

Чинила је све да сестре упуте на пут спасења. Учила је речима и примером, а када је требало давала је и епитимију. У извесним приликама и најтеже преступе је праштала по узору на њену игуманију, а она опет на Христа: опростите и опростиће вам се!

Монахиње манастира Благовештења од 1945. до 2015. године

Аполинарија Бојацијевић, дошла са игуманијом из Македоније 1945. године. Била је ученица владике Николаја. Рођена је 1912. године у Битољу, кћерка је свештеника Лазара. Завршила је трговачку академију. Замонашена је од владике Николаја 1938. године у Македонији, а од владике Валеријана 1952. године у Благовештењу по чину мале схиме.

Херувима Кеџић је родом из Селевца. Умрла је у мамастиру Благовештењу 1957. године.

Глафира Кеџић рођена је 1922. године у Селевцу. По чину мале схиме замонашена је 1958. године од владике Валеријана.

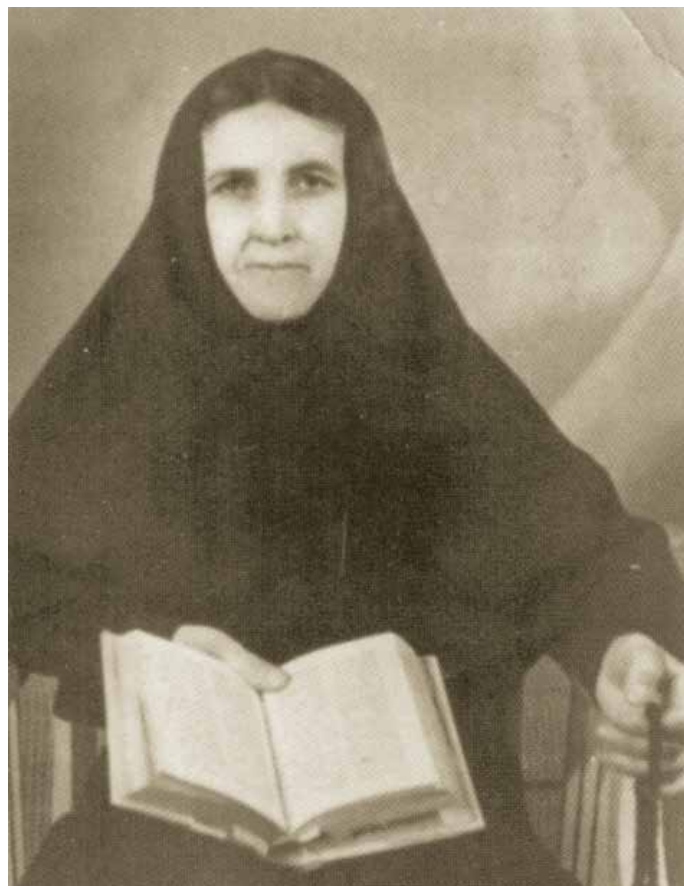
Салафаила Баштовановић рођена је 1939. године у Рачи код Бајине Баште. Замонашена је 1960. године од владике Валеријана у Благовештењу, а по чину мале схиме 1984. године од владике шумадијског Саве.

Рафаила Вељовић рођена је 1925. године у Водњу код Смедерева. Ступила је у манастир Благовештење 1957. године. Замонашена је 1960. године од владике Валеријана, а 1984. године владика Сава је монаши по чину мале схиме.

Јелисавета Павловић рођена је 1924. године у Козељу код Љига. У манастир Благовештење дошла је 1959. године. Замонашена је од владике Валеријана 1964. године.

дике Валеријана. По чину мале схиме замонашена је од владике шумадијског Јована 2011. године.

Евдокија Недић рођена је 1950. године у Козељу код Љига. Ступила је у манастир Благовештење 1965. године и замонашена је од владике Валеријана 1969. године.

Ирина Недић рођена је 1952. године у Козељу код Љига. У Благовештењу је од 1966. године. Монашки постриг примила је 1972. године од владике Валеријана.

Евсевија Гајовић рођена је 1949. године у Церју код Ушћа на Ибру. У Благовештење долази 1972. године, да би 1976. била замонашена од владике Валеријана. По чину мале схиме монаши је 2002. године владика Јован, давши јој монашко име Ксенија.

Фотина Глишић рођена је 1959. године у селу Гукоши код Љига. Године 1979. замонашена је од епископа Саве, а 2011. године по чину мале схиме од владике Јована.

Недеља Тошић рођена је 1921. године у селу Козица код санског Моста. У Благовештењу је од 1980. године. Монаши је владика Сава 1982. године.

Христина Црногорац рођена је 1951. године у Фочи. У манастир Благовештење долази 1977. године. Замонашена је 1985. године од епископа Саве.

Диодора Илић рођена је 1934. године у Руднику. Ступила је у Благовештење 1985. године, а 1987. монаши је владика Сава.

Меланија Настовић рођена је 1926. године у поморавском селу Војска. У манастиру Благовештењу је од 1984. године, док је 1987. замонашена од владике Саве.

Митродора Миљковић рођена је 1944. године у Дубници код Свилајнца. У манастир Благовештење долази 1957. године. Монашки постриг примила је 1964. године од епископа Валеријана.

Нимфодора Миљковић рођена је 1949. године у Дубници код Свилајнца. Борави у манастиру Благовештењу од 1960. године, док је 1965. замонашена од владике Валеријана.

Јустина, сестра манастира Грнчарице, родом је из Новог Сада. Замонашена је по чину мале схиме са монашким именом Евлалија 1960. године од владике Валеријана.

Меланија, искушеница манастира Жиче, ступила је у Благовештење 1959. године. Замонашена је 1960. године са именом Јеликонида од епископа Валеријана.

Наталија Вељовић је из Водња код Смедерева. У манастир Благовештење долази у педесетој години живота. Замонашена је 1960. године од владике Валеријана.

Тајна монахиња Софија је из Београда и сестра је хиландарског монаха Мирона. Замонашена је од владике бањалучког Андреја. У Благовештењу је живела од 1967. до 1970. године када се упокојила.

Јефимија Томашевић рођена је 1983. године у Аранђеловцу. У Благовештење долази 2004. године, да би 2007. била замонашена од епископа Јована.

Марија Пантелић рођена је 1938. године у селу Блазнави. У Благовештењу је од 1990. године, а 1993. монаши је владика Сава. По чину мале схиме замонашена је 2011. године од владике Јована.

Теофанија је рођена у Тетову. Прешла је са игуманијом Диодором из Македоније у Србију 1945. године. Замонашена је по чину мале схиме 1958. године од епископа Валеријана.

Пелагија Баштовано-вић (мајка сестре Салафаиле) рођена је 1900. године у Рачи код Бајине Баште. У манастиру је од 1968. године, а замонашена је 1976. године до владике Валеријана.

Искушеница Светлана рођена је 1958. године у Београду. У Благовештењу је од 1914. године.

Искушеница Ана Харди рођена је 1979. године у Београду. Ступила је у Благовештење 2014. године.

Монаси манастира Благовештења од 1945. године

Мисаило је рођен 1913. године у Македонији. Као припадник исламске вероисповести са двадесет пет година живота долази у манастир Пречисте у коме се крстио добивши име Атанасије. На монашењу је добио име Азарије. По чини мале схиме замонашен је 1984. године до владике Саве.

Наум Вељовић (брат сестре Рафаиле) рођен је 1931. године у Водњу код Смедерева. У манастиру Благовештењу замонашен је од стране владике Јована 2008. године.

Архимандрит Серафим рођен је 1935. године у Дубници код Свилајнца. У манастиру Благовештењу је од 1984. године. По чину мале схиме замонашен је 2004. године од владике Јована.

Јеромонах Доситеј био је у манастиру Благовештењу до 1973. године.

Јеромонах Роман живео је у Благовештењу дванаест година.

Јеромонах Мардарије рођен је 1983. године у Аранђеловцу. У Благовештењу је од 2011. године, а по чину мале схиме замонашен је 2012. године од епископа Јована. У чин јерођакона рукоположен је 2014, а у чин јеромонаха 2015. године од епископа шумадијског Јована.

Духовници манастира Благовештења били су и јеромонаси Касијан, Епифаније, Мојсеј и Георгије од 1973. до 1984. године.

Гордана Јоцић, одговорни уредник Радија Златоусти Епархије шумадијске

СЛИКА О ШУМАДИЈСКОЈ ЕПАРХИЈИ НА ОСНОВУ ПИСАЊА ШТАМПАНИХ МЕДИЈА ОД 2003. ДО 2013. ГОДИНЕ

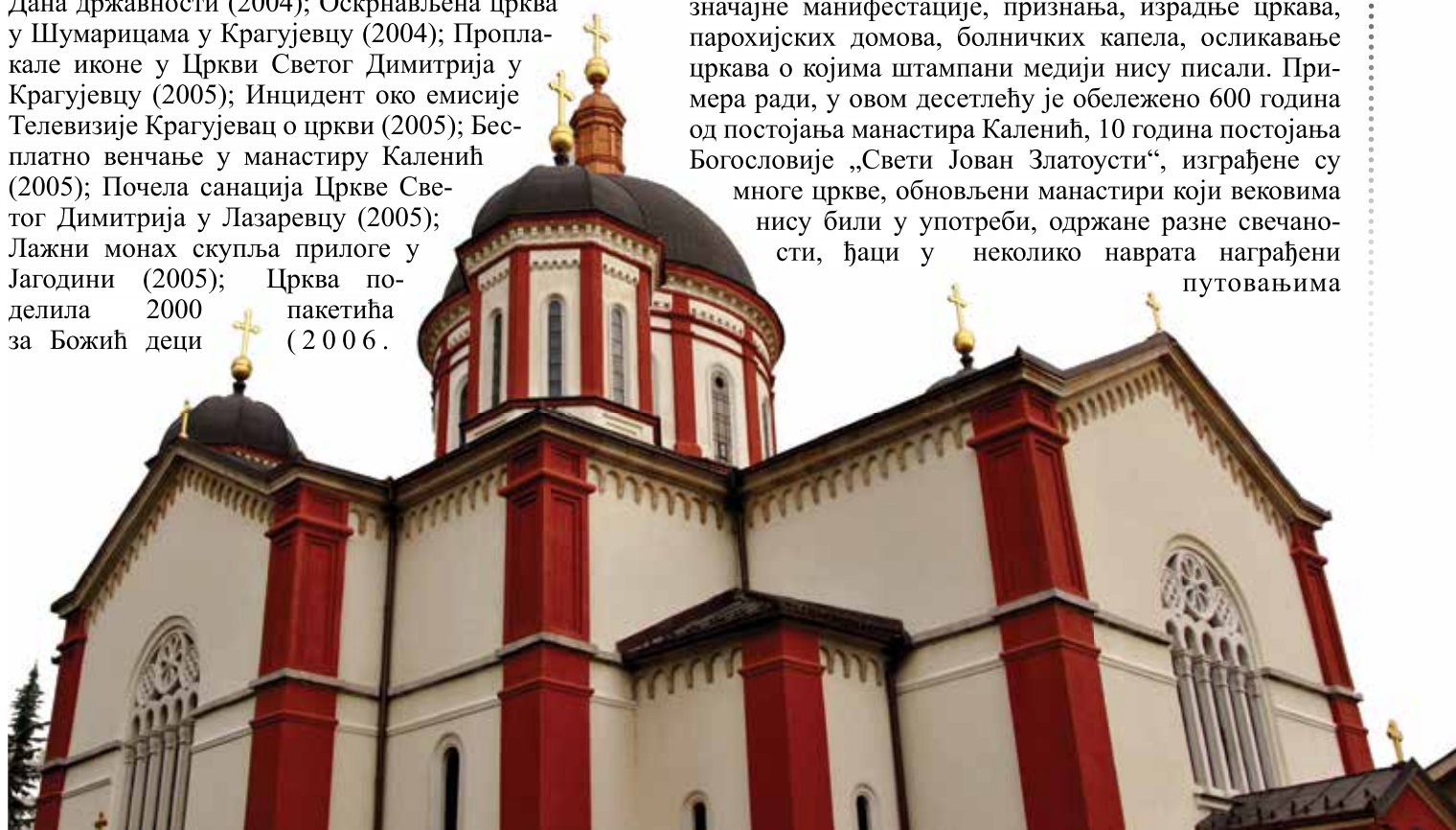
На почетку неколико података о спроведеном истраживању. Слика о Шумадијској епархији на основу писања штампаних медија од 2003. до 2013. године састављена је на основу Библиографије „Српска православна црква у штампаним медијима 2003-2013“, објављене у три тома 2014. и 2015. године. Анализирани су оне библиографске јединице из предметног регистра које су се односиле на Српску православну епархију шумадијску, Његово првосвештенство епископа шумадијског г. Јована, цркве и манастире у Епархији, као и на личности које су клирици Епархије шумадијске и, такође, на град Крагујевац, као град седиште шумадијске Епархије. То је укупно око 80 библиографских јединица за 10 година у четири дневна листа: „Политика“, „Данас“, „Вечерње Новости“ и „Блиц“. (Задатих библиографских јединица није било у Библиографији „НИН-а“ и „Времена“.) Овог пута желели смо да ставимо у други план и квантитет и квалитет новинских информација о Шумадијској епархији, а да се задржимо на томе који су догађаји дошли у жижу пажње српске јавности из десетогодишње историје Епархије, руководећи се познатим новинарским афоризмом: „Оно о чему нису извештавали медији, није се ни догодило“.

Следи листа догађаја: Најава о Николаја ктитора манастира Доброводица да ће у овом манастиру правити и болницу (2003); Проплакао крст у Цркви Светог Саве у Крагујевцу (2003); Војислав Коштуница поклонио иконе Епархије шумадијској (2003); Уклањање бисте Ђуре Јакшића из порте манастира Липар (2004, 2006, 2007, 2011); Патријарх Павле у Орашцу на прослави Дана државности (2004); Оскрнављена црква у Шумарицама у Крагујевцу (2004); Проплакале иконе у Цркви Светог Димитрија у Крагујевцу (2005); Инцидент око емисије Телевизије Крагујевац о цркви (2005); Бесплатно венчање у манастиру Каленић (2005); Почела санација Цркве Светог Димитрија у Лазаревцу (2005); Лажни монах скупља прилоге у Јагодини (2005); Црква поделила 2000 пакетића за Божић деци (2006).

2012); Покренута иницијатива да се у Епархији направи стационар за лечење болести зависности (2006); Освештани крстови у Јагодини (2006); Протест мештана Венчана због смењивања свештеника и сукоби са владиком Јованом (2007); Освештана звона у Тополи (2007); Семинар у Крагујевцу о иконостасима (2007); Обнова цркве у Бабама (2007); Сукоби око литургијских промена у Епархији (2008); Завршетак Владичанског двора (2008); Оснивање Радија Златоусти (2009); Сукоби око увођења „новотарија“ у Епархији (2009); Хапшење после напада на свештеника у Крагујевцу (2009); Састанак уредника црквених медија (2010); Изградња „Ђурђевданског крста“ у Крагујевцу (2010); Долазак патријарха Иринеја на освећење Цркве Свети Сава у Крагујевцу (2010); Наступ хора у манастиру Павловац (2010); Смотра црквеног беседништва у Поповићима (2011); Владика Јован био на отварању затворених базена у Крагујевцу (2011); Цркве у Епархији добиле противпожарне апарате (2012); Враћено земљиште реституцијом (2012); Патријарх Иринеј у Крагујевцу на освећењу Владичанског двора (2012); Томислав Николић гради цркву у родној Бајчетини (2013); Пренос посмртних остатака Карађорђевића у цркву на Опленцу (2013); Додела ордена политичару Вељи Илићу (2013).

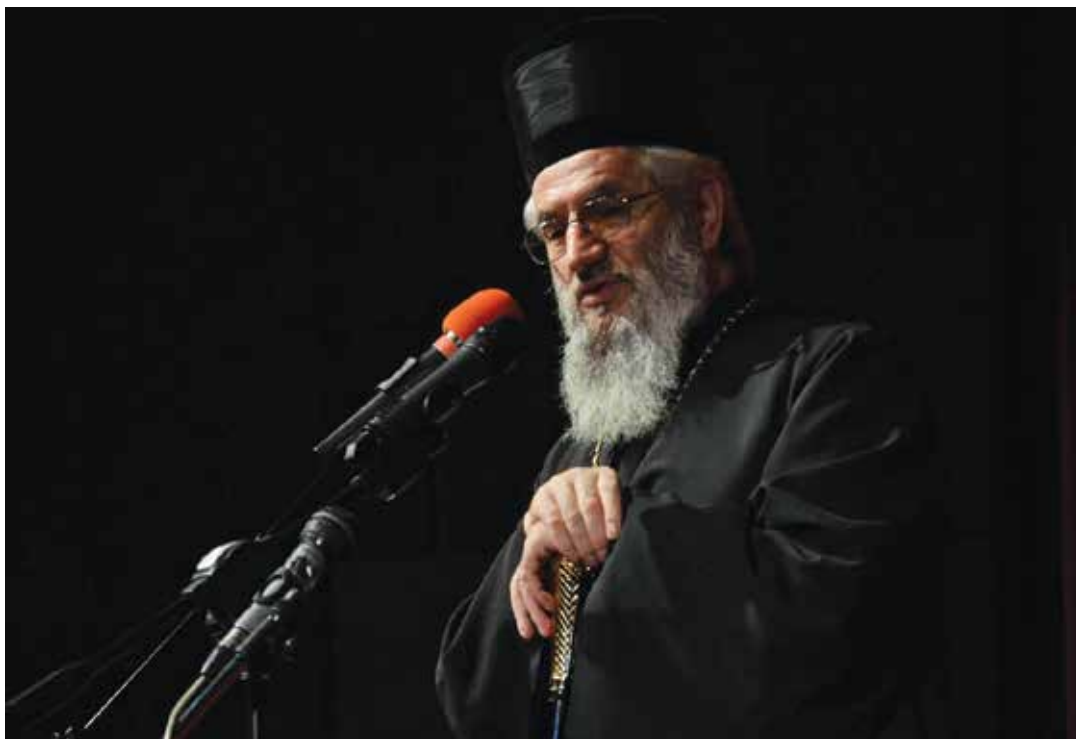
Шта нам „говори“ ова листа? Каква је слика створана о Шумадијској епархији у српској јавности у поменутом десетлећу?

Најпре можемо рећи – непотпуна, јер су прескочени многи **важни и значајни догађаји** (подвукао аутор): јубилеји, оснивање институција, значајне манифестације, признања, израдње цркава, парохијских домова, болничких капела, осликавање цркава о којима штампани медији нису писали. Примера ради, у овом десетлећу је обележено 600 година од постојања манастира Каленић, 10 година постојања Богословије „Свети Јован Златоусти“, изграђене су многе цркве, обновљени манастири који вековима нису били у употреби, одржане разне свечаности, ђаци у неколико наврата награђени путовањима

у Хиландар... али, о свему томе није било ни речи.

Очигледно је да су извесни догађаји долазили у жижу пажње јавности без неког нарочитог разлога, можда због маркетинга организатора догађаја, или добрих односа новинара и организатора. Пример за ово је извештавање о освештавању звона и крстова у Јагодини и Тополи. То су важни догађаји за Епархију, али таквих догађаја сваке године има на десетине широм Епархије, а о томе се не извештава. Сличан пример је славски наступ хора „Љубав, вера, нада“ у манастиру Павловац. Шумадијска епархија има свој фестивал хорова о којем није било ни речи у поменути медијима, у сваком Намесништву има по више хорова који имају честе, запажене, па и награђиване наступе у земљи и иностранству, постоји Одсек црквеног појања при Музичкој школи у Крагујевцу, имамо бројне иконописачке школе и зналце, одличне црквене архитекте и слично, а информације о томе нису стигле до јавности.

Пажња српске јавности често је била усмеравана ка инцидентним догађајима у Епархији или макар онима у којима има нечег таблоидног, попут чланка о чудесним догађајима у појединим храмовима, а у појединим случајевима очигледни, претежући мотив информисања јавности о њима био је тај што се догађај може повезати са свакодневном политиком.

Усудила бих се да отворим питања шта нам ова листа говори о самом односу Епархије према слици која се о њој преноси преко штампаних медија, као и шта нам говори о медијима који на овај начин креирају слику јавности о једној од централних Епархија Српске православне цркве.

И поред чињенице да у Епархији шумадијској постоје бројне радио и телевизијске емисије у локалним медијима, радио Епархије, часопис Епархије и бројни листови епархијских цркава, Информативна служба Епархије, званични сајт Епархије и мноштво сајтова намесништава, цркава, хришћанских заједница... информације које стижу до националних медија, укључујући и штампане медије су разуђене,

некоординисане, често стижу тек пошто се нешто догодило, те одсликавају неискоришћени канал Цркве за њену мисију. Другим речима, институција Цркве овим показује да је незаинтересована за стварање праве слике о себи, сарадњу са медијима и едукацију медијских посленика о специфичности проблематике којом живи, или да не зна како да осмисли свој однос са медијима који у савременом друштву управљају стварношћу, те су због тога важни и незаобилазни креатор не само јавног мњења, него и јавног живота. Такође је незаинтересована и за едукацију својих кадрова за рад у (са) медијима. Посебна тема је одбијање црквених посленика да говоре о дешавањима у Цркви због такозване „ненадлежности“.

Шта нам говори о медијима ова иста представа једне епархије у јавности?

Медији се (у нормалним условима) управљају догађајима, актуелношћу, информацијама које имају. Оваквим избором догађаја у Епархији шумадијској

о којима су писали показују своју неинформисаност о дешавањима у Цркви, своје непознавање црквене проблематике, можда и неспремност, нежељеност да се у њу удубе, и у појединим случајевима скретање ка таблоидности, односно, склоност ка сензационализму и идеологизацији, односно политиканству.

На крају овог рада, као прилог за размишљање, изложићемо анализу неколико текстова о Епархији шумадијској објављених у поменутој штампи. Изабрали смо да то буду тексто-

ви о доласцима Његове светости патријарха српског г. Иринеја у Крагујевац, текстови о иницијативи да се у Крагујевцу направи стационар за лечење болести зависности, као и оне најбројније о уклањању бисте Ђуре Јакшића из порте манастира Липар.

ПРИМЕР 1. Јавност је испратила два доласка српског патријарха у Крагујевац. Један је био на освећење храма Светог Саве у Крагујевцу 2010, други на освећење Владичанског двора 2012. године.

У „Политици“ од 25. 10. 2010. године објављен је текст „Патријарх позвао на дијалог са младима“. У њему се освећење храма Светог Саве у Крагујевцу помиње узгред („рекао је Патријарх... уочи освећења храма Светог Саве“), шта више у први план се ставља његова посета Радију Златоусти и интервју који је дао овом Радију а главна тема чланка је изјава о „дијалогу са младима“. „Вечерње Новости“ о томе не извештавају, док „Данас“, такође, помиње освећење цркве само узгред, а у први план ставља део Патријархове беседе који се односио на Косово („Највећа духовна битка нашег времена – битка за Косово“, Данас, 25. 10. 2010.)

и поново интервјуу дат Радију Златоусти. „Блиц“ једини коректно описује сам догађај освећења храма и долазак Патријарха у Крагујевац, али и он у наслов извлачи његову изјаву о Косову изречену у пригодној беседи „Косово било и јесте српска земља“ (Блиц, 25. 10. 2010. аутор Бранка Куљанин.).

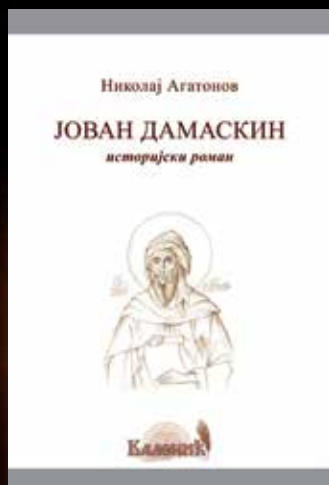
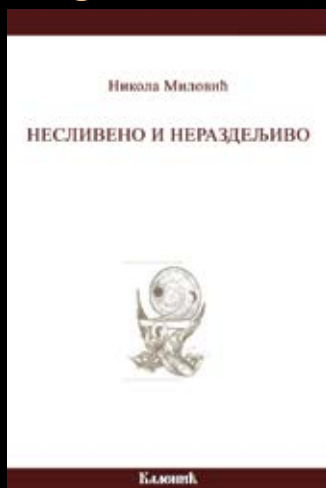
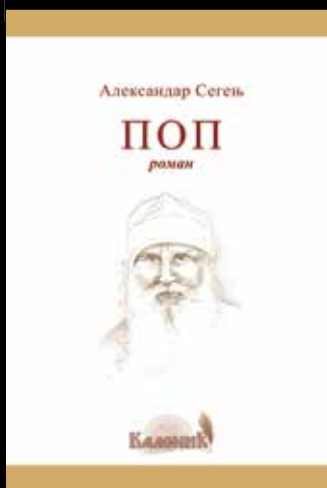
За „Политику“ су у 2012. години од свих догађаја, па и од завршетка и освећења Владичанског двора и посете патријарха Иринеја тим поводом Крагујевцу, о чему не пише, важнији догађаји „Манастири добили противпожарне апарате“ и „Три васкрсења цркве у Неменикућама“ (једина два догађаја о којима су писали те године). „Данас“ и „Вечерње Новости“ такође о томе не пишу 2012. године (једина вест о Епархији шумадијској у 2012. години је била она о додели 2.000 пакетића за Божић) док се једино „Блиц“ осврће на поменути догађај вешћу коју овде у целини преносимо: „Патријарх освештао Владичански двор. Српски патријарх Иринеј са члановима Синода СПЦ освештао је јуче Владичански двор у Крагујевцу, који је седиште Шумадијске епархије. Изградња Владичанског двора у порти Саборне цркве почела је пре пет година.“ („Блиц“, 14. 9. 2012. Н. Н. аутор).

ПРИМЕР 2. Епархија шумадијска оснивач је рехабилитационе установе за болести зависности „Земља живих“ у селу Брајковцу крај Лазареваца. О томе је објављено два текста.

Заправо, „Данас“ и „Вечерње Новости“ у својим бројевима од 2. 11. 2006. године најављују намеру епископа шумадијског г. Јована да оснује један овакав стационар и подршку коју је за то добио од Министарства просвете и спорта. Само оснивање „стационара“ и његов рад нису биле довољно интересантне теме ни за једну од анализираних новина.

ПРИМЕР 3. Скандал у вези уклањања бисте Ђуре Јакшића из порте манастира Липар у којој се налази стара школа у којој је Ђура предавао и где је написао једну од својих познатијих песама „На Липару“ започео је 2004. године. „Политика“ и „Блиц“ прве информације о томе објављују 25. 8. 2004. године. Од тада „Политика“ објављује још два (укупно три текста о томе), „Данас“ шест текстова, а „Блиц“ осам текстова, последњи 11. 2. 2011. „Ђуре нема већ три године“. То је убедљиво најинтересантнија тема за медије у десетлећу између 2003. и 2013. у Шумадијској епархији. „Политика“ од првог текста намеће оцену да је реч о „бруци“ и „срамоти“, испитујући само једну страну, док се став „господин Саве“, како се назива архимандрит осумњичен да је иницирао уклањање бисте (што је тачно), препричава из уста других лица, а става Шумадијске епархије нема. Лист „Данас“ заузима критичкији, али умерен став, са изјавама обе стране док „Блиц“ предњачи по прозивкама Епархије шумадијске (која, истина не нуди праве информације о овом догађају).

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

Фотис Кондоглу

БОЖИЋ У ПЕЋИНИ

Дани уочи Божића. Божић и мраз увек иду заједно. Али те године су временске прилике биле неприродно неповољне. Снег није падао. Само је ваздух био оштар и дували су љути северци са суснежицом и муњама. Неких седам дана се време било пролепшало и дувао је северац по којем се могло пловити. Али се уочи Божића намрачи. На Бадњи дан је небо од јутра било црно као олово и почела је да пада игличаста суснежица.

На месту које су звали Скрофа, на планинској падини која је гледала ка мору, био је тор са стадом коза и оваца. То место је било дивље и пусто, пуно слачице, pistaћа и планика које су биле ватрено црвене од својих јагодичастих плодова. Стаја је била ограђена каменим зидом.

Чобани су боравили у једној пећини, завученој ка унутрашњости и повише ограде, која је гледала ка јужној страни. Велика пећина, са три-четири одељења и око три човечје висине. Животиње су лешкариле у удубљењима у зиду, толико ниским да се требало сагнути да би се ушло унутра. Ту и тамо су лежале гомилице балеге које су одавале опор мирис. Земља на поду је била пометена и чиста јер су чобани били мераклије и налагали су момцима да редовно чисте некаквим метлама начињеним од шибља.

Главни пастир је био Јанис Барбакос, човек полудивљи, рођен међу козама и овцама. Био је тамнопут, космат, с брадом црном као гавран, коврцавом и густом као у овна. Носио је шалваре до колена, каиш око струка, широки појас, на ногама тешке цокуле; око главе је замотавао велику мараму као турбан, чије ресе су му висиле на лицу. Човек старог кова!

Имао је два шегрта, Алексиса и Дисеја, две делије од двадесет година. Имао је и три момка који су помагали у мужи и одржавали чистоћу тора. Ових шест душа је живело на том месту, скривено од Бога. Ретко су виђали човека.

Пећина је била зачађена и стена је до врха поцрнела од дима који је излазио кроз отвор пећине. Ту су имали своје постеље, као диване, застрте овчјим кожама. На зидовима пећине су у процепе у стени угурали клинове о којима су висиле ведрице, калупи за сир, сиришта, двоцевке и ножеви, као да је била разбојничка јазбина. Напољу су чували пси, сви дивљи као вуци.

Обала мора се налазила на једну цигару удаљености од тора. Била је пушта и на њој се дан и ноћ није чуло

ништа друго до хучања мора. Са северцем се ту стварала заветрина, па је с времена на време пристајао по који бродич. Иначе нигде ниси могао да видиш барку. Из тора се кроз дрвеће назирало море, и јасно су се виделе планине Митилинија.

Уочи Божића се, рекосмо, време покварило и почела је да пада суснежица. Чобани су се скупили у

пећини, упалили велику ватру и чаврљали. Момци су драли два јагњета која су били заклали. Алексис је на једну полицу ставио мизитре и неслани сир у калупима, сурутку и јогурт. Дисеас је имао неки стари Молитвеник, и пошто је помало знао појање, а и слова, читао је недељом и о празницима покоји тропар и нешто мало из Шестопсалмија. Тог часа је прелиставао Молитвеник да види шта је требало да прочита.

Било би време вечерње. У том тренутку чуше некакве пуцње. Схватише да се ради о ловцима. Момак који је ујутро ишао да с магарцем донесе дрва рече како је био чуо пуцње из правца мора, од Свете Петке. Пси почеше да лају, сви у исти мах, и скочише из тора.

Убрзо се с горње стране пећине појавише два човека с двоцевкама, вичући чобанима да обуздају псе који су их на-

пали. Гаров пусти људе и шчепа једног од ловачких паса и поче да га тресе да га удави. Ловац припуца на њега, меци га заболеше и врати се назад, заједно са осталим псима из тора који су се повлачили унатраг како су силазили ловци. На крају изађе Барбакос са осталима, ухватише Гарова и везаше га, а дуге псе отераше.

„У добар час, бре, народе“, повика Панагис Кардамицас, опасан фишеклијама и с торбом пуном птица.

Други, који је био са њим, беше његов син Димитрос.

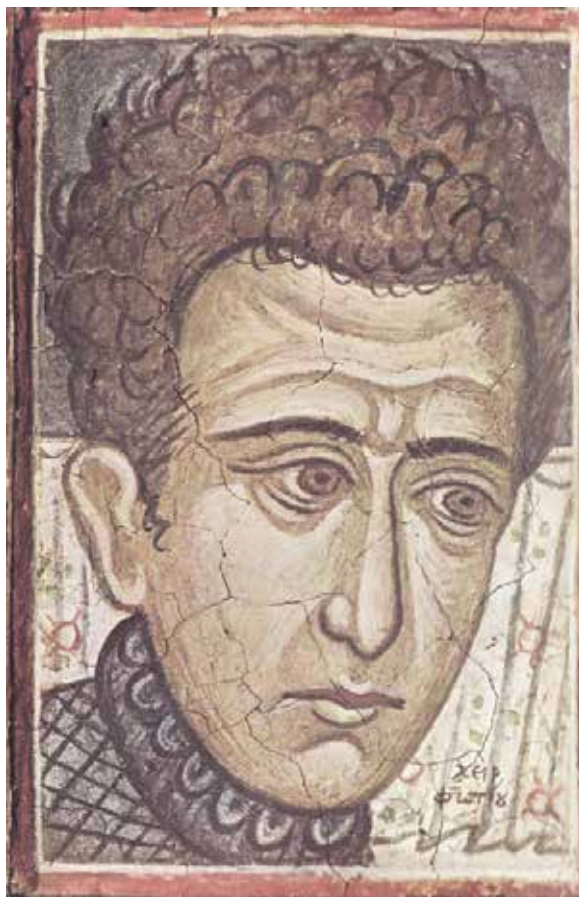
„Многаја љета“, одговорише Барбакос и његова дружина. „Добро дошли!“

Поведоше их у пећину.

„Море шта је ово? Дворац! Дворац са царевићкама!“, рече чича-Панагис показујући на мизитре које су се пушиле.

Поседоше их, скуваше им кафу. Ловци су имали коњак. Почастише се.

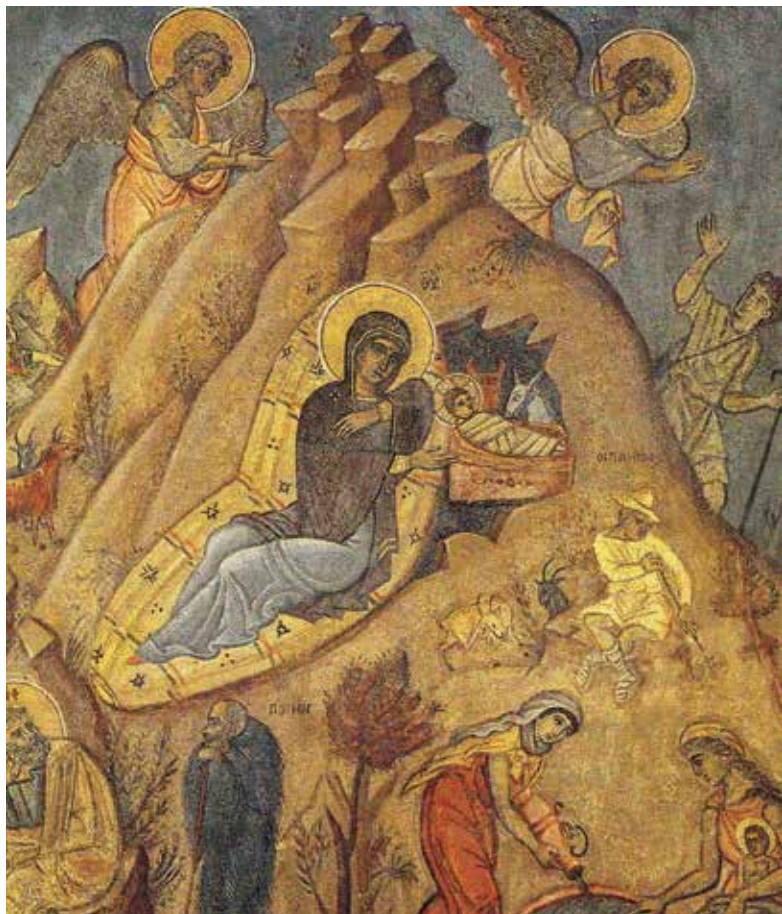
„Бре брате“, проговори чича-Панагис, „ко би рекао, на данашњи дан, да ћемо славити Божић у пећини у којој се родио Христос! Јуче смо били код Свете Пет-

ке, мало да ловимо. Е, игуман је наш човек, спавали смо у манастиру и данас у зору изађосмо у лов. Видевши како се море узбуркава, рекосмо да нећемо моћи да прођемо богаз у скршеној барци чича-Манолиса Васиља. И пошто смо од раније знали за тор, а ловећи стигосмо близу, рекосмо да дођемо у ваш дворац... Море, каквог то пса имате? То је звер, лав и тигар! Бре, бре, бре! Растргао је ловаћа! Види шта му је урадио!“

И окрете се ка углу пећине где је цвилео пас и тресао се као прут.

„Оди Флокс! Флокс!“

Али се Флокс од страха повлачио све дубље.

Кад попише два-три коњака, чича-Панагис поче да жваће бркове, и на крају и запева:

„Добро вече, господе, ако заповедате,
о светом рођењу Христовом да певам у вашем двору“.

Потом је Дисеас отпојао „Христос се рађа, славите“.

У тај час поново чуше псе да лају. Послаше момке да виде шта је. Ветар се подигао и падала је ледена киша. Тешки мраз!

Убрзо су пси престали да лају и деца су се вратила. За њима су у пећину ушла три мушкарца, рекло би се поморци, и два калуђера, сви мокри и укочени од зиме. Пожелеше им добродошлицу и поседоше их.

Чим је ватри пришао први, капетан, Барбакос га је препознао и радосно ускликнуо. Био је то капетан Костандис Биликис који је пловио за Цариград. И раније је пролазио преко Скрофе, и био се спријатељио са Барбакосом, који их је гостио што је боље могао. И друга двојица су били морнари са његовог брода.

Један од калуђера, крупан с црном брадом, леп човек, био је отац Силвестар Кукутос, јеромонах. Други

је био мршав, с неколико ретких длака на бради, као свети Јован Каливит. Звао се Арсеније Згурис.

Капетан Костандис је долазио из Цариграда и повезао је отац Силвестра који са Свете Горе беше отишао у Цариград по прилоге, и хтео је да Божић прослави у отаџбини. Отац Арсеније је путовао са њим од светогорског манастира Пантократор, а био је родом из Тесалије.

Добро су путовали. Али чим су прошли Бабакале, ветар се усковитлао и цео дан су пловили са склопљеним једрима и јарболом, све док предвече нису стигли пред Таљани. Време се није смиривало и капетан није могао да уђе у богаз, да прослави Божић у отаџбини.

Реши, дакле, да пристане и пође и баци сидро у заветрини, иза малог гребена, подно тора. И како се сетио свог пријатеља Барбакоса, узео старце и другу двојицу и упутише се ка бачији. На броду су оставили чича-Апостола са помоћником.

Кад видеше да су у пећини били и кир-Панагис са кир-Димитром, наста велика радост и гужва.

„Гле, море“, рекао је кир-Панагис, „сад смо појали тропар, и на речи `звездом се учачу они који звездама служе...`, стигосте и ви, мудраци са даровима! Јер видим мехур вина, видим усолјену рибу, видим кавијар, видим двопеке, баклаве, „смирну, злато и тамјан“.

„Ха! Ха! Ха!“ – грохотом се смејао кир-Панагис, полупијан и замуцкујући, и трљао стомак пошто је био гурман.

Утом живну и несрећни отац Арсеније Згурис, и рече осмехујући се тихо и трљајући руке: „Слава ти Боже, Господе наш Исусе Христе, што си нас избавио од буре!“, и прекрсти се.

Отац Силвестар рече да сви устану, изговори неколико молитава, „Христос се рађа“, па својим дубоким гласом отпоја:

„Величај, душо моја, часнију и славнију од горњих војски. Видим чудесно и несхватљиво тајинство: небо – пећина, херувимски престо – Дева, јасле – сместиште у које леже несместиви Христос Бог. Њега песмом величамо“.

Потом седоше за трпезу. Такве софре, благословене и радосне, није било ни у једној палати. Јели су и певали. И птичјег млека је било на њој, од мирисних јагањаца, сирева, манурија, мизитри, шљуки и других дивљих птица, до усолјене рибе и других цариградских посласица које су донели поморци, као и вина бруску.

Напољу је дивљао ветар и шуштало је дрвеће, и море из далека. Са хуцима се мешао звук звона животиња које су преживале. Из пећине је излазио црвени одсјај ватре заједно са појањем и радосним гласовима. А кир-Панагис је ту и тамо крао помало сна, мало хркао и потом се будио и певао заједно са друштвом.

Заиста, од Рођења Христовог ништа није недостајало. Све је било ту: пећина, пастири, мудраци са даровима, и сам Христос је био присутан преко двојице својих ученика који су благосиљали „јело и пиће“.

Превела са грчког Драгица Тадић Папаниколау

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДНЈСКОЈ

Његово преосвеиштенство епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. октобра до 30. новембра 2015. године:

Осветити:

Крст у порти цркве Светог архангела Гаврила у Јарушицама, Архијерејско намесништво рачанско, 5. октобра 2015. године;

Крст за цркву Светог Јована Крститеља у Поскурицама, Архијерејско намесништво крагујевачко, 8. октобра 2015. године;

Палионицу свећа при цркви Светог Симеона Столпника у Дубони, Архијерејско намесништво младеновачко, 10. октобра 2015. године;

Новоизграђену цркву Светог Јоаникија Девичког у Крагујевцу, Архијерејско намесништво лепеничко, 11. октобра 2015. године;

Обновљену цркву Светог архангела Гаврила манастира Вољавче, 17. октобра 2015. године;

Живопис у цркви Светог архангела Гаврила манастира Вољавче, 17. октобра 2015. године;

Зграду *Задужбине проф. др Радмиле Миленковић* у порти цркве Светих бесребреника Косме и Дамјана у Азањи, Архијерејско намесништво јасеничко, 27. октобра 2015. године;

Крст за цркву Свете Петке у Беочићу, Архијерејско намесништво левачко, 31. октобра 2015. године.

Рукоположити

Драгишу Богичевића, дипломираног теолога, у чин ђакона 29. септембра 2015. године у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу, а у чин свештеника 3. октобра 2015. године у цркви Светих апостола Петра и Павла у Неменикућама;

Божидара Васиљевића, теолога, у чин ђакона 3. октобра 2015. године у цркви Светих апостола Петра и Павла у Неменикућама.

Рукопроизвести у чин чтеца:

Владимира Марјановића из Крагујевца;
Милоша Бркића из Кусатка.

Прогласити:

Томислава и Драгицу Николић из Крагујевца ктиторима цркве Светог архангела Гаврила манастира Вољавче.

Одликовати:

Орденом Светог Саве трећег степена:

Јована Јовановића из Сопота;
Живорада Милосављевића из Сопота.

Орденом Светог Симеона Мироточивог:

Томислава Николића из Крагујевца;
Драгицу Николић из Крагујевца.

Орденом Војска Карађорђа:

Живомира Ђуричића из Раље.

Правом ношења напрсног крста:

Протојереја Видоја Рајића, привременог пароха Прве лаповске парохије при цркви Свете Петке у Лапову, Архијерејско намесништво рачанско;

Протојереја Миленка Стикића, привременог пароха Треће лаповске парохије при цркви Свете Петке у Лапову, Архијерејско намесништво рачанско.

Архијерејском граматом признања:

Факултет примењених уметности Универзитета уметности у Београду;

Предузеће *Мител Монт* из Крагујевца;

Драгана Мрђеновића из Београда;

Стојана Ђорђевића из Раље;

Драгана Рељића из Тополе.

Архијерејском граматом захвалности:

Десимира Стевановића из Кавадара;

Мирољуба Симића из Течића;

Ивицу Станковића из Смедеревске Паланке;

Сашу Гајића из Смедеревске Паланке;

Звонка Стојковића из Смедеревске Паланке;

Наду Поповић из Смедеревске Паланке;

Ђорђа Ђорђевића из Смедеревске Паланке;

Драгана Јовановића из Смедеревске Паланке.

Замонашити:

По чину мале схиме:

Радована (Филиповића), искушеника Светоархангелског манастира Тресија, давши му монашко име Рафаило;

Поставити:

Новорукоположеног јереја Драгишу Богичевића на дужност привременог пароха Друге парохије у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко;

Новорукоположеног ђакона Божидара Васиљевића на дужност парохијског ђакона лаповског при храму Свете Петке у Лапову, Архијерејско намесништво рачанско.

Преместити:

Јереја Ненада Милојевића, досадашњег привременог пароха Друге рековачке парохије у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко, на дужност привременог пароха Друге грошничке парохије у Грошници, Архијерејско намесништво лепеничко.

Поверити у опслуживање:

Протонамеснику Зорану Алексићу, привременом пароху Друге парохије у Међулужју и јереју Петру Лесковцу, привременом пароху Треће парохије у Међулужју, упражњену Прву парохију у Међулужју, Архијерејско намесништво младеновачко.

Разрешити:

Јереја Владана Марића, привременог пароха Прве парохије у Међулужју, даље дужности привременог пароха односне парохије, Архијерејско намесништво младеновачко;

Јереја Ненада Милојевића, досадашњег привременог пароха Друге рековачке парохије у Рековцу, даље дужности привременог пароха односне парохије, Архијерејско намесништво левачко.

Протонамесника Душана Илића, привременог пароха Прве парохије у Грошници, даље дужности опслуживања Друге парохије у Грошници, Архијерејско намесништво лепеничко.

Казнити:

Протођакон Нинослава Дирака, парохијског ђакона јагодинског при цркви Светих архангела Михаила и Гаврила у Јагодини, Архијерејско намесништво белничко – укором. Јереја Николу Симића, привременог пароха жабарског у Жабарима, Архијерејско намесништво опленачко – забраном свештенослужења од 9. октобра 2015. године; Јереја Николу Симића, привременог пароха жабарског у Жабарима, Архијерејско намесништво опленачко – забраном свештенослужења од 7. новембра 2015. године.

Укинути казну:

Јереју Николи Симићу, привременом пароху жабарском у Жабарима, Архијерејско намесништво опленачко, забрану свештенослужења са 6. новембром 2015. године.

Поделити благослов за наставак студија на Православном богословском факултету Универзитета у Београду:
Ирени Баћић.

Поделити благослов за упис на постдипломске студије на Православном богословском факултету Универзитета у Београду:

Милошу Ђирићу;
Александру Митровићу;
Стефану Ристићу.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДАНСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. октобра до 30. новембра 2015. године

ОКТОБАР 2015:**1. октобар 2015:**

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви; Присутствовао са Господином Иринејем, патријархом српским, у Дому војске Србије у Београду јавном представљању књиге Милована Витезовића *Вук наш насушни*; Примιο Господина Доситеја, епископа британско-скандинавског; Посетио, у паратњи епископа Господина Доситеја и Мирослава Брковића, председника црквене општине Саборне крагујевачке цркве, манастир Дивостин ради надгледања текућих радова на манастирском конаку.

2. октобар 2015:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради; Рад у Епархијској канцеларији; Примιο свештеника Мирослава Поповића из Мелбурна; Примιο протојереја ставрофора Златка Димитријевића, архијерејског намесника колубарско-посавског, и свештенство овог намесништва.

3. октобар 2015:

Служио Литургију у цркви Светих апостола Петра и Павла у Неменикућама и рукоположио у чин презветера ђакон Драгишу Богичевића, а у чин ђакон дипломираног теолога Божицара Васиљевића; Замонашио у манастиру Тресије искушеника Радована Филиповића давши му монашко име Рафаило.

4. октобар 2015:

Служио Литургију у цркви Успења Пресвете Богородице у Саранову; Венчао у Саборној крагујевачкој цркви Вељка и Јелену.

5. октобар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог архангела Гаврила у Горњим Јарушицама и освештао крст у црквеној порти, дар инжењера Љубише Миленића из Крагујевца; Рад у Епархијској канцеларији;

Примио настојатељицу манастира Вољавче монахињу Евгенију и пароха страгарског Јована Биберцића поводом договора о освештавању овог манастира након реконструкције.

6. октобар 2015:

Служио Литургију у цркви Зачећа Светог Јована Крститеља у Јовановцу и пререзао славски колач поводом храмовне славе; Посетио Врњачку Бању поводом надгледања радова на патријаршијској вили и сусрео се са Господином Иринејем, патријархом српским.

7. октобар 2015:

Служио Литургију у манастирској цркви Светог Симона монаха манастира Прерадовца и пререзао славски колач поводом славе манастирског храма.

8. октобар 2015:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви; Рад у Епархијској канцеларији; Примιο чланове кабинета председника Републике Србије поводом договора о освећењу обновљене цркве манастира Вољавче; Примιο свештеника из Сакраманта Данета Поповића са супругом Милицом; Освештао крст за нову цркву у селу Поскурице.

9. октобар 2015:

Служио Литургију у задужбинској цркви Светог великомученика Георгија на Опленцу и парастос поводом годишњице смрти краља Александра Карађорђевића.

10. октобар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог Симеона Столпника у Дубони и освештао новоизграђену палионицу свећа.

11. октобар 2015:

Освештао новоподигнуту цркву Светог Јоаникија Девичког у Крагујевцу – Бресница у којој је служио Литургију.

12. октобар 2015:

Служио Литургију у манастиру Благовештењу;
Посетио манастир Вољавчу, пререзао славски колач поводом празника Михољдана и извршио припреме за освећење обновљене манастирске цркве;
Рад у Епархијској канцеларији.

13. октобар 2015:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Смедеревској Паланци и председавао семинару за свештенике *Литургијски живот свештеника*;
Посетио цркву Светог деспота Стефана Лазаревића у Смедеревској Паланци ради надгледања радова на извођењу црквеног живописа.

14. октобар 2015:

Служио Литургију у цркви Покрова Пресвете Богородице у Јагодина и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Посетио цркву Светих апостола Петра и Павла у Јагодина и утврдио распоред постављања мозаика у цркви;
Посетио цркву Светог Јована Крститеља у Кончареви ради надгледања текућих радова.

15. октобар 2015:

Учествовао, са Господином Иларионом, епископом тимочким, у освећењу војне капеле у касарни *Никола Пашић* у Зајечару;
Учествовао, са Господином Иринејем, патријархом српским, и другим аријерејима СПЦ, на састанку у Влади Републике Србије поводом актуелних питања о стању на Косову и Метохији.

16. октобар 2015:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији;
Примио председника општине Лазаревац Драгана Алимпића и свештенике Златка Димитријевића и Марка Митића поводом договора о статусу цркве у Шопићу;
Присуствовао смотри хорова у крагујевачком позоришту;
Примио игумана манастира Вујна Јована (Никитовића).

17. октобар 2015:

Осветаша обновљену цркву Светог архангела Михаила манастира Вољавче и служио Литургију у обновљеном храму.
Присуствовао смотри фрулаша у Сопоту.

18. октобар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Лесковцу Колубарском.

19. октобар 2015:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Јагодина;
Рад у Епархијској канцеларији.

20. октобар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу и крстио малу Милицу, кћерку свештеника Владимира Димитријевића;
Учествовао са Господином Иринејем, патријархом српским, и више архијереја СПЦ, на састанку у Председништву Републике Србије поводом предлога да Косово постане члан организације UNESKO.

21. октобар 2015:

Служио Литургију у цркви Новомученика крагујевачких у Шумарицама и молебан Новомученицима крагујевачким поводом годишњице стрелања Ђака и грађана Крагујевца 1941. године; учествовао у манифестацијама *Крагујевачки октобар*;
Рад у Епархијској канцеларији.

22. октобар 2015:

Служио Литургију у манастиру Ралетинцу;
У Патријаршији СПЦ учествовао у договорима о освећењу црквеног дома у селу Азањи;
Присуствовао у Духовном центру Светог Јована Златоустог извођењу монодраме *На таљигама у вечност* о српском војсковођи Петру Бојовићу.

23. октобар 2015:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви и парастос блаженопочившем епископу шумадијском Валеријану поводом годишњице упокојења.

24. октобар 2015:

Служио Литургију у цркви Вазнесења Господњег у Сопоту;
Посетио село Бабе ради надгледања актуелних радова на Епархијској кући.

25. октобар 2015:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Течићу;

26. октобар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;
Рад у Епархијској канцеларији;
Служио празнично бденије у цркве Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;

27. октобар 2015 – Света Петка:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Смедеревској Паланци и пререзао славски колач поводом црквене славе;
Учествовао, са Господином Иринејем, патријархом српским, у освећењу парохијског дома у Азањи.

28. октобар 2015:

Служио Литургију у Светогеоргијевском манастиру Липару;
Рад у Епархијској канцеларији;
Посетио, у пратњи Мирослава Брковића, председника Црквене општине Саборне крагујевачке цркве, манастир Дивостин ради надгледања радова на изградњи манастирског конака.

29. октобар 2015:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Учествовао у манифестацији *Октобраски здравствени дани* које у Крагујевцу организује локална подружница Српског лекарског друштва;
Посетио Међународни сајам књига у Београду.

30. октобар 2015:

Учествовао у манастиру Добруну, са више архијереја СПЦ, у богослужењима поводом сахране митрополита дабробанског Николаја.

31. октобар 2015 – Лучиндан:

Служио Литургију у цркви Светог Луке у Ракитову и пререзао славски колач поводом црквене славе;
Посетио село Кончарево ради надгледања текућих радова на храму Светог Јована Крститеља.

НОВЕМБАР 2015:

1. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Сретења Господњег у Раљи.

2. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

Председавао седници Управног одбора предузећа *Црквене шуме*;

Посетио манастир Дивостин и цркву Светог кнеза Лазара у Крагујевцу – Белошевац ради надгледања текућих радова;

Рад у Епархијској канцеларији.

3. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Азањи и присуствовао академији *Из Србије са љубављу* посвећене сећању на Први светски рат.

4. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог кнеза Лазара у Крагујевцу – Белошевац;

Рад у Епархијској канцеларији.

5. новембар 2015:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Рад у Епархијској канцеларији.

6. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;

Рад у Епархијској канцеларији.

7. новембар 2015 – Задушнице:

Служио Литургију и општи парастос у цркви Васкрсења Господњег на крагујевачком гробљу Бозман;

Служио празнично бденије у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица.

8. новембар 2015 – Митровдан:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица и пререзао славски колач поводом црквене славе;

Посетио протојереја ставрофора мр Рајка Стефановића поводом крсне славе.

9. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

Рад у Епархијској канцеларији.

10. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог кнеза Лазара у Крагујевцу – Белошевац током које је крстио малог Константина, сина Немање Стојковића, ђакона белошевачке цркве;

Рад у Епархијској канцеларији;

Освештао новоизграђени павиљон у Заводу за смештеј одраслих лица у Малим Пчелицама.

11. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог кнеза Лазара у Крагујевцу – Белошевац;

Рад у Епархијској канцеларији.

12. новембар 2015:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Рад у Епархијској канцеларији.

13. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;

Рад у Епархијској канцеларији;

Примио Господина Илариона, епископа тимочког, са сарадницима;

Посетио Епархијску кућу у селу Бабама и примио др Владана Чокића, власника дома за збрињавање старих лица *Луз* у Ковачевцу.

14. новембар 2015 – Врачеви:

Служио Литургију у капели крагујевачког Клиничко-болничког центра;

У Саборној крагујевачкој цркви пререзао славски колач Српском лекарском друштву;

Посетио Господина др Игнатија, епископа браничевског, поводом крсне славе.

15. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Јагодина;

Посетио село Ловце ради надгледања текућих радова на црквеним зградама;

Крстио у манастиру Дивостину малу Анастасију, кћерку свештеника Милана Петровића.

16. новембар 2015 - Ђурђиц

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви и приредио свечани ручак поводом крсне славе у којој су учествовали Господин Порфирије, митрополит загребачко-

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.rs

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

**За свештенство,
монаштво и
црквене општине**

-15%

www.eparhija.rs

љубљански, Господин Пахомије, епископ врањски, Господин др Игнатије, епископ браничевски и Господин Арсеније, викарни епископ топлички.

17. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Сушица;
Рад у Епархијској канцеларији;
Посетио протојереја ставрофора Милована Антонијевића поводом крсне славе.

18. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог кнеза Лазара у Крагујевцу – Белошевац;
Рад у Епархијској канцеларији;
Примио Господина др Иринеја, епископа бачког, са пратњом.

19. новембар 2015:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Посетио са гостима из Америке задужбинску опленачку цркву, Карађорђеву цркву у Тополи и Задужбински комплекс на Опленцу.

20. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији;
Служио празнично бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

21. новембар 2015 – Аранђеловдан:

Служио Литургију у цркви Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу и пререзао славски колач протојереју ставрофору Мићи Ђирковићу, архијерејском намеснику орашачком;
Посетио Радишу Пљакића, потпредседника Епархијског управног савета, поводом крсне славе;
Посетио Господина Јустина, епископа жичког, поводом крсне славе.

22. новембар 2015:

Служио у Благовештенској цркви у Рајковцу код Младеновца;
Посетио село Врбица ради надгледања радова на темељима нове цркве;
Венчао у Саборној крагујевачкој цркви Милицу Антонијевић и Милоша Јагличића.

23. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Лапову и правом ношења напрсног крста одликовао протојереја Видоја Рајића и протојереја Миленка Стикића;
Рад у Епархијској канцеларији.

24. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;
Рад у Епархијској канцеларији;
Посетио компанију *Флорес*.

25. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог кнеза Лазара у Крагујевцу – Белошевац;
Рад у Епархијској канцеларији;
Примио чланове Градског већа Крагујевца;
Служио празнично бденије у параклису Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу;

Пререзао славски колач епархијске радио станице *Златоуст*.

26. новембар 2015 – Свети Јован Златоуст:

Служио Литургију у школској цркви Крагујевачке богословије и пререзао славски колач поводом крсне славе ове школе; учествовао на свечаном славском ручку и разговарао са представницима више богословских школа СПЦ.

27. новембар 2015:

Служио Литургију у капели Богословије у Крагујевцу и парастос оснивачима и добротворима овог просветног завода; Присуствовао свечаности на Факултету инжењерских наука Универзитета у Крагујевцу;
Рад у Епархијској канцеларији.

28. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Светих апостола Петра и Павла у Јагодини;
Посетио цркву Светог Јована Крститеља у Кончареви ради надгледања радова на извођењу црквеног живописа.

29. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу – Врбица.

30. новембар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродором;
Рад у Епархијској канцеларији;
Служио опело Анђи Томић у Дивцима код Ваљева.

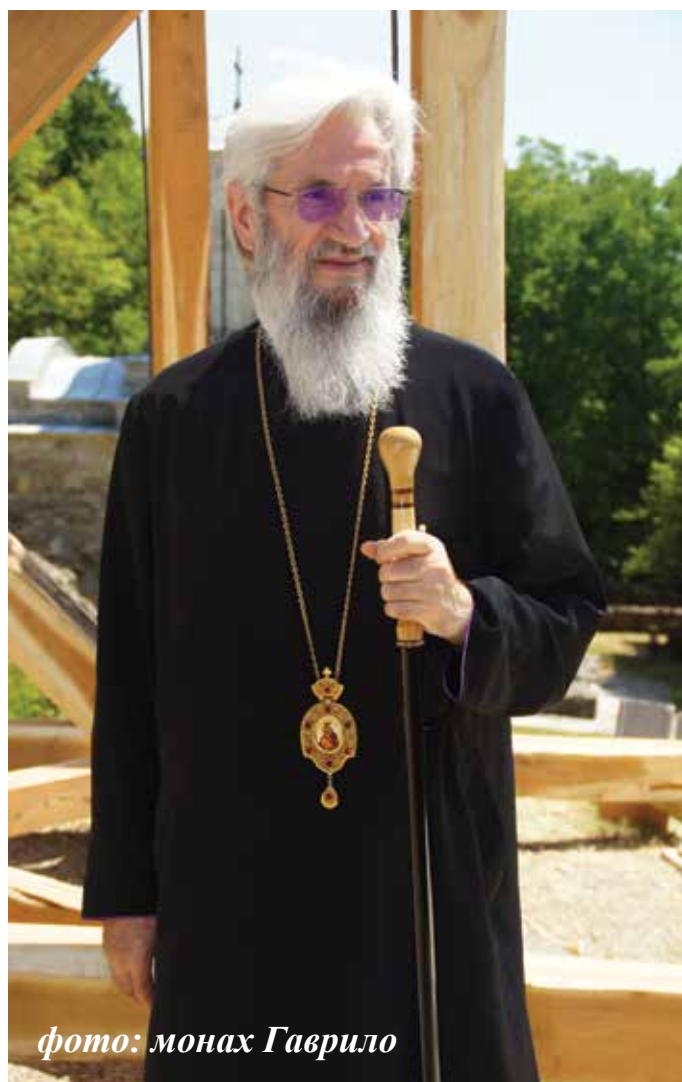

фото: монах Гаврило

ДЕЧИЈА СТРАНА

„КО НЕ ПРИМЕ ЦАРСТВО БОЖИЈЕ КАО ДЕТЕ НЕБЕ СИЋ ПЬЕА“

МАНАСТИР ОСТРОГ

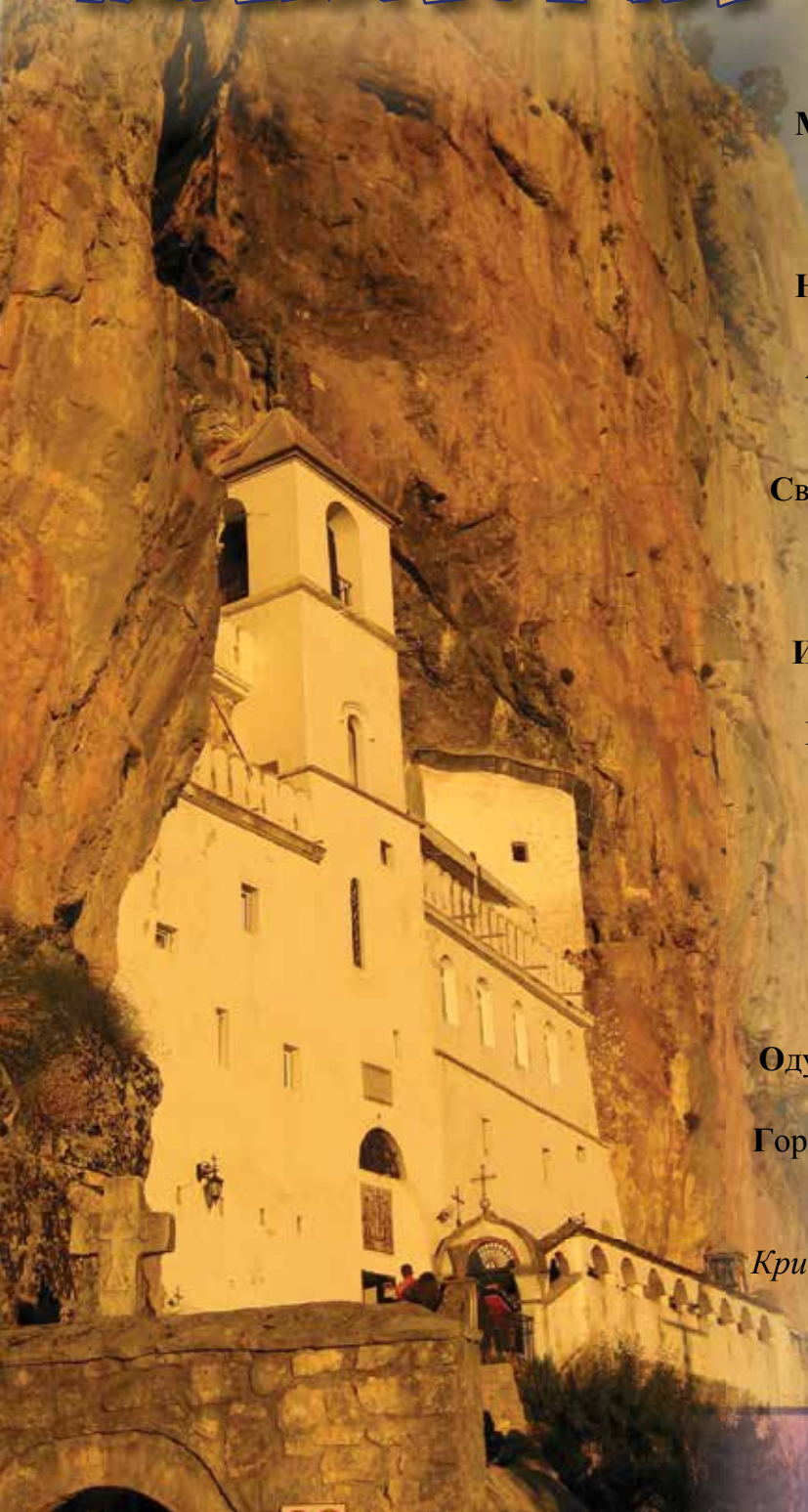
Мошти Светог Василија, испуњење
свих су жеља,
Апостоли звона чујте и Хришћане
помилујте.
На Острогу исцељење, душа наших
прочишћење
А у срцу мир, слобода... Вера наша
гласна ода.

Сваки корак поред Зете пружа поглед
препун сете,
Ту се моје жеље роје док птичице
песму поје,
И свака би гнездо свила покрај овог
манастира.
Руком својом са три прста осећања
гајим чврста.

Од Бога нам ово благо,
Светитељ је близу нас.
То је нашем роду драго
Радост, вера, нада, спас.

Одувек је Острог био путоказ за врата
раја,
Горе се у камен скрио, небеса и земљу
спаја.

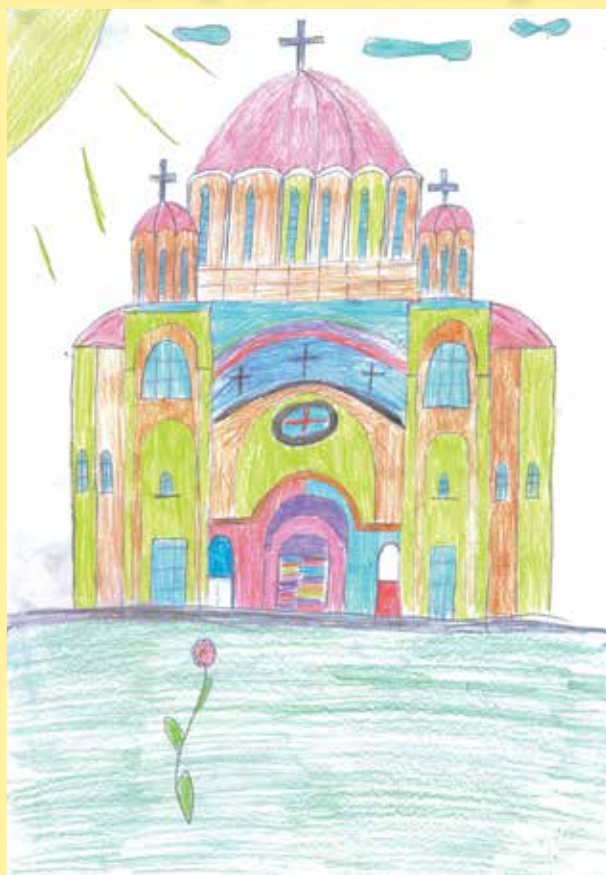
*Кристина Анђелковић, Техничка школа
„Колубара“, Лазаревац*

РАДОВИ УЧЕНИКА ОШ "МОМЧИЛО ЖИВОЈИНОВИЋ" ИЗ МЛАДЕНОВЦА

Ленка Јакшић II/6

Огњен Максимовић II/6

Анастасија Милосављевић II/5

Јована Баљак II/5

Анастасија Манделц II/2

Викторија Ивановић II/5

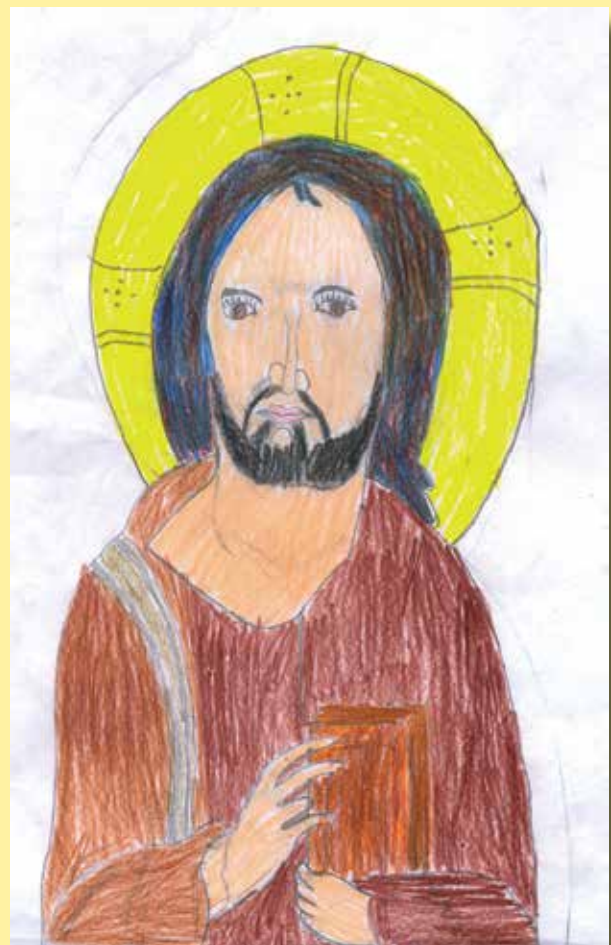
Сања Станојевић V/3

Невена Недељковић II/6

Неда Петровић II/2

Петар Радивојевић III/1

ИЗ СРБИЈЕ С ЉУБАВЉУ

Уторак 3. новембар (када наша Света Црква прославља Светог Преподобног Илариона) био је по много чему специфичан за Азању. Све је почело ујутро када је цела наша основна школа дочекала свога Епископа Господина Јована, а потом су сви ученици и наставници узели активно учешће на Светој Архијерејској Литургији у Храму Светих Бесребреника Козме и Дамјана за шта смо и добили писану сагласност родитеља наших ученика. Самој Литургији присуствовао је и велики број родитеља. Хором ученика, који је одговарао на Светој Литургији дириговао је вероучитељ Бојан Стојадиновић.

Преосвећени Владика је у својој беседи посебно нагласио значај Литургије у верском васпитавању деце, као и да је Јеванђеље књига над књигама која нас учи хришћанском животу. На самом крају беседе епископ је присутне подсетио на Христове речи да ко хоће да задобије Царство Божије мора да буде као дете – без трунке злобе у себи. Било је и наставе тог дана како не би трпео ни васпитно-образовни процес.

Владика Јован је посетио и нашу школу, а повод је био обележавање годишњице од Великог рата. Свечаним програмом „Из Србије с љубављу“, у локалном Дому културе, наша школа је обележила стогодишњицу од почетка највећег страдања у српској историји

– Албанске голготе. Истовремено програм је био посвећен и Русији и руско-српским односима од времена нашег Светог Саве, пошто су се српска војска и народ спасили са албанских обала Јадранског мора управо захваљујући Светом цару Николају Другом. Програм је припреман и приказан са благословом Његовог Преосвештенства Епископа Шумадијског Господина Јована који је и лично са делом свештенства Јасеничког намесништва присуствовао приказивању програма. Сала Дома културе (око 300 места) била је премала да прими све заинтересоване.

У Програму је учествовало 36 бивших и садашњих ученика наше школе, а сам програм је осмислио наставник историје Дамир С. Живковић. Помоћ у реализацији дали су Бојан Стојадиновић, вероучитељ, Анђелка Васиљевић, наставница Српског језика, и Бојан Маринковић, наставник ликовне културе. Сам програм, који је био замишљен као историјско-књижевни рецитал са елементима сценске игре, био је употпуњен прикладном видео пројекцијом. Програм је трајао пуних 90 минута, а пре почетка присутне су поздравили наставник

Дамир С. Живковић, директорка школе Слађана Ж. Јелић и Његово Преосвештенство Епископ Шумадијски Господин Јован који је бираним речима указао на страдање српског народа од пре сто година.

Изузетно смо поносни на чињеницу да је ово први и јединствен случај у историји школства на подручју општине Смедеревска Паланка, а и шире. Још једном се показало да заједништво свих интересних сфера, у овом случају школе, Цркве и родитеља, доноси добробит свима, о чему је говорио и сам Епископ Јован у својој беседи у цркви.

Никога нећемо издвојити јер су сви били добри, већ желимо да се захвалимо свим учесницима приредбе, садашњим и бившим ученицима наше школе, колегама које су помогле у реализацији данашњег дана и саме приредбе, родитељима ученика и свим овим дивним људима који су са пажњом испратили програм.

Дамир С. Живковић, наставник историје и Бојан Стојадиновић, вероучитељ

ПРАВОСЛАВНА ГАЛЕРИЈА

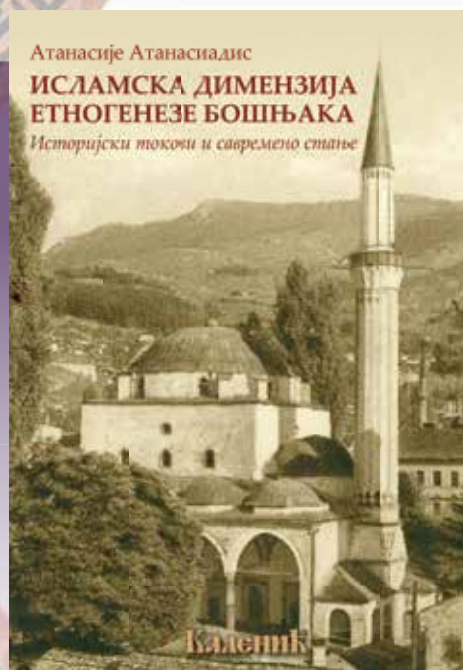

Манастир Павловац, фотографије монаха Гаврила

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А И З Д А Њ А

ускоро! ускоро! ускоро!

До краја ове године у издању Каленића изаћиће и следећи наслови:

- Јеромонах Григорије - Свето крштење,
- Зборник радова Алексеја Пентковског,
- Зборник радова - Благодарствено поштовање. Уздарје частвовања и помена блаженог професора литургике Јована М. Фундулиса
- Свети Теофан Затворник - Тумачење Прве посланице светог апостола Павла Коринћанима
- Архимандрит Никодим Скретас - Простор и време у литургијској теологији Симеона Солунског

**потражите наш
нови каталог**

www.kalenic.rs